

Regeringens proposition

2005/06:148

Vissa frågor om vuxnas lärande, m.m.

Prop.
2005/06:148

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Harpsund den 16 mars 2006

Göran Persson

Lena Hallengren
(Utbildnings- och kulturdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen redovisas regeringens förslag och bedömningar vad gäller flera områden som berör vuxnas lärande.

Förslagen innebär vissa ändringar i skollagen (1985:1100), bl.a. avseende statligt finansierad påbyggnadsutbildning. Inom vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvux) föreslås en rättighet att delta i grundläggande särvux liknande den som i dag finns vad gäller grundläggande vuxenutbildning inom kommunal vuxenutbildning (komvux). Vidare föreslås inom svenskundervisning för invandrare (sfi) en minimigräns för genomsnittligt antal undervisningstimmar per vecka under en fyra-veckorsperiod samt bestämmelser om att utbildningen skall kunna kombineras med sjukskrivning i vissa fall och med vissa aktiviteter samt med förvärvsarbete. De som saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter skall ha möjlighet att förvärva sådana färdigheter inom ramen för utbildningen. Läs- och skrivinläringen skall få ske på elevens modersmål eller annat språk.

Bestämmelserna om kommunernas och landstingens möjlighet att genomföra vuxenutbildning på entreprenad förtydligas vad gäller lärares myndighetsutövning. Regeringen föreslår också vissa ändringar av det bemyndigande som finns i skollagen avseende s.k. betygsrätt.

Regeringen redovisar dessutom vissa ytterligare förslag samt bedömningar avseende gymnasial vuxenutbildning, sfi, samverkan, validering och betygsbenämningar i det offentliga skolväsendet.

De nya bestämmelserna i skollagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2006, med undantag för vissa bestämmelser avseende särvux som föreslås träda i kraft den 1 januari 2007.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	4
2	Lagtext.....	5
3	Ärendet och dess beredning.....	12
4	Statligt finansierad påbyggnadsutbildning	13
4.1	Huvudmännens ansvar	13
4.2	Mottagande av sökande.....	13
4.3	Ansökan om att delta i utbildning.....	14
4.4	Stöd till inackordering.....	14
5	Ändringar som rör gymnasial vuxenutbildning.....	15
5.1	Inledning	15
5.2	Gymnasiearbete och kurser.....	16
5.3	Ämnesbetyg	17
5.4	Gymnasieexamen för vuxna	19
6	Ändringar som rör vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särsvux).....	21
6.1	Bakgrund.....	21
6.2	Syftet med särsvux m.m.	22
6.3	Rätt att delta i grundläggande särsvux.....	23
6.4	Skyldighet för kommunerna	25
6.5	Undervisning på annat språk än svenska	26
7	Ändringar som rör svenskundervisning för invandrare (sfi)	27
7.1	Bakgrund.....	27
7.2	Syftet med sfi	28
7.3	Alfabetisering.....	31
7.4	Kommunens ansvar.....	32
7.5	Samarbete med andra aktörer.....	34
7.6	Rätt att delta i sfi	37
7.7	Kompetensutveckling för sfi-lärare	38
7.8	Interkommunal samverkan.....	39
7.9	Svenska för akademiker m.m.....	40
8	Samverkan inom en infrastruktur för vuxnas lärande	42
8.1	Bakgrund.....	42
8.2	Samverkan inom området vuxnas lärande	43
8.3	Överlåtande av myndighetsutövning	45
8.3.1	Bakgrund.....	45
8.3.2	Överlåtande av myndighetsutövning vid utbildning på entreprenad	45
8.3.3	Tillståndsgivning avseende s.k. betygsrätt	46
9	Validering.....	50
10	Betygsbenämningar i det offentliga skolväsendet.....	51
11	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	52
12	Ekonomiska konsekvenser	54
13	Författningskommentar	56

Bilaga 1	Lagförslag i betänkandet För oss tillsammans – Om utbildning och utvecklingsstörning (SOU 2004:98)	63
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanser avseende betänkandet För oss tillsammans – Om utbildning och utvecklingsstörning (SOU 2004:98)	66
Bilaga 3	Sammanfattning av promemorian Rätten att sätta och utfärda betyg (Ds 2005:35).....	68
Bilaga 4	Författningsförslaget i promemorian Rätten att sätta och utfärda betyg (Ds 2005:35).....	72
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanser avseende promemorian Rätten att sätta och utfärda betyg (Ds 2005:35)	77
Bilaga 6	Sammanfattning av promemorian Vuxenutbildningslag (Ds 2005:33)	79
Bilaga 7	Lagförslaget i promemorian Vuxenutbildningslag (Ds 2005:33)	81
Bilaga 8	Förteckning över remissinstanser avseende promemorian Vuxenutbildningslag (Ds 2005:33)	111
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 mars 2006		112
Rättsdatablad.....		113

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2005/06:148

Regeringen föreslår att riksdagen

dels antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100),

dels godkänner vad regeringen föreslår om

1. ämnesbetyg (avsnitt 5.3),
2. gymnasieexamen för vuxna (avsnitt 5.4),
3. betygsbenämningar i det offentliga skolväsendet (avsnitt 10).

Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (1985:1100)¹

dels att 11 kap. 6, 20, 21 och 24 §§, 12 kap. 1, 3, 5, 6 och 9 §§, 13 kap. 1 och 9 §§ samt 15 kap. 8 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas åtta nya paragrafer, 12 kap. 1 a och 2 a–2 d §§, 13 kap. 4 a–4 c §§ samt närmast efter 12 kap. 2 och 2 d §§ och närmast före 12 kap. 2 a, 2 c och 2 d §§ nya rubriker av följande lydelse,

dels att det i lagen närmast före 12 kap. 7 § skall införas en ny rubrik som skall lyda ”Sökande från annan kommun”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

6 §

Kommuner och landsting får uppdra åt andra att anordna komvux. Regeringen får meddela föreskrifter om vem som får ges ett sådant uppdrag och om villkor för det.

En kommun eller ett landsting får uppdra åt andra att anordna komvux. Regeringen får meddela föreskrifter om vem som får ges ett sådant uppdrag och om villkor för det.

Om en kommun eller ett landsting uppdrar åt någon annan att anordna komvux, får kommunen eller landstinget till denna överlämna endast den myndighetsutövning som hör till lärares uppgifter.

20 §

Kommuner och landsting är skyldiga att till sin gymnasiala vuxenutbildning ta emot en behörig sökande från en annan kommun, om

1. hemkommunen har åtagit sig att svara för kostnaderna för elevens utbildning, *eller*

2. det är fråga om en sådan utbildning eller utbildningsplats för vilken kommunen eller landstinget har rätt till ersättning enligt föreskrifter som *utfärdats* med stöd av 24 §.

1. hemkommunen har åtagit sig att svara för kostnaderna för elevens utbildning,

2. det är fråga om en sådan utbildning eller utbildningsplats för vilken kommunen eller landstinget har rätt till ersättning enligt föreskrifter som *meddelats* med stöd av 24 §, *eller*

3. *det är fråga om en påbyggnadsutbildning som finansieras med statliga medel enligt beslut av Statens skolverk.*

¹ Lagen omtryckt 1997:1212.

Den som vill delta i gymnasial vuxenutbildning skall ansöka om detta hos styrelsen för utbildningen i sin hemkommun. *Om ansökan avser en utbildning som en annan kommun eller ett landsting anordnar eller låter anordna, skall styrelsen skyndsamt sända ansökan vidare till styrelsen för utbildningen där. Till ansökan skall styrelsen foga ett yttrande av vilket det framgår om hemkommunen åtar sig att svara för kostnaderna för elevens utbildning, såvida det inte på grund av tidigare överenskommelse är onödigt eller regeringen har föreskrivit något annat.*

Den som vill delta i gymnasial vuxenutbildning skall ansöka om detta hos styrelsen för utbildningen i sin hemkommun. *Detta gäller dock inte ansökan om att delta i påbyggnadsutbildning som finansieras med statliga medel enligt beslut av Statens skolverk. En sådan ansökan skall lämnas till styrelsen för utbildningen i den kommun eller det landsting som anordnar eller låter anordna utbildningen.*

Om ansökan i andra fall avser en utbildning som en annan kommun eller ett landsting anordnar eller låter anordna, skall styrelsen skyndsamt sända ansökan vidare till styrelsen för utbildningen där. Till en sådan ansökan skall styrelsen foga ett yttrande av vilket det framgår om hemkommunen åtar sig att svara för kostnaderna för elevens utbildning, såvida det inte på grund av tidigare överenskommelse är onödigt. Regeringen får vidare meddela föreskrifter om när ett yttrande inte behöver fogas till en ansökan.

Åtagande att svara för kostnaderna skall alltid lämnas om den sökande med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i en annan kommuns gymnasiala vuxenutbildning och påbyggnadsutbildning. I sådant fall äger 5 kap. 33 § motsvarande tillämpning beträffande ungdomar fram till och med det första kalenderhalvåret det år då ungdomarna fyller tjugo år.

24 §²

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för en kommun att betala ersättning för gymnasial vuxenutbildning till den kommun eller det

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för en kommun att betala ersättning för gymnasial vuxenutbildning till den kommun eller det

² Senaste lydelse 1999:1341.

landsting som anordnar utbildningen. *I sådana fall skall 5 kap. 33 § tillämpas i fråga om ungdomar fram till och med det första kalenderhalvåret det år då ungdomarna fyller tjugo år.*

landsting som anordnar utbildningen.

Hemkommunen skall lämna stöd till inackordering enligt 5 kap. 33 § till ungdomar fram till och med första kalenderhalvåret det år då ungdomarna fyller 20 år dels i sådana fall som avses i första stycket, dels om ungdomarna deltar i påbyggnadsutbildning som finansieras med statliga medel enligt beslut av Statens skolverk.

12 kap.

1 §

Särvux syftar till att ge vuxna som är utvecklingsstörda kunskaper och färdigheter motsvarande de som ungdomar kan få i den obligatoriska särskolan och på nationella eller specialutformade program i gymnasiesärskolan.

Särvux består av grundläggande särvux och gymnasial särvux.

Utbildningen i särvux skall anordnas i form av kurser.

1 a §

Grundläggande särvux syftar till att ge vuxna som är utvecklingsstörda kunskaper och färdigheter motsvarande dem som barn och ungdomar kan få i den obligatoriska särskolan.

Gymnasial särvux syftar till att ge vuxna som är utvecklingsstörda kunskaper och färdigheter motsvarande dem som ungdomar kan få på nationella eller specialutformade program i gymnasiesärskolan.

Grundläggande särvux

Huvudmannens ansvar

2 a §

Varje kommun ansvarar för att de kommuninnevånare som enligt 2 c § har rätt till utbildningen och

2 b §

Varje kommun skall aktivt verka för att nå dem i kommunen som har rätt till grundläggande särsvux och att motivera dem att delta i utbildningen.

Rätt att delta

2 c §

Varje kommuninnevånare som är utvecklingsstörd har rätt att delta i grundläggande särsvux från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

- 1. är bosatt i landet,*
- 2. saknar sådana kunskaper som utbildningen i den obligatoriska särskolan syftar till att ge, och*
- 3. har förutsättningar att tillgodöra sig utbildningen.*

Regeringen får meddela föreskrifter om att också den som inte är bosatt i landet skall ha rätt att delta.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte den som är intagen i kriminalvårdsanstalt.

Undervisning på annat språk än svenska

2 d §

Om en elev i grundläggande särsvux har bristfälliga kunskaper i svenska språket, får undervisningen ges på elevens eget språk. Sådan undervisning skall kompletteras med undervisning eller träning i svenska språket.

Gymnasial särsvux

3 §

Kommunerna skall erbjuda särsvux. De skall härvid sträva efter

Kommunerna skall erbjuda gymnasial särsvux. De skall härvid

att erbjuda utbildning som svarar mot behov och efterfrågan.

Efter överenskommelse med en kommun får ett landsting anordna särsvux som motsvarar den utbildning som ges på nationella och specialutformade program i gymnasiesärskolan.

Varje kommun skall informera om möjligheterna till särsvux *samt* verka för att vuxna utvecklingsstörda deltar i sådan utbildning.

Varje kommuninnevånare är behörig att delta i särsvux om han är bosatt i landet och i övrigt uppfyller föreskrivna villkor,

1. från och med andra kalenderhalvåret det år han fyller 20 år, eller

2. när han har slutfört utbildning i gymnasiesärskolan.

Regeringen får *föreskriva* att också den som inte är bosatt i landet skall vara behörig att delta.

Föreskrifter om ytterligare behörighetsvillkor och om urval mellan behöriga sökande meddelas av regeringen.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte den som är intagen i kriminalvårdsanstalt.

sträva efter att erbjuda utbildning som svarar mot behov och efterfrågan.

Efter överenskommelse med en kommun får ett landsting anordna *gymnasial* särsvux som motsvarar den utbildning som ges på nationella och specialutformade program i gymnasiesärskolan.

5 §

Varje kommun skall informera om möjligheterna till *gymnasial* särsvux *och* verka för att vuxna utvecklingsstörda deltar i sådan utbildning.

6 §

Varje kommuninnevånare *som är utvecklingsstörd* är behörig att delta i *gymnasial* särsvux, om han *eller hon* är bosatt i landet och i övrigt uppfyller föreskrivna villkor

1. från och med andra kalenderhalvåret det år han *eller hon* fyller 20 år, eller

2. när han *eller hon* har slutfört utbildning i gymnasiesärskolan.

Regeringen får *meddela föreskrifter om* att också den som inte är bosatt i landet skall vara behörig att delta.

9 §

En kommun eller ett landsting får uppdra åt andra att anordna särsvux. Regeringen får meddela föreskrifter om vem som får ges ett sådant uppdrag och om villkor för det.

Om en kommun eller ett landsting uppdrar åt någon annan att anordna särsvux, får kommunen eller landstinget till denna överlämna endast den myndighetsutövning som hör till lärares uppgifter.

13 kap.**1 §³**

Sfi syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket *och om det svenska samhället.*

Sfi syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket.

Sfi syftar också till att ge vuxna som saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter möjlighet att förvärva sådana färdigheter. Läs- och skrivinläringen får ske på elevens modersmål eller annat språk.

Utbildningen anordnas som kurser.

4 a §

Sfi skall i genomsnitt under en fyraveckorsperiod omfatta minst 15 timmar undervisningstid i veckan. Undervisningstiden får dock minskas om eleven begär det och kommunen finner att det är förenligt med utbildningens syfte.

4 b §

Kommunen skall i samarbete med länsarbetsnämnden verka för att eleven ges möjligheter att öva det svenska språket i arbetslivet och att sfi kan kombineras med andra aktiviteter såsom

- arbetslivsorientering,*
- validering,*
- praktik, eller*
- annan utbildning.*

Kommunen skall också verka för att sfi kan bedrivas samtidigt som eleven uppbär ersättning från sjukförsäkringen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och för att sfi kan kombineras med aktiviteter som erbjuds inom hälso- och sjukvården.

4 c §

Sfi skall kunna kombineras med förvärvsarbete.

³ Senaste lydelse 2001:293.

9 §

Kommuner får uppdra åt andra att anordna sfi. Regeringen får meddela föreskrifter om vem som får ges ett sådant uppdrag och om villkor för det.

En kommun får uppdra åt andra att anordna sfi. Regeringen får meddela föreskrifter om vem som får ges ett sådant uppdrag och om villkor för det.

Om en kommun uppdrar åt någon annan att anordna sfi, får kommunen till denna överlämna endast den myndighetsutövning som hör till lärares uppgifter.

15 kap.

8 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får medge enskilda att anordna prövning och utfärda betyg enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet.

Regeringen får meddela föreskrifter om

1. att enskilda får sätta betyg, anordna prövning samt utfärda betyg och intyg enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet,

2. att en myndighet i enskilda fall får besluta i sådana frågor som avses i 1, och

3. ytterligare villkor för att enskilda i sådana fall som avses i 1 och 2 skall få sätta betyg, anordna prövning samt utfärda betyg och intyg.

1. Denna lag träder i kraft i fråga om 11 kap. 6, 20, 21 och 24 §§, 12 kap. 9 §, 13 kap. 1, 4 a–4 c och 9 §§ samt 15 kap. 8 § den 1 juli 2006 och i övrigt den 1 januari 2007.

2. Bestämmelserna i 13 kap. 1 § skall tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 januari 2007.

3. Medgivande i enskilda fall att anordna prövning och utfärda betyg som har lämnats med stöd av den tidigare lydelsen av 15 kap. 8 § och som gäller vid utgången av juni 2006 skall fortsätta att gälla. Regeringen får besluta att ett sådant medgivande som har lämnats i ett enskilt fall skall upphöra att gälla.

Regeringen bemyndigade den 6 december 2001 dåvarande skolministern att tillkalla en parlamentarisk kommitté med uppdrag att se över utbildningen för barn, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning (dir. 2001:100). Kommittén antog namnet Carlbeck-kommittén. Uppdraget skulle delredovisas senast den 1 januari 2003 och slutredovisas senast den 1 oktober 2004. I beslut den 21 november 2002 fastställde regeringen tilläggsdirektiv för kommittén, varvid tidpunkten för delredovisningen ändrades till den 1 april 2003 (dir. 2002:162). Den 13 mars 2003 beslöt regeringen att kommitténs fortsatta arbete främst skulle avse den del i uppdraget som syftade till att förbättra kvaliteten i utbildningen för elever med utvecklingsstörning. Kommitténs författningsförslag skulle endast avse det alternativ som innebar att särskolan och särvox kvarstod som egna skolformer (dir. 2003:32).

Carlbeck-kommittén överlämnade i april 2003 delbetänkandet *För den jag är – om utbildning och utvecklingsstörning* (SOU 2003:35). I oktober 2004 överlämnades slutbetänkandet *För oss tillsammans – Om utbildning och utvecklingsstörning* (SOU 2004:98). Slutbetänkandets lagförslag i relevanta delar finns i *bilaga 1*. Slutbetänkandet har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Utbildnings- och kulturdepartementet (U2004/3850/S). Regeringen har med anledning av förslagen i betänkandet denna dag fattat beslut om en skrivelse till riksdagen (skr. 2005/06:151).

I december 2004 tillsatte ministern för vuxnas lärande en särskild arbetsgrupp med uppgift att pröva hur en delegering av myndighetsutövning i det offentliga skolväsendet för vuxna kan utformas. Arbetsgruppen, som har bestått av företrädare för Utbildnings- och kulturdepartementet, Finansdepartementet, Näringsdepartementet och Statens skolverk, överlämnade i september 2005 promemorian *Rätten att sätta och utfärda betyg* (Ds 2005:35). En sammanfattning av departementspromemorian finns i *bilaga 3*, och promemorians lagförslag finns i *bilaga 4*. Departementspromemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Utbildnings- och kulturdepartementet (U2005/6758/SV).

Under våren 2005 utarbetades inom Utbildnings- och kulturdepartementet ett förslag till en vuxenutbildningslag (Ds 2005:33). En sammanfattning av departementspromemorian finns i *bilaga 6* och promemorians lagförslag finns i *bilaga 7*. Endast en del av promemorian behandlas i propositionen. Departementspromemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Utbildnings- och kulturdepartementet (U2005/6671/SV).

Propositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, vänsterpartiet och miljöpartiet.

Regeringen bedömer att lagförslaget i denna proposition endast i ett avseende innehåller en sådan reglering som faller inom Lagrådets granskningsområde (15 kap. 8 § skollagen). Denna del är av sådan enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande saknar betydelse. Yttrande av Lagrådet har därför inte inhämtats.

4 Statligt finansierad påbyggnadsutbildning

4.1 Huvudmännens ansvar

Regelverket om interkommunal ersättning för påbyggnadsutbildningar avvecklades år 2004 genom en ändring i förordningen (2002:1012) om kommunal vuxenutbildning (se prop. 2003/04:1, utg.omr. 16 s. 109 f. och prop. 2004/05:1, utg.omr. 16, volym 8 s. 110 f.) För vissa utbildningar infördes i stället en möjlighet till statlig finansiering. Ändringen medförde inga skillnader i fråga om huvudmännens ansvar för att erbjuda gymnasial vuxenutbildning och påbyggnadsutbildning enligt bestämmelserna i skollagen (1985:1100). De skall även fortsättningsvis sträva efter att erbjuda utbildning som svarar mot efterfrågan och behov. Regeringen ansåg i den ovan angivna budgetpropositionen för 2005 (prop. 2004/05:1) att ett ökat samarbete mellan kommuner och regioner bör eftersträvas. Detta samarbete skall bidra till att utbildningar som efterfrågas av enskilda personer och arbetslivet utvecklas.

4.2 Mottagande av sökande

Regeringens förslag: Kommuner och landsting skall vara skyldiga att till sin påbyggnadsutbildning ta emot en behörig sökande från en annan kommun, om det är fråga om en påbyggnadsutbildning som finansieras med statliga medel enligt beslut av Statens skolverk.

Promemorians förslag (Ds 2005:33): Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har särskilt kommenterat förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I och med inrättandet av utbildningar på påbyggnadsnivå med statlig finansiering har förutsättningarna för mottagande ändrats. Sådana utbildningar är riksrekryterande såtillvida att alla behöriga sökande oavsett bostadsort skall bedömas likvärdigt. Huvudmannen för utbildningen skall således vara skyldig att ta emot den sökande, förutsatt att han eller hon är behörig, samt att besluta om eventuell intagning. Att en kommun eller ett landsting skall ta emot behöriga sökande från andra kommuner till påbyggnadsutbildning som finansieras med statliga medel enligt beslut av Statens skolverk skall tydliggöras i lagen.

Regeringens förslag: En ansökan om att delta i påbyggnadsutbildning, som finansieras med statliga medel enligt beslut av Statens skolverk, skall lämnas till styrelsen för utbildningen i den kommun eller det landsting som anordnar eller låter anordna utbildningen.

Promemorians förslag (Ds 2005:33): Överensstämmer huvudsakligen med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Sedan det statliga regelverket om interkommunal ersättning för påbyggnadsutbildningar utmönstrats ur förordningen (2002:1012) om kommunal vuxenutbildning finansieras vissa påbyggnadsutbildningar i stället direkt med statliga medel (se prop. 2003/04:1, utg.omr. 16, volym 8 s. 109 f. och prop. 2004/05:1, utg.omr. 16 s. 110 f.). Besluten om vilka utbildningar som kan få sådan finansiering fattas av Statens skolverk enligt förordningen (2005:676) om statsbidrag till viss påbyggnadsutbildning. Utbildningarna skall vara öppna för alla behöriga sökande, oavsett hemkommun. Hemkommunen svarar inte längre för utbildningskostnaderna vad gäller dessa utbildningar och den behöver därför inte avge något yttrande om huruvida den åtar sig att svara för kostnaderna. Någon bedömning av om den sökande med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i utbildningen behöver inte heller göras. En ansökan avseende en sådan utbildning bör därför inte skickas till hemkommunen utan till styrelsen för utbildningen i den kommun eller det landsting som anordnar eller låter anordna utbildningen. En förtydligande med denna innebörd bör införas i skollagen (1985:1100), eftersom den nuvarande regleringen innebär att ansökan skall lämnas till styrelsen för utbildningen i hemkommunen.

4.4 Stöd till inackordering

Regeringens förslag: Hemkommunen skall lämna stöd till inackordering till ungdomar som behöver inackordering till följd av deltagande i påbyggnadsutbildning som finansieras med statliga medel enligt beslut av Statens skolverk. Skyldigheten skall gälla till och med första kalenderhalvåret det år då ungdomarna fyller 20 år.

Promemorians förslag (Ds 2005:33): Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Som en följd av att det tidigare berörda regelverket om interkommunal ersättning för påbyggnadsutbildningar avvecklats (se prop. 2003/04:1, utg.omr. 16 s. 109 f. och prop. 2004/05:1, utg.omr. 16, volym 8 s. 110 f.), måste regleringen vad gäller stöd till inackordering avseende kommunal vuxenutbildning i skollagen (1985:1100) omformuleras. Systemet med statligt finansierade, kommunala påbyggnadsutbildningar fanns inte när de aktuella reglerna i lagen tillskapades. Syftet med de förändringar som genomfördes var att i vissa

fall överföra kostnadsansvaret för själva utbildningen till staten, men inte att avskaffa skyldigheten för hemkommunen att betala inackorderingsstöd till ungdomar under 20 år som deltar i en sådan utbildning. Antalet studieplatser i påbyggnadsutbildningar med statlig finansiering är betydligt lägre än det som omfattades av det nu avvecklade regelverket om interkommunal ersättning. Kommunernas kostnader för inackordering blir därmed i motsvarande mån mindre.

Lagen måste således förtydligas så att det klart framgår att hemkommunen fortfarande är skyldig att betala inackorderingsstöd till ungdomar som behöver inackordering till följd av deltagande i påbyggnadsutbildning som finansieras med statliga medel enligt beslut av Statens skolverk. Skyldigheten gäller till och med första kalenderhalvåret det år då ungdomarna fyller 20 år.

5 Ändringar som rör gymnasial vuxenutbildning

5.1 Inledning

Gymnasial vuxenutbildning skall vara likvärdig med men inte nödvändigtvis identisk med den utbildning som ungdomar erhåller i gymnasieskolan. Vuxna efterfrågar inte alltid utbildning i hela program, ämnen eller kurser. Yrkeslivets krav och individens behov är mångskiftande. Strukturen för gymnasial vuxenutbildning skall tillgodose vuxnas varierande behov.

Syftet med vuxnas lärande inom ramen för gymnasial vuxenutbildning kan sägas vara tvåfaldigt. *För det första* skall en vuxen kunna erhålla de behörighetsgivande kunskaper och kompetenser som finns beskrivna i målen i de nationella styrdokument som är gemensamma för vuxenutbildningen och gymnasieskolan. En vuxen skall också av andra skäl inom vuxenutbildningen kunna läsa samma ämnen som ungdomar läser i gymnasieskolan. Vägen till målen kan dock se olika ut. *För det andra* efterfrågar vuxna även kunskaper och kompetenser som inte är identiska med dem som gymnasieskolan kan erbjuda och dessa behov kan därmed inte tillgodoses genom gymnasieskolans ämnen och kurser. Ämnen och kurser som då behövs kan anses ligga på en gymnasial nivå, även om de inte ryms inom gymnasieskolans kunskapsuppdrag. Det kan vara fråga om utbildningar som har koppling till den vuxnes yrkes- och arbetsliv och som tagits fram i dialog med det omgivande arbets- och samhällslivet. Den vuxnes behov av utbildning beror på hans eller hennes intresse av att byta yrkesområde, behålla sitt arbete eller att ta sig in på en arbetsmarknad som många gånger är stadd i stark utveckling och förändring.

I propositionen *Kunskap och kvalitet – elva steg för utvecklingen av gymnasieskolan* (prop. 2003/04:140) föreslog regeringen bl.a. införande av ämnesbetyg, gymnasieexamen och gymnasiearbete samt att historia skall bli ett nytt kärnämne. Regeringen bedömde vidare att kursernas omfattning i de flesta fall bör vara minst 100 gymnasiepoäng och att lokala kurser bör kvalitetssäkras genom att Statens skolverk prövar och fastställer dem. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag

(bet. 2003/04:UbU13, rskr. 2004/05:4). De flesta av de föreslagna lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2007 och skall tillämpas på utbildning som har påbörjats efter den 1 juli 2007. För vuxenutbildningens del har nedanstående förslag remitterats i promemorian om en vuxenutbildningslag (Ds 2005:33).

5.2 Gymnasiearbete och kurser

Regeringens bedömning: I gymnasial vuxenutbildning bör ett gymnasiearbete som ersätter dagens projektarbete införas.

De kurser inom gymnasial vuxenutbildning för vilka gymnasiepoäng beräknas bör, med undantag av vissa kärnämneskurser, ha ett omfång på minst 100 gymnasiepoäng.

Promemorians förslag (Ds 2005:33): Överensstämmer delvis med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Östersunds kommun* tillstyrker förslaget. Ingen annan remissinstans har särskilt kommenterat förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Införandet av ett gymnasiearbete i gymnasieskolan behandlades i den ovan angivna propositionen (prop. 2003/04:140). Gymnasiearbetet skall ersätta det projektarbete som i dag finns i gymnasieskolan. På samma sätt som vuxna i dag kan göra ett projektarbete inom gymnasial vuxenutbildning anser regeringen att de i stället skall kunna göra ett gymnasiearbete. I gymnasieskolan skall gymnasiearbetet knyta an till programmålen och utgöra ett kvalitetsinstrument för att visa att målen för utbildningen har uppnåtts. På samma sätt bör gymnasiearbetet i gymnasial vuxenutbildning knyta an till studiernas huvudsakliga inriktning och på så sätt tydliggöra att målen för den enskildes utbildning har nåtts. Detta kan vara av betydelse inte minst i utbildningar med yrkesinriktning. Gymnasiearbetet får därmed en annan karaktär än projektarbetet.

I den nämnda propositionen behandlades även frågan om omfattningen av gymnasiala kurser samt historia som kärnämne. Den gymnasiala vuxenutbildningen skall motsvara den utbildning som gymnasieskolan ger. Regeringen anser därför att kursernas omfattning i gymnasial vuxenutbildning normalt bör vara minst 100 gymnasiepoäng. Många korta kurser innebär såväl vad gäller den gymnasiala vuxenutbildningen som gymnasieskolan en onödig splittring och försvårar för eleverna att se helheter och samband.

Av förordningen (2002:1012) om kommunal vuxenutbildning framgår att en deltagare kan genomgå bl.a. individuella kurser och orienteringskurser. Enligt förordningen skall det varken för individuella kurser eller orienteringskurser beräknas några gymnasiepoäng. Regeringen har inte för avsikt att göra några ändringar i detta avseende.

Att historia blir ett kärnämne inom gymnasial vuxenutbildning samtidigt som det blir det i gymnasieskolan följer av 2 kap. 19 § förordningen om kommunal vuxenutbildning. Regeringen anser liksom i den nämnda propositionen att en gemensam kärna av historisk kunskap är angelägen, inte minst i ett mångkulturellt samhälle som vårt, för att visa hur människor skapat och påverkat sina livsbetingelser, samhällen och kulturer

samt ge insikt i hur samhällsutvecklingen kan påverkas nationellt och globalt. Historia kan bredda elevers möjligheter att gå vidare till nya utbildningar och stärka deras möjligheter att delta i samhällsliv och samhällsdebatt.

I samma proposition gjorde regeringen vidare den bedömningen att lokala kurser i såväl gymnasieskolan som gymnasial vuxenutbildning bör kvalitetssäkras genom att Statens skolverk prövar och fastställer dem. Regeringen ansåg att beslut om lokala kurser i gymnasial vuxenutbildning på lokal nivå borde begränsas till att enbart gälla orienteringskurser. Regeringen anser inte att det finns skäl att frångå detta ställningstagande.

5.3 Ämnesbetyg

Regeringens förslag: Inom gymnasial vuxenutbildning skall ett nytt ämnesbetyg sättas efter varje kurs i ett ämne. Om eleven redan har betyg på en tidigare kurs i ämnet, skall det nya betyget ersätta det tidigare betyget. Betyg skall även sättas på gymnasiearbetet.

Regeringen avser att meddela föreskrifter om att vissa kurser inte skall betygsättas, eller att låta en myndighet meddela sådana föreskrifter.

Promemorians förslag (Ds 2005:33): Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Verket för högskoleservice* anför att ämnesbetyg bör införas i kommunal vuxenutbildning under läsåret 2009/10. *Gotlands kommun* anser att lagtexten är otydlig vad avser betygssättning i ämnen efter varje avslutad kurs. *Uppsala kommun* välkomnar förslaget om ämnesbetyg. *Östersunds kommun* anför att konsekvenserna av att införa ämnesbetyg i vuxenutbildningen inte har belysts. Kommunen ser enbart nackdelar med att införa ämnesbetyg i vuxenutbildningen. *Sveriges Kommuner och Landsting* anser att övergången till ämnesbetyg inom gymnasial utbildning har föreslagits utan någon som helst ansats att klargöra konsekvenserna för vuxenutbildningen. En sådan reform kommer sannolikt att kräva fortbildningsinsatser för lärare och skolledare. Reformen ställer krav på kompensation till kommunerna enligt finansieringsprincipen. *Riksförbundet för formell vuxenutbildning (Rvux)* konstaterar att det innebär vissa svårigheter att införa ämnesbetyg i komvux.

Skälen för regeringens förslag: För att bibehålla jämförbarheten mellan utbildning för vuxna och utbildning för ungdomar samt för att stimulera en helhetssyn, framsteg i kunskapsutvecklingen och möjlighet till fördjupning bör ämnesbetyg införas i gymnasial vuxenutbildning. Inom gymnasial vuxenutbildning gäller samma kursplaner som för gymnasieskolan. Det är således en naturlig följd av riksdagens beslut om införande av ämnesbetyg i gymnasieskolan att ämnesbetyg även skall gälla i den gymnasiala vuxenutbildningen. Det är lämpligt att ämnesbetyg införs i gymnasial vuxenutbildning från och med den 1 juli 2007, dvs. vid samma tidpunkt som de skall börja tillämpas i gymnasieskolan. Ämnesbetyg bör därmed kunna ingå i en gymnasieexamen i gymnasial vuxenutbildning. Ett bevis om en sådan gymnasieexamen bör, enligt vad som anförs i avsnitt 5.4, kunna utfärdas tidigast från och med den

1 januari 2010. En gymnasieexamen bör endast innehålla ämnesbetyg. Den som vill ha en gymnasieexamen från gymnasial vuxenutbildning bör få samma möjlighet att påbörja sina studier och förbereda sig för en gymnasieexamen som eleverna i gymnasieskolan får.

De som fått betyg på gymnasiala kurser enligt det system som gäller i dag och som behöver komplettera sin utbildning för tillträde till högre studier bör göra denna komplettering i dagens system. Regeringen har därför för avsikt att i förordning utförligare reglera den föreslagna övergången till ämnesbetyg.

Statens skolverk har den 1 februari 2006 redovisat det uppdrag som verket fått att förbereda de förändringar av gymnasieskolan som föreslogs i den tidigare nämnda propositionen om gymnasieskolan (prop. 2003/04:140). Enligt uppdraget skulle de förslag som Skolverket lämnar avseende kursplaner och betygskriterier även utgå från de förutsättningar som gäller för vuxenutbildningen. Verket har i sin redovisning angett att kursplanerna är utformade på ett generellt sätt med relativt stort utrymme för lokala konkretiseringar i fråga om stoff och sätt att lägga upp undervisningen. Därmed bör det också vara möjligt att utforma en utbildning i gymnasieämnena som är anpassad till målgruppen vuxna studerande. Skolverket bedömer att de nya kursplanerna kan användas också i vuxenutbildning på gymnasial nivå för den som behöver kunskap och kompetens motsvarande en eller flera hela kurser i ett eller flera gymnasieämnen. Enligt verkets bedömning borde vuxnas behov också kunna tillgodoses om nuvarande möjlighet att dela upp kurser i delkurser bevaras. Regeringens bedömning är dock att den modell med delkurser som finns i dag, där betyg kan sättas på varje delkurs, inte passar in i ett system med ämnesbetyg.

Skolverket planerar att inför antagandet av de nya kursplanerna och ämnesbetygssystemet utveckla särskilda kommentarmaterial avseende kursplanernas och betygssystemets tillämpning inom vuxenutbildningen. Vidare planerar Skolverket insatser riktade till lärare och skolledare i form av konferenser och mötesplatser. De eventuella svårigheter och nackdelar som ämnesbetygen skulle kunna medföra för vuxenutbildningens del borde således enligt regeringens mening inte bli särskilt stora. Som tidigare har framgått har regeringen även för avsikt att i förordning ytterligare tydliggöra hur systemet med ämnesbetyg skall tillämpas inom vuxenutbildningen. Ytterligare insatser från statens sida vid sidan av dem som åligger ansvariga myndigheter bedöms mot denna bakgrund för närvarande inte vara nödvändiga.

I dag anges i förordningen (2002:1012) om kommunal vuxenutbildning att betyg skall sättas på genomförd kurs eller delkurs. Betyg skall dock enligt förordningen inte sättas på orienteringskurser och individuella kurser. Regeringen avser därför att meddela föreskrifter om att vissa kurser inte skall betygställas, eller att låta en myndighet meddela sådana föreskrifter.

I likhet med vad som i dag enligt förordningen gäller för projektarbete skall betyg sättas på gymnasiearbetet.

Regeringens förslag: I gymnasial vuxenutbildning skall bevis om gymnasieexamen utfärdas för den som har fullföljt utbildning omfattande minst 2 350 gymnasiepoäng och som fått minst betyget Godkänt på

- kurser omfattande minst 2 150 gymnasiepoäng, och
- gymnasiearbetet.

Bevis om gymnasieexamen skall inte få utfärdas för den som redan har ett sådant.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall få meddela ytterligare föreskrifter om gymnasieexamen i gymnasial vuxenutbildning.

Den som har fått gymnasieexamen i gymnasial vuxenutbildning skall också ha grundläggande behörighet för högskoleutbildning.

Promemorians förslag (Ds 2005:33): Överensstämmer huvudsakligen med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Statens skolverk* tillstyrker förslaget angående rätten till gymnasieexamen men föreslår att en ny examen skall kunna erhållas om den studerande helt bytt inriktning på sina studier jämfört med den redan erhållna examen. *Verket för högskoleservice* anser att kraven för grundläggande behörighet och för gymnasieexamen skall vara desamma för sökande från gymnasial vuxenutbildning, vilket också gäller för sökande från gymnasieskolan. *Uppsala kommun* tillstyrker förslaget. *Östersunds kommun* stöder förslaget men menar att ingen borde förvägras möjligheten att få en gymnasieexamen oavsett om man sedan tidigare har ett avgångsbetyg eller slutbetyg från gymnasieskolan.

Skälen för regeringens förslag: Såsom har framgått av föregående avsnitt är det enligt regeringens mening en naturlig utgångspunkt att gymnasial vuxenutbildning skall vara likvärdig med utbildningen i gymnasieskolan. Detta gäller också möjligheten till dokumentation av utbildningen. Enligt nuvarande bestämmelser kan vuxna erhålla slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning på samma sätt som ungdomar får det i gymnasieskolan. Det är också angeläget att vuxna som av olika anledningar inte har haft möjlighet att få en gymnasieexamen i unga år i gymnasieskolan skall ha denna möjlighet senare i livet i vuxenutbildningen.

Att införa en gymnasieexamen inom vuxenutbildningen är angeläget även utifrån ett europeiskt perspektiv för att underlätta jämförbarhet och mobilitet. Ett bevis om gymnasieexamen är användbart för en vuxen som söker arbete på den gemensamma europeiska arbetsmarknaden.

Gymnasieexamen införs i gymnasieskolan för att höja kvaliteten i utbildningen och för att skapa helhet och sammanhang. För att eleven skall få ett bevis om gymnasieexamen i gymnasieskolan krävs att han eller hon genomgått en fullständig utbildning. Eleven måste därvid ha uppfyllt kurskraven på kurser omfattande minst 2 150 poäng och ha fått minst betyget Godkänt på gymnasiearbetet. Ämnesbetyget visar i vilken mån eleven har uppfyllt kurskraven. Beviset om gymnasieexamen innebär således att utbildningsmålen nåtts. Det skall på liknande sätt vara möjligt för dem som behöver en gymnasieexamen och som saknar en

tidigare fullständig gymnasieutbildning att få en gymnasieexamen i den gymnasiala vuxenutbildningen.

Kraven för att få gymnasieexamen inom gymnasial vuxenutbildning bör i princip vara desamma som för att få gymnasieexamen i gymnasieskolan. De kärnämnen som i dag krävs för slutbetyg i gymnasial vuxenutbildning samt historia bör ingå i en gymnasieexamen. Vidare bör ett gymnasiearbete ingå och betyget på detta bör vara minst Godkänt (vad gäller betygsbenämningarna i det offentliga skolväsendet, se avsnitt 10). De betyg som ingår i en gymnasieexamen bör vara s.k. ämnesbetyg. Ett förhållande som i dag skiljer gymnasial vuxenutbildning från gymnasieskolan är att ämnena idrott och hälsa samt estetisk verksamhet inte utgör kärnämnen inom gymnasial vuxenutbildning. Ämnena är därmed inte heller nödvändiga för att en elev skall kunna få ett slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning. Av denna anledning krävs det 150 gymnasiepoäng mindre för att få slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning än det gör i gymnasieskolan. Av samma anledning bör också en gymnasieexamen från gymnasial vuxenutbildning innehålla 2 350 gymnasiepoäng, till skillnad från gymnasieskolans 2 500 gymnasiepoäng. Regeringen avser att i förordning närmare reglera vad som skall ingå i en gymnasieexamen från gymnasial vuxenutbildning.

Ett bevis om gymnasieexamen i gymnasial vuxenutbildning bör kunna utfärdas tidigast från och med den 1 januari 2010. De första bevisen om gymnasieexamen kommer därmed att utfärdas ungefär samtidigt i gymnasieskolan och i gymnasial vuxenutbildning. Den som vill ha en gymnasieexamen genom utbildning i kommunal vuxenutbildning (komvux) har möjlighet att påbörja sina studier efter den 1 juli 2007, dvs. då bestämmelserna om ämnesbetyg avses träda i kraft.

Frågan om slutbetyg och gymnasieexamen i gymnasial vuxenutbildning är av betydelse bl.a. vad gäller den grundläggande behörigheten för högskoleutbildning. I propositionen *Ny värld – ny högskola* (prop. 2004/05:162) föreslogs för gymnasieskolans del att kraven på gymnasieexamen och grundläggande behörighet skall vara desamma. Riksdagen godkände vad regeringen föreslagit om riktlinjer för grundläggande behörighet (bet. 2005/06:UbU3, rskr. 2005/06:160). Regeringens anser att även den som har fått gymnasieexamen i gymnasial vuxenutbildning skall ha grundläggande behörighet för högskoleutbildning. Ett bevis om gymnasieexamen från gymnasial vuxenutbildning skall alltså medföra grundläggande behörighet till högskolan.

En elev kan i dag normalt inte få mer än ett slutbetyg från gymnasial utbildning. En person bör inte heller kunna få mer än en gymnasieexamen. Den som redan har en gymnasieexamen från gymnasieskolan eller från komvux bör således inte kunna få ytterligare en gymnasieexamen. De som redan har en gymnasieutbildning kan visserligen behöva komplettera och bredda sina kunskaper inom ramen för den gymnasiala vuxenutbildningen, men de skall inte behöva genomgå en hel utbildning på nytt. Det är inte nödvändigt för tillträde till högre utbildning och inte heller rimligt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Skolverket har i sitt remissyttrande föreslagit att en ny examen skall kunna erhållas om den studerande helt bytt inriktning på sina studier jämfört med den redan erhållna examen. Möjligheten att byta inriktning är emellertid inte stängd även om en ny gymnasieexamen inte kan utfärdas. Den som vill byta

inriktning kan läsa enstaka kurser och få betygen från sådana kurser dokumenterade i ett samlat betygdokument, vilket kan utgöra underlag såväl för ansökan till högre utbildning som för information till en arbetsgivare.

Regeringen har ovan redogjort för varför endast en gymnasieexamen kan erhållas. Av samma anledning bör det inte heller vara möjligt att få ett bevis om gymnasieexamen om man har ett slutbetyg från gymnasieskolan eller från gymnasial vuxenutbildning enligt det system som gäller i dag. Vissa övergångsbestämmelser med denna innebörd bör därför införas. Slutbetygets innehåll skall då inte ha någon betydelse. Personer med avgångsbetyg från en fullständig tre- eller fyraårig gymnasial utbildning eller från det etappsystem som fanns i komvux enligt äldre bestämmelser bör inte heller ha möjlighet att få ett bevis om gymnasieexamen.

Det bör understrykas att avsikten är att äldre slutbetyg även i fortsättningen skall kunna ligga till grund för tillträde till högre utbildning. Kompletterade betyg bör liksom i dag redovisas i ett samlat betygsdokument.

6 Ändringar som rör vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvox)

6.1 Bakgrund

Särvox vänder sig till vuxna som är utvecklingsstörda. Enligt 1 kap. 16 § skollagen (1985:1100) gäller det som i lagen sägs om utvecklingsstörda även dem som har fått ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder på grund av hjärnskada, föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, samt personer med autism eller autismliknande tillstånd. I denna proposition avses således med vuxna som är utvecklingsstörda eller vuxna med utvecklingsstörning en vidare personkrets. I regeringens skrivelse om utbildning och utvecklingsstörning (skr. 2005/06:151) gör regeringen den bedömningen att vuxna med autism eller autismliknande tillstånd i fortsättningen endast bör tas emot i särvox om de konstateras ha en utvecklingsstörning eller en betydande och bestående hjärnskada. Detta innebär att vuxna med autism eller autismliknande tillstånd i andra fall bör ges möjlighet till utbildning inom ramen för kommunal vuxenutbildning. Av skrivelsen framgår att regeringen anser att vissa preciseringar av denna innebörd bör göras i lagstiftningen och att konsekvenserna av en sådan regelförändring bör följas upp och utvärderas.

Enligt 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) skall särvox – med elevernas tidigare utbildning och erfarenheter som utgångspunkt samt utifrån varje elevs förutsättningar – fördjupa och utveckla elevernas kunskaper som grund för deltagande i samhällsliv och yrkesliv. Utbildningen inom särvox, som bedrivs i form av kurser, syftar till att ge kunskaper motsvarande de som ungdomar kan få i den obligatoriska särskolan och på nationella eller specialutformade program i gymnasiesärskolan.

En parlamentarisk kommitté, Carlbeck-kommittén, fick i december 2001 i uppdrag att se över utbildningen för barn, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning (dir. 2001:100). Kommittén överlämnade i oktober 2004 slutbetänkandet *För oss tillsammans – Om utbildning och utvecklingsstörning* (SOU 2004:98).

I den inom Utbildnings- och kulturdepartementet utarbetade departementspromemorian *Vuxenutbildningslag* (Ds 2005:33) föreslås bl.a. att en rätt till särvux skall införas vad gäller de delar av särvux som motsvarar den obligatoriska särskolan. Regeringen avser att i kommande propositioner återkomma till riksdagen med förslag till lagbestämmelser avseende särskolan och särvux. Frågan om en rätt till särvux är dock av så stor betydelse ur rättvisesynpunkt att regeringen har valt att föregå de planerade propositionerna med detta lagförslag.

6.2 Syftet med särvux m.m.

Regeringens förslag: Särvux skall bestå av grundläggande särvux och gymnasial särvux.

Grundläggande särvux skall syfta till att ge vuxna som är utvecklingsstörda kunskaper och färdigheter motsvarande dem som barn och ungdomar kan få i den obligatoriska särskolan.

Gymnasial särvux syftar till att ge vuxna som är utvecklingsstörda kunskaper och färdigheter motsvarande dem som ungdomar kan få på nationella eller specialutformade program i gymnasiesärskolan.

Promemorians förslag (Ds 2005:33): Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig över förslaget tillstyrker eller lämnar det utan erinran. *Läraryrket* anser dock att det inte är nödvändigt att införa nivåer inom särvux.

Skälen för regeringens förslag: I förordningen (1992:736) om vuxenutbildning för utvecklingsstörda benämns nivåerna inom särvux som de delar av särvux som motsvarar den obligatoriska särskolan respektive gymnasial särvux. Kommunal vuxenutbildning (komvux) består enligt skollagen (1985:1100) av grundläggande vuxenutbildning, gymnasial vuxenutbildning och påbyggnadsutbildning. I och med att regeringen i det följande föreslår att en rätt skall införas att delta i de delar av särvux som motsvarar den obligatoriska särskolan bör benämningen förenklas och i enlighet med vad som gäller inom komvux bör namnet grundläggande särvux användas. Såväl detta uttryck liksom benämningen gymnasial särvux bör således användas i skollagen. Regeringen avser att ta ställning till promemorians förslag till benämningar – grundläggande nivå respektive gymnasial nivå – i en kommande proposition om frågor rörande vuxenutbildningen.

I och med att vissa särskilda bestämmelser om grundläggande särvux införs i skollagen måste också syftet med särvux, som annars bibehålls i princip oförändrat, preciseras för grundläggande särvux respektive gymnasial särvux. Således bör det i skollagen anges att grundläggande särvux syftar till att ge vuxna som är utvecklingsstörda kunskaper och färdigheter motsvarande dem som barn och ungdomar kan få i den obligatoriska

särskolan. Gymnasial sÄrvux b6r Å sin sida syfta till att ge vuxna som År utvecklingsst6rda kunskaper och fÄrdigheter motsvarande dem som ungdomar kan fÅ pÅ nationella eller specialutformade program i gymnasiesÄrskolan.

6.3 RÄtt att delta i grundläggande sÄrvux

Regeringens f6rslag: Varje kommuninnevÅnare som År utvecklingsst6rd skall ha rÄtt att delta i grundläggande sÄrvux frÅn och med andra kalenderhalvÅret det År han eller hon fyller 20 År, om han eller hon År bosatt i landet, saknar sÅdana kunskaper som utbildningen i den obligatoriska sÄrskolan syftar till att ge och har f6rutsÄttningar att tillgod6ra sig utbildningen.

Regeringen skall fÅ meddela f6reskrifter om att ocksÅ den som inte År bosatt i landet skall ha rÄtt att delta i utbildningen.

BestÄmmelserna om rÄtt att delta i grundläggande sÄrvux skall inte gÄlla den som År intagen i kriminalvÅrdsanstalt.

Promemorians f6rslag (Ds 2005:33): 6verensstÄmmer delvis med regeringens f6rslag.

Remissinstanserna: En majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig 6ver f6rslaget tillstyrker det. *Sigtuna kommun* anf6r att mycket av utbildningen kan ske inom ramen f6r daglig verksamhet, men f6r att det skall kunna fungera År det viktigt att sÅdan verksamhet ges ett pedagogiskt innehÅll. *SkellefteÅ kommun* anser att det År bra med en stark markering av att verksamheten skall vara utbildning och inte ersÄtta daglig verksamhet. *Riksf6rbundet f6r Utvecklingsst6rda Barn, Ungdomar och Vuxna (FUB)* framhÅller att det År angelÄget f6r den aktuella gruppen fÅ rÄtt att Återkomma till utbildning f6r att fÅ ny kunskap om alternativ kommunikation och olika metoder f6r begÅvningsst6d.

Carlbeck-kommittens f6rslag: 6verensstÄmmer delvis med regeringens f6rslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig 6ver f6rslaget tillstyrker att en rÄtt till utbildning pÅ grundläggande nivÅ inom sÄrvux inf6rs.

SkÅlen f6r regeringens f6rslag: Den som saknar sÅdana fÄrdigheter som normalt uppnÅs i grundskolan har rÄtt att delta i grundläggande vuxenutbildning inom kommunal vuxenutbildning (komvux). NÅgon motsvarande rÄtt finns inte inom dagens sÄrvux. Enligt de nuvarande bestÄmmelserna i skollagen (1985:1100) om sÄrvux skall kommunerna dock erbjuda sÄrvux. De skall hÄrvid strÄva efter att erbjuda utbildning som svarar mot behov och efterfrÅgan. Vuxna med utvecklingsst6rning har alltsÅ i dag inte samma rÄtt till utbildning som 6vriga vuxna.

Carlbeck-kommitt6n f6reslÅr i sitt betÅnkande *F6r oss tillsammans – Om utbildning och utvecklingsst6rning* (SOU 2004:98) att en rÄtt till sÄrvux pÅ grundläggande nivÅ skall inf6ras. De som redan genomgÅtt sÄrskola skall fÅ rÄtt att delta i sÄrvux f6r att vidmakthÅlla eller ÅterfÅ f6rlorade kunskaper. RÄtten att vidmakthÅlla eller ÅterfÅ kunskaper skall enligt kommittens f6rslag dock begrÄnsas till ett tillfÄlle. Kommittens f6rslag syftar bl.a. till att hantera frÅgan om en livslÅng rÄtt till sÄrvux.

En individ skall inte ha rätt att återkomma gång på gång för att upprätthålla kunskaper som han eller hon tidigare förvärvat.

I departementspromemorian föreslås i stället att rätten till utbildning skall gälla dem som saknar sådana kunskaper som utbildningen i den obligatoriska särskolan syftar till att ge och som har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

En ambition i både Carlbeck-kommitténs betänkande och i promemorian har varit att så långt som möjligt göra bestämmelserna för komvux och särsvux likalydande.

Enligt regeringens uppfattning är det en närmast självklar utgångspunkt att vuxna med utvecklingsstörning skall ha en rätt att delta i utbildning inom särsvux liknande den rätt övriga vuxna har till grundläggande vuxenutbildning. Regeringen instämmer således i den bedömning som gjorts i promemorian och anser vidare att promemorians förslag innebär ett mer överblickbart system än vad Carlbeck-kommittén föreslår. Promemorians förslag överensstämmer även bättre med bestämmelserna om rätt till grundläggande vuxenutbildning. Promemorians förslag innebär vidare att en individuell bedömning görs av den sökandes förutsättningar. En sökande kan således enligt detta förslag ha rätt att återfå kunskaper utan den begränsning till ett tillfälle som Carlbeck-kommittén föreslår. Regeringen gör i denna del samma ställningstagande som görs i promemorian. Den individuella bedömningen av den sökandes behov och förutsättningar måste även enligt regeringens mening vara en viktig utgångspunkt.

Mot denna bakgrund bör det i skollagen införas bestämmelser om att varje kommuninnevånare med utvecklingsstörning skall ha rätt att delta i grundläggande särsvux från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon är bosatt i landet, saknar sådana kunskaper som utbildningen i den obligatoriska särskolan syftar till att ge och har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Varje kommun har även en skyldighet att se till att de kommuninnevånare som har en sådan rätt och som önskar delta i utbildningen också får det. Bestämmelserna bör ersätta vad som tidigare har föreskrivits i förordningen (1992:736) om vuxenutbildning för utvecklingsstörda.

Enligt regeringens mening måste en person ha *förutsättningar* att tillgodogöra sig en utbildning inom grundläggande särsvux för att ha rätt att delta i utbildningen. För att bedömas kunna tillgodogöra sig en utbildning får den sökande inte ha behov av kontinuerlig utbildning för att vidmakthålla eller återfå sina kunskaper. En kommun skall därför inte vara skyldig att erbjuda någon utbildning till sökande som redan har nått de kunskapsmål som gäller för utbildningen, men som behöver vidmakthålla sina kunskaper. Det är dock viktigt att vuxna med utvecklingsstörning ges möjlighet att delta i verksamheter som stimulerar dem att vidmakthålla de kunskaper som de en gång har förvärvat genom utbildning. En sådan stimulans kan de få på många olika sätt, t.ex. genom deltagande i daglig verksamhet eller studiecirkel.

Även den som har genomgått särskolan kan emellertid sakna kunskaper inom vissa ämnen och följaktligen ha rätt att delta i grundläggande särsvux. Det kan t.ex. vara fråga om kunskaper om ny teknik och nya metoder avseende kommunikationsstöd. Likaså skall personer som haft stor frånvaro under sin utbildning i särskolan, t.ex. på grund av sjukdom,

kunna anses sakna kunskaper. Ett villkor för att sådana personer skall ha rätt att delta i grundläggande särsvux är dock att de nu också bedöms ha förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Så kan t.ex. vara fallet om deras personliga förhållanden har ändrats på något sätt. För personer med förvärvade hjärnskador, som tidigare har gått i grundskola eller gymnasieskola, inträder en rätt till särsvux om konsekvenserna av hjärn-skadan är av den arten att han eller hon behöver utbildning, och särsvux därvid är den lämpligaste skolformen. En förutsättning är naturligtvis att samtliga villkor för rätt att delta i grundläggande särsvux är uppfyllda.

Frågan om den föreslagna lagbestämmelsens krav på förutsättningar behandlas ytterligare i författningskommentaren.

Regeringen skall få meddela föreskrifter om att också den som inte är bosatt i landet skall ha rätt att delta i utbildningen. Vidare skall rätten till utbildning i grundläggande särsvux inte gälla den som är intagen i kriminalvårdsanstalt. Bestämmelser om möjligheter till utbildning för en sådan person finns i stället i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt. Bestämmelser av motsvarande innebörd som de föreslagna finns redan i dag, såväl inom särsvux som kommunal vuxenutbildning (komvux). Förslaget i denna del utgör således endast en lagteknisk anpassning till den nya uppdelningen av 12 kap. skollagen i grundläggande och gymnasial särsvux.

Vad gäller frågan om intagnas tillgång till vuxenutbildning så undantas i dag intagna i kriminalvården från skollagens reglering av komvux och särsvux. Undantaget infördes i samband med att styrsystemet för det offentliga skolväsendet förändrades i början av 1990-talet. Styrningen av speciella medel till kommunerna för genomförande av vuxenutbildning för intagna på anstalter och häkten upphörde då. Motsvarande medel överfördes till kriminalvården. Enligt utredningar genomförda internt i kriminalvården är intagnas tillgång till vuxenutbildning inte likvärdig sett över landet. I vissa regioner genomförs utbildning för intagna av Nationellt centrum för flexibelt lärande, i andra genomförs utbildning av kommuner på uppdrag av Kriminalvården. I några regioner genomför Kriminalvården utbildning med hjälp av egna anställda lärare. Regeringen har för avsikt att i ett senare sammanhang återkomma till frågan om intagnas tillgång till vuxenutbildning vad avser hela det offentliga skolväsendet för vuxna.

6.4 Skyldighet för kommunerna

Regeringens förslag: Varje kommun skall ansvara för att de kommuninnevånare som har rätt till grundläggande särsvux och önskar delta i utbildningen, får det.

Varje kommun skall aktivt verka för att nå dem i kommunen som har rätt till grundläggande särsvux och att motivera dem att delta i utbildningen.

Promemorians förslag (Ds 2005:33): Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig över förslaget, bl.a. *Myndigheten för skolutveckling*, *Handikappförbundens samar-*

betsorgan, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) och Landsorganisationen i Sverige (LO), tillstyrker eller lämnar det utan erinran. Sveriges Kommuner och Landsting och flera kommuner, bl.a. *Falu, Göteborgs, Habo, Sollentuna* och *Östersunds kommuner*, påpekar dock att förslaget innebär ökade kostnader för kommunerna och förutsätter att förslaget finansieras i enlighet med finansieringsprincipen. *Malmö* och *Stockholms kommuner* samt *Föreningen för vuxnas lärande (LärVux)* påtalar att efterfrågan på utbildningen kommer att öka. *Sjöbo kommun* framhåller dock att förslaget inte förväntas medföra någon större ökning av antalet sökande eller högre kostnader.

Skälen för regeringens förslag: I och med att en rätt att delta i grundläggande särsvux införs bör i enlighet med de bestämmelser som gäller för grundläggande vuxenutbildning i kommunal vuxenutbildning (komvux) även en skyldighet för kommunerna att tillhandahålla grundläggande särsvux införas. Enligt de nuvarande bestämmelserna i skollagen (1985:1100) om särsvux skall kommunerna erbjuda särsvux. De skall härvid sträva efter att erbjuda utbildning som svarar mot behov och efterfrågan. De skall vidare informera om möjligheterna till särsvux samt verka för att vuxna utvecklingsstörda deltar i sådan utbildning. När nu en rätt till utbildning införs bör kommunerna ansvara för att de kommuninnevånare som har rätt till grundläggande särsvux och som önskar delta i utbildningen, får sådan utbildning. Kommunerna bör även vara skyldiga att aktivt verka för att nå dem som har rätt till grundläggande särsvux och att motivera dem att delta i utbildningen i likhet med vad som gäller för grundläggande vuxenutbildning i komvux.

6.5 Undervisning på annat språk än svenska

Regeringens förslag: Om en elev i grundläggande särsvux har bristfälliga kunskaper i svenska språket, får undervisningen ges på elevens eget språk. Sådan undervisning skall kompletteras med undervisning eller träning i svenska språket.

Promemorians förslag (Ds 2005:33): Överensstämmer huvudsakligen med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Det fåtal remissinstanser som har kommenterat förslaget, bl.a. *Lärarhögskolan i Stockholm*, är positiva till det. *Myndigheten för skolutveckling* anser att förslaget stärker den individuella anpassningen av utbildningen. *Uppsala kommun* framhåller att förslaget kan påverka attityderna i alla olika befolkningsgrupper till utvecklingsstörning på ett sätt som står i överensstämmelse med den värdegrund som det svenska samhället vilar på.

Skälen för regeringens förslag: Motsvarande bestämmelse finns för grundläggande vuxenutbildning inom kommunal vuxenutbildning (komvux). Att bestämmelsen skall gälla för grundläggande särsvux innebär en anpassning till skolformen komvux och en harmonisering av de båda skolformerna. Det är enligt regeringens mening inte skäligt att en elev inom grundläggande vuxenutbildning i komvux kan få undervisning på sitt eget språk, men att en elev inom grundläggande särsvux skulle sakna en motsvarande möjlighet. Bestämmelsen ger inte eleven någon absolut

rätt till undervisning på något annat språk än svenska, men möjliggör för huvudmannen att tillhandahålla utbildningen på elevens eget språk. Att det är en fördel att få möjlighet att lära sig läsa och skriva på sitt modersmål utvecklas i avsnitt 7.3 om alfabetisering.

7 Ändringar som rör svenskundervisning för invandrare (sfi)

7.1 Bakgrund

Sfi har bedrivits under drygt 40 år. Den började som en försöksverksamhet i samband med den kraftiga ökningen av invandringen under 1960-talet. Ansvaret för att anordna denna verksamhet vilade på studieförbunden. Målet för utbildningen var att invandraren så snabbt som möjligt skulle lära sig svenska och införlivas i det nya samhället. Någon läroplan fanns inte.

Den första läroplanen för sfi utarbetades år 1971 (SÖ 1971), men eftersom studieförbunden inte kunde åläggas att följa en läroplan fick denna status av rekommendation. I mitten av 1970-talet fastställdes behörighetsregler för tillsvidareanställning av lärare. När arbetslösheten steg under senare delen av 1970-talet började en stor del av sfi att i stället bedrivas inom ramen för arbetsmarknadsutbildningen (AMU).

Ett nytt system trädde i kraft år 1986. Detta innebar att sfi delades upp i s.k. grund-sfi, med kommunen som huvudman, och s.k. påbyggnads-sfi, som bedrevs inom ramen för AMU och studieförbundens verksamhet. En sfi-reform genomfördes återigen år 1991, sedan flera rapporter pekat på att målen för 1986 års system inte kunde anses uppfyllda. Reformen innebar att en sammanhållen utbildning under kommunalt huvudmannaskap ersatte det tidigare tudelade systemet.

Sfi reformerades därefter år 1994, då förordningen (1994:895) om svenskundervisning för invandrare trädde i kraft. Reformen innebar bl.a. att läroplanen för sfi upphörde att gälla. Sfi skall i stället enligt en uttrycklig föreskrift i förordningen vila på de grundläggande värden som anges i läroplanen för de frivilliga skolformerna. Tanken på individualisering av utbildningen hade vid tidpunkten för reformen ännu inte fått genomslag. Därefter visade ett antal utvärderingar, granskningar och utredningar på brister i form av bl.a. omfattande avbrott, dålig måluppfyllelse, en stor andel obehöriga lärare samt en alltför traditionell undervisning.

I propositionen *Vuxnas lärande och utvecklingen av vuxenutbildningen* (prop. 2000/01:72) hade regeringen som utgångspunkt att vuxenutbildningen skulle individualiseras och utgå från den enskildes behov och förutsättningar. Detta ansågs särskilt viktigt i sfi där de studerande utgör en mycket heterogen grupp. Regeringen ansåg att sfi skulle kvarstå som egen skolform, men att en ny kursplan skulle utarbetas i vilken individens förutsättningar och behov särskilt skulle betonas. Statens skolverk fick i uppdrag att utarbeta denna nya kursplan.

Kursplanen blev obligatorisk från den 1 januari 2003 och innehåller mål för fyra kurser på olika nivåer. Den gör det möjligt att anpassa målet

för utbildningen till den enskildes förutsättningar och behov. Deltagarna kan avsluta utbildningen med betyg efter varje kurs. Preliminära utvärderingar av den nya kursplanen visar att fler elever numera avslutar utbildningen med godkänt betyg.

Regeringen gav i juni 2002 en utredare i uppdrag att pröva hur skolformen sfi kan förnyas och organiseras (dir. 2002:105). Utredningen, som antog namnet Sfi-utredningen, överlämnade i september 2003 sitt betänkande *Vidare vägar och vägen vidare – svenska som andraspråk för samhälls- och arbetsliv* (SOU 2003:77).

I dag innefattar sfi språkutbildning i svenska samt samhällsorientering. Läs- och skrivinlärning, dvs. alfabetisering, sker däremot inom ramen för grundläggande vuxenutbildning.

Regeringen har under en längre tid arbetat med att ta fram förslag som skall påskynda och förbättra integrationen av invandrare i det svenska samhället. För en person som kommer till Sverige är kunskaper i det svenska språket en väsentlig förutsättning för en snabb etablering i samhället och på arbetsmarknaden.

I detta avsnitt redovisar regeringen förslag som syftar till att höja kvaliteten, förbättra resultaten och därmed öka genomströmningen i utbildningen. Inom Regeringskansliet bereds andra förslag som skall leda till ökad integration och ökad sysselsättning för invandrare.

7.2 Syftet med sfi

Regeringens förslag: Sfi skall syfta till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket.

Regeringens bedömning: Kommunerna bör ha ett fortsatt ansvar för att i sitt arbete med introduktion för invandrare erbjuda samhällsinformation.

Promemorians förslag (Ds 2005:33): Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig över förslaget lämnar det utan erinran. *Folkbildningsrådet* och *Folkbildningsförbundet* m.fl. menar dock att undervisningen inte får begränsas till att enbart gälla svenska språket utan att ett bredare perspektiv där demokrati, jämställdhet och samhällsfrågor ingår är viktiga delar för helheten i undervisningen. Ett antal remissinstanser, däribland *Lärarhögskolan i Stockholm*, *Göteborgs kommun*, *Skellefteå kommun*, *Svenljunga kommun*, *Uppsala kommun*, *Föreningen för vuxnas lärande (LärVux)* och *Riksförbundet för formell vuxenutbildning (Rvux)* anser att det bör framgå att utbildningen även omfattar kunskaper om det svenska samhället. *Malmö kommun* anför att det finns en risk att en renodlad språkutbildning får ett grammatikfokus och ett innehåll som inte är kopplat till språket på elevens praktikplats. *Stockholms kommun* avstyrker förslaget men påpekar att sfi inte kan stå för hela integrationsprocessen. *Landsorganisationen i Sverige (LO)* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Syftet med sfi, som även behandlas i avsnitt 7.3 om alfabetisering, skall vara att ge invandrade personer grundläggande kunskaper i det svenska språket för att möjliggöra och

underlätta en snabb etablering i Sverige. I den ovan angivna propositionen (prop. 2000/01:72) anfördes att sfi borde differentieras och en ny kursplan utarbetas. Vikten av att ta hänsyn till individens förutsättningar och behov att lära sig talad och skriven svenska för den planerade kommande verksamheten i Sverige betonades. Regeringens ambition är nu att fortsätta att bygga på den tanken och utveckla systemet vidare. Individens språkinläring skall vara det centrala i sfi. Vikten av en individualiserad utbildning där språkutbildning sker parallellt med insatser som ger individen förutsättningar att integreras i det svenska samhället och få tillgång till arbetslivet kan inte nog understrykas.

Språkutbildningen

Enligt skollagen (1985:1100) syftar sfi till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället. Sfi-utredningen föreslog i det ovan angivna betänkandet (SOU 2003:77) att sfi utöver språkutbildning skulle innehålla samhällsorientering och arbetslivsorientering. Syftet med sfi skulle alltså vidgas jämfört med dagens formulering. Regeringen delar inte den uppfattningen. De hittillsvarande dubbla målen har bidragit till en otydlighet vad gäller utbildningens syfte. Regeringen anser att tyngdpunkten bör ligga på språkutbildning.

Det är viktigt att individen parallellt med språkstudierna inom sfi får tillgång till annan utbildning, t.ex. kommunal vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå. Verksamheten inom sfi måste också organiseras så att den – när det är aktuellt – kan ske parallellt med att grundläggande samhällsinformation ges.

Eftersom kunskaperna i svenska och förutsättningarna att tillgodogöra sig ett nytt språk kan variera kraftigt mellan olika individer, måste en anpassning av utbildningen ske utifrån den enskildes behov och förutsättningar. Den individualisering av såväl mål och innehåll inom sfi som inleddes år 2002 med införandet av en ny kursplan bör nu vidareutvecklas.

Språk och kultur hör nära samman. I all språkundervisning utgör texter om det samhälle och den kultur där det aktuella språket talas en källa såväl till språkkunskaper som till kunskaper om landet i fråga. Sfi karaktäriseras av att inläringen sker i det land där språket talas. Den omgivande svenskspråkiga miljön utgör därmed en outtömlig resurs för undervisningen. Motivationen spelar en stor roll för språkinläring. Det kan därför vara till stor fördel för individen om språkundervisningen utgår från livet i vardagen och att man där det är möjligt färgar in utbildningen i svenska med utbildning i yrkesspråk. Att eleven kan härleda den nya vokabulären till ett yrke, sitt nuvarande eller ett framtida, stimulerar inläringen.

Det svenska utbildningssystemet är mål- och resultatstyrt. Kursplanerna karaktäriseras av att målen för ämnet anges, men hur undervisningen skall organiseras för att målen skall nås avgör lärare och elever tillsammans. Det gäller även i sfi. De professionella har stor frihet att tillsammans med deltagarna välja innehåll och arbetssätt utifrån den enskildes behov och förutsättningar. Eleverna kan således få kunskaper om Sverige samtidigt som språkinläring sker. Läraren kan använda sig

av konkreta situationer ur vardagslivet som exempel i sin undervisning. Men lärarens uppgift är inte primärt att fungera som allmän rådgivare vad gäller hur det svenska samhället fungerar. Språkläraryuppgiften och inte vägledarrollen måste vara det centrala.

Den föreslagna förändringen av utbildningens syfte innebär ett tydligare fokus på språkinläringen. Det är individens språkutveckling som skall stå i centrum. Sfi skall också enligt förordningen (1994:895) om svenskundervisning för invandrare vila på de grundläggande värden som anges i läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94). Detta innebär i praktiken att frågor kring värdegrunden, som t.ex. människors lika värde och jämställdhet mellan könen, skall ingå som ett naturligt inslag i och genomsyra utbildningen.

Regeringen avser att uppdra åt Statens skolverk att utarbeta en ny kursplan för sfi. Denna bör återspegla en förskjutning av tyngdpunkten i undervisningen mot kvalificerad språkutbildning. Den bör därmed klargöra balansen mellan språkutbildningen och de kunskaper om och den förståelse för det omgivande svenska samhället som utbildningen också skall ge. Betydelsen av att man i utbildningen tar hänsyn till enskilda deltagares intressen, förutsättningar och planerade kommande verksamhet i Sverige behöver lyftas fram. Kursplanen bör också utgå från att det är viktigt att utbildningen individualiseras, såväl när det gäller målen som innehållet. Riktvärdet för undervisningens omfattning i tid på 525 timmar bör dock ligga fast.

Skälen för regeringens bedömning

Samhällsinformation

För invandraren är det av stor vikt att samhällsinformation som har att göra med hans eller hennes omedelbara rättigheter, skyldigheter och behov ges i ett tidigt skede efter ankomsten till Sverige. Den bör ges på invandrarens modersmål eller på ett annat språk som han eller hon behärskar väl. Det är en förutsättning för att personen skall kunna tillgodogöra sig informationen. Att ge denna grundläggande samhällsinformation på svenska inom ramen för sfi medför risker för missförstånd och riskerar att förskjuta fokus från språkinläringen.

Enligt regeringens bedömning bör kommunerna även i fortsättningen vara skyldiga att ge den grundläggande samhällsinformation, som hittills getts inom sfi. Alla kommuner och statliga myndigheter är skyldiga att se till att *alla* samhällsmedborgare nås av, och kan tillgodogöra sig, relevant samhällsinformation. Integrationsverket har en särskild uppgift att se till att behovet av samhällsinformation till invandrare tillgodoses. En samverkan mellan kommunerna och Integrationsverket är därför i detta sammanhang naturlig. Mot denna skyldighet för kommunerna bör svara en rätt för de invandrare som har rätt till sfi att också få grundläggande samhällsinformation.

Det är kommunen som själv bestämmer hur den grundläggande samhällsinformationen skall förmedlas. Det kan ske samordnat med Integrationsverkets insatser, men informationen kan också ges i anslutning till svenskundervisningen eller i andra former.

Samhällsinformationen ges i dag inom ramen för de 525 timmar, som är riktvärdet för undervisningens omfattning i tid inom sfi. Kommunerna bör kompenseras för den merkostnad som förslaget medför.

Regeringen avser att uppdra åt Statens skolverk att följa upp och utvärdera effekterna av förändringarna.

7.3 Alfabetisering

Regeringens förslag: Vuxna invandrare som saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter skall få möjlighet att förvärva sådana färdigheter inom sfi. Läs- och skrivinläringen skall få ske på elevens modersmål eller annat språk.

Promemorians förslag (Ds 2005:33): Överensstämmer huvudsakligen med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget, däribland *Myndigheten för skolutveckling*, *Lärarhögskolan i Stockholm* och *Föreningen för vuxnas lärande (LärVux)* samt ett antal kommuner som *Malmö*, *Sjöbo*, *Skellefteå*, *Stockholms*, *Uppsala* och *Örebro kommuner*. Myndigheten för skolutveckling föreslår att läs- och skrivfärdighet bör ersättas med läs- och skrivförmåga. *Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO)* anser att det finns en risk för att frågan om undervisning på modersmålet vid tillämpningen blir en resursfråga för kommunerna som återverkar negativt för enskilda studenters möjligheter till språkinläring på modersmålet. *Integrationsverket* tillstyrker förslaget men anser att kommunerna skall vara skyldiga att anordna alfabetiseringen på modersmål. *Riksförbundet för formell vuxenutbildning (Rvux)* anser att det är en bättre lösning att integrera sfi i komvux.

Skälen för regeringens förslag: Läs- och skrivinläring, s.k. alfabetisering, har hittills skett i grundläggande vuxenutbildning inom ramen för ämnet svenska som andraspråk. Det innebär att en invandrad person har rätt att lära sig svenska inom sfi och att parallellt få läs- och skrivinläring inom grundläggande vuxenutbildning. Att dessa båda utbildningar ges i två olika skolformer kan innebära vissa problem för de enskilda eleverna, både pedagogiskt och administrativt. Eleven kan ha svårt att förstå vilken skolform han eller hon deltar i och även ha svårigheter att överblicka sina studier. Inte minst det faktum att de två skolformerna kan vara utlagda hos olika utbildningsanordnare på olika ställen i kommunen kan försvåra för eleven såväl schemamässigt som avståndsmässigt. Vidare har det ibland varit svårt för eleverna att förstå de skilda målen för och syftena med utbildningarna. Inom kommunerna förorsakar uppdelningen på två skolformer praktiska och administrativa problem.

Regeringen föreslår att vuxna invandrare, som saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter, i fortsättningen skall ha möjlighet att förvärva sådana färdigheter inom sfi. Kursplanerna behöver modifieras med anledning av förändringen. Läs- och skrivinläringen skall inte räknas in i de 525 timmar som är riktvärdet för undervisningens omfattning i tid inom sfi.

Regeringen är inte för närvarande beredd att byta ut ordet skrivfärdigheter mot skrivförmåga i enlighet med det förslag som har lämnats av

Myndigheten för skolutveckling. En person kan ha förmåga att lära sig skriva men sakna skrivfärdigheter.

Regeringen har tidigare tagit ställning vad gäller frågan om sfi skall anordnas i kommunal vuxenutbildning (komvux) och då ansett att sfi även i fortsättningen skall vara en egen skolform. Om sfi inordnades i komvux skulle ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna vad avser deltagarnas studiefinansiering förändras i grunden. Då båda skolformerna ligger under kommunens ansvar borde sfi kunna organiseras på ett för eleverna tillfredsställande sätt även som en egen skolform. Regeringen anser därför inte att det finns skäl att frångå tidigare ställningstagande.

Forskning och erfarenhet visar att det är en fördel att få möjlighet att lära sig läsa och skriva på sitt modersmål. Motivationen ökar och elevernas resultat gynnas när alfabetiseringen sker på modersmålet eller annat språk som eleven behärskar väl. Om alfabetiseringen sker på ett annat språk än modersmålet förlängs inte sällan inlärningsprocessen. Ett flertal mycket framgångsrika projekt vad gäller alfabetisering på modersmål har genomförts och pågår fortfarande, bl.a. i Malmö och Landskrona. Regeringen föreslår mot bakgrund av det anförda att kommunerna får genomföra alfabetisering på elevens modersmål eller annat språk. I vissa invandrargrupper är tvåspråkighet vanlig. Regeringen bedömer dock att en del språkgrupper är för små för att det skall finnas modersmåls lärare att tillgå. Det är därför inte möjligt att föreskriva att alfabetiseringen skall ske på elevens modersmål. Genom samverkan kan dock kommunerna i större utsträckning tillgodose behovet av modersmåls lärare och genomföra undervisningen på elevens modersmål.

Läs- och skrivinläring bör kunna ske parallellt med undervisning i svenska även när den sker på elevens modersmål eller annat språk.

7.4 Kommunens ansvar

Regeringens förslag: Kommunens ansvar för att erbjuda likvärdig utbildning synliggörs genom att 15 timmar skall vara en minimigräns för genomsnittligt antal undervisningstimmar per vecka under en fyra-veckorsperiod. Undervisningstiden får dock minskas om eleven begär det och kommunen då finner att det är förenligt med utbildningens syfte.

Promemorians förslag (Ds 2005:33): Överensstämmer i sak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att en definition av begreppet undervisning skall införas i lagen.

Remissinstanserna: Remissbilderna är splittrade. Ett stort antal myndigheter och organisationer som *Myndigheten för skolutveckling*, *Folkbildningsrådet*, *Folkbildningsförbundet*, *Lärarhögskolan i Stockholm*, *Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS)*, *Föreningen för vuxnas lärande (LärVux)* och *Läraryrkesförbundet* tillstyrker förslaget, liksom *Gnosjö*, *Kalmar*, *Skellefteå*, *Örebro* och *Sjöbo kommuner*. *Sjöbo kommun* anför att kommunen redan i dag tillämpar detta. *Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO)* menar att genom att uppställa ett uttryckligt krav på minst 15 timmars undervisning per vecka höjs ambitionsnivån och en

gemensam miniminivå för landets samtliga kommuner skapas. *Integrationsverket* tillstyrker förslaget i princip, men anser att 15 timmar per vecka inte är tillräckligt om man inte kan säkerställa att individen verkligen har en sysselsättning på resterande tid som påskyndar introduktionen i det svenska samhället.

Ett antal instanser, företrädesvis kommuner, anser att förslaget rimmar illa med en målstyrd lagstiftning. Många kommuner menar också att en fastlagd minimitid kommer att föranleda ökade kostnader som bör finansieras i enlighet med finansieringsprincipen.

Sveriges Kommuner och Landsting samt *Riksförbundet för formell vuxenutbildning (Rvux)* avstyrker förslaget. Det gör även *Östersunds kommun*, med hänvisning till att det först efter en individuell bedömning är möjligt att avgöra hur många undervisningstimmar per vecka som är lämpligt och effektivt. Kommunen anser att förslaget innebär en för hög grad av detaljstyrning.

Skälen för regeringens förslag: Enligt dagens reglering är varje kommun skyldig att se till att sfi erbjuds de personer som har rätt att delta i sådan undervisning. Kommunerna erbjuder dock undervisning i starkt varierande omfattning. Det betyder att invandrare ges olika förutsättningar beroende på i vilken kommun de är bosatta. Individen har inte heller, som i t.ex. grundläggande vuxenutbildning, rätt att studera i en annan kommun än hemkommunen om inte en särskild överenskommelse gjorts.

Regeringen anser i likhet med DO att genom ett uttryckligt krav på ett visst minsta antal undervisningstimmar per vecka så höjs ambitionsnivån och en gemensam miniminivå för landets samtliga kommuner skapas. Därmed ökar också utbildningens likvärdighet kommunerna emellan. Kommunerna bör därför vara skyldiga att erbjuda alla elever inom sfi undervisning av en viss minsta omfattning. Det skapar en trygghet för den enskilde individen och mer lika förutsättningar för lärande oavsett kommuntillhörighet.

Undervisningen skall vara så omfattande att eleven upplever att utbildningen är en meningsfull sysselsättning och leder framåt. Språkinläring är en process där det måste finnas tid och utrymme för eftertanke och för befastande av kunskaperna. Undervisningen skall kunna kompletteras med självstudier och med fördel även med praktik, arbete, andra studier eller rehabilitering. Undervisningen skall planeras så att den utan problem kan kombineras med aktiviteter av detta slag.

Antalet undervisningstimmar skall också vara tillräckligt för att innebära en kraftfull satsning på språkinläring. Vad som är ett optimalt antal undervisningstimmar per vecka påverkas av en rad olika faktorer, inte minst individens förutsättningar. Individens utbildningsbakgrund påverkar t.ex. i hög grad förmågan att tillgodogöra sig undervisningen. Regeringen föreslår att det lägsta antalet undervisningstimmar – som ett genomsnitt per vecka under en fyraveckorsperiod – skall vara 15 timmar. Detta skall inte betraktas som ett ”tak”. Kommunerna bör om de finner det lämpligt utifrån individens behov och förutsättningar erbjuda fler timmar i veckan än 15. I likhet med *Integrationsverket* anser regeringen att det är viktigt att kommunerna säkerställer att de som studerar inom sfi har en lämplig sysselsättning på resterande tid.

Ett genomsnitt på minst 15 undervisningstimmar under en fyraveckorsperiod påverkar inte riktvärdet för undervisningens omfattning i tid inom sfi på 525 timmar. En majoritet av landets kommuner erbjuder enligt aktuell statistik redan i dag minst 15 undervisningstimmar per vecka.

Undervisningstiden för den enskilde skall dock kunna minskas i särskilda fall. Undantag skall kunna göras på elevens initiativ och med hänsyn till hans eller hennes behov och förutsättningar. Kommunen måste också finna att undantaget är förenligt med utbildningens syfte.

Utbildningsbakgrund eller sociala förhållanden kan exempelvis utgöra skäl för minskad undervisning om deltagaren i stället kan tillägna sig de aktuella kunskaperna genom att delta i andra aktiviteter eller genom att arbeta i en helt svensktalande miljö. Genom att de 15 timmarna skall vara ett genomsnitt under fyra veckor finns dock stora möjligheter till flexibel anpassning utifrån individuella behov. Regeringen anser därför till skillnad från vissa remissinstanser att förslaget är förenligt med målstyrningen. Det blir också genom den föreslagna undantagsregeln möjligt att göra just en sådan individuell bedömning som Östersunds kommun har hänvisat till.

Statens skolverk har gjort bedömningen att det finns brister i hur kommunerna inbegriper sfi i de lokala kvalitetsredovisningarna. Regeringen vill understryka vikten av att ett lokalt kvalitetsarbete sker kontinuerligt även inom sfi.

Promemorians förslag på definition av begreppet undervisning är i sak samma definition som föreslås i det utkast till lagrådsremiss med förslag till en ny skollag m.m. som skickades ut på remiss i juni 2005 (U2005/5584/S). Eftersom beredningen av lagförslag som rör såväl skolväsendet för barn och ungdom som skolväsendet för vuxna ännu pågår bör ett lagfästande av den föreslagna definitionen av begreppet undervisning anstå. I stället får den definition av begreppet som redan används i grundskolan och gymnasieskolan tillämpas.

7.5 Samarbete med andra aktörer

Regeringens förslag: Kommunen skall i samarbete med länsarbetsnämnden verka för att eleven ges möjligheter att öva det svenska språket i arbetslivet och att sfi kan kombineras med andra aktiviteter såsom arbetslivsorientering, validering, praktik eller annan utbildning. Kommunen skall också verka för att sfi kan bedrivas samtidigt som eleven uppbär ersättning från sjukförsäkringen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och för att sfi kan kombineras med aktiviteter som erbjuds inom hälso- och sjukvården.

Sfi skall kunna kombineras med förvärvsarbete.

Promemorians förslag (Ds 2005:33): Överensstämmer huvudsakligen med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Statskontoret* anför att förslaget om samverkan med andra aktörer är alltför svagt formulerat vad gäller praktik. I rapporten *Svenskundervisning för invandrare (sfi) – egen skolform eller del av komvux?* (2000:27) konstaterade *Statskontoret* att praktik-

begreppet inte var entydigt definierat. Anskaffning av praktikplatser skedde på olika sätt och med olika syften. Arbetsförmedlingens medverkan varierade också. Mot denna bakgrund anser Statskontoret att syftet med och bestämmelser om praktik inom ramen för sfi bör ges en tydligare utformning.

Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO), ett antal kommuner som *Göteborgs, Kalmar, Skellefteå, Uppsala* och *Östersunds kommuner*, *Handikappförbundens samarbetsorgan* samt fackförbunden *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* och *Läraryrket* tillstyrker förslaget. Även *Statens skolverk* tillstyrker förslaget men ser gärna en skärpning i kravet på att huvudmannen skall verka för att utbildningen kombineras med andra verksamheter. *Malmö kommun* förordar parallelliteten.

Det råder ingen tvekan om att det är en samsyn vad gäller att kommunerna skall samarbeta med andra aktörer – däremot finns det en uttalad önskan hos ett stort antal instanser som bl.a. *Myndigheten för skolutveckling* och *Sveriges Kommuner och Landsting* samt *Gnosjö, Göteborgs, Sjöbo, Skellefteå, Sollentuna, Stockholms, Uppsala* och *Örebro kommuner* att motsvarande skyldighet till samarbete skall åläggas även andra parter, t.ex. Arbetsmarknadsverket och Försäkringskassan.

Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) är av den uppfattningen att huvudmannen för sfi skall ha ansvaret för anskaffning av praktikplatser där syftet endast är språkinläring och samhällsorientering. Det är naturligt att arbetsförmedlingen tar över ansvaret när syftet med praktiken också är att få en förankring på arbetsmarknaden, dvs. att få en anställning på en arbetsplats eller en del i ett arbetsmarknadspolitiskt program. En förutsättning är dock enligt AMS att vederbörande skrivs in som arbetssökande på arbetsförmedlingen.

Det är en tydlig remissopinion för en ökad parallellitet i systemet, dvs. att det t.ex. skall vara möjligt att studera och arbeta samtidigt.

Skälen för regeringens förslag: I dag anges i förordningen (1994:895) om svenskundervisning för invandrare att styrelsen för utbildningen i samarbete med arbetsförmedlingen skall verka för att undervisningen så snart som möjligt kan kombineras med sådan arbetsplatsorientering eller sådant förvärvsarbete som ger deltagaren möjlighet att träna sig i att tala svenska. Syftet med en sådan kontakt med arbetslivet är att individen skall få möjlighet att öva sig i den svenska som är relaterad till arbetsområdet. Denna möjlighet skall finnas kvar även i fortsättningen. Sfi får enligt förordningen även kombineras med annan utbildning. Det kan vara fråga om kurser inom t.ex. grundläggande vuxenutbildning eller gymnasial vuxenutbildning. Den tidigare utbildning som individen har blir härvid avgörande. En samlokalisering av olika skolformer inom vuxenutbildningen kan vara en fördel och en sådan samlokalisering sker redan i många kommuner. Lärare inom olika ämnen och skolformer kan på så sätt få tillgång till varandras kompetens vilket gynnar både lärarna och eleverna. Att den enskilde skall börja med att lära sig svenska, sedan få sina kunskaper och sin kompetens validerade och först därefter delta i praktik eller kompletterande utbildning fördröjer integrationen i det svenska samhället och ökar risken för långtidsarbetslöshet och bidragsberoende. Ett antal undersökningar visar att parallellitet i systemen är en förutsättning för att en person som invandrat

till Sverige snabbt skall kunna etablera sig i arbetslivet. Därför anser regeringen att det är viktigt att olika insatser kan ske parallellt och inte endast i form av en insats åt gången.

Regeringen anser att det är viktigt att myndigheterna samverkar så tidigt som möjligt så att det inte uppstår målkonflikter kring en individs utbildning och försörjning. Av den anledningen bör det krav på att kommunen skall samarbeta med arbetsförmedlingen som i dag återfinns i förordning överföras till lag, med den preciseringen och justeringen att kommunen i samarbete med länsarbetsnämnden skall verka för att eleven ges möjligheter att öva det svenska språket i arbetslivet och att sfi kan kombineras med sådana aktiviteter som arbetslivsorientering, validering, praktik eller annan utbildning. Därmed betonas vikten av att systemet i större utsträckning än i dag skall kunna tillhandahålla den parallellitet som gynnar både individen och samhället.

Ett antal remissinstanser har framfört önskemål om att en motsvarande skyldighet till samarbete skall åläggas även t.ex. arbetsförmedling och Försäkringskassan. Regeringen anser dock att en sådan reglering inte är erforderlig. Vad gäller Försäkringskassan framgår det av såväl 22 kap. lagen om allmän försäkring som av förordningen (2004:1299) med instruktion för Försäkringskassan att Försäkringskassan i sitt rehabiliteringsarbete både skall samverka med bl.a. hälso- och sjukvården, socialtjänsten, arbetsmarknadsmyndigheterna och andra berörda myndigheter och träffa överenskommelse med kommun, landsting och länsarbetsnämnd. Vidare anges i 19 § förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten att den arbetsmarknadspolitiska verksamheten skall bedrivas i samverkan med andra aktörer på arbetsmarknaden, såsom arbetsmarknadens parter, myndigheter, kommuner, enskilda företag och organisationer. Det måste enligt regeringens mening ankomma på samtliga inblandade att vid behov samverka t.ex. vad gäller anskaffandet av olika praktikplatser. Behovet av medverkan från arbetsförmedlingen kan variera och anskaffandet kan ske på olika sätt och med olika syften. Det är därför inte lämpligt att i lag mer utförligt reglera den praktik med vilken sfi bör kunna kombineras.

Tidiga insatser från arbetsförmedlingen för de invandrare som kan bedömas få sysselsättning inom rimlig tid är av stor vikt för att underlätta etableringen på arbetsmarknaden. Individen skapar ett kontaktnät och lär sig hur det svenska arbetslivet fungerar. Kommunen ansvarar för att sfi organiseras på ett sådant sätt att individen har möjlighet att utöver språkpraktik kombinera sina studier med andra aktiviteter som tillhandahålls av t.ex. arbetsförmedlingen och inom hälso- och sjukvården. Det är också viktigt att kommunen i sin planering tar hänsyn till en persons eventuella möjlighet att studera vid sidan av att han eller hon uppbär någon ersättning från sjukförsäkringen enligt lagen om allmän försäkring. Genom en bred och flexibel samverkan mellan kommunen och olika myndigheter ökar utbildningsutbudet och det blir möjligt att erbjuda en mångfald lösningar som motsvarar de behov, förutsättningar och ambitioner som olika individer har. Samverkan innebär också att olika yrkeskategoriers specialkompetens kan tas till vara. Nyttan av en effektiv samverkan mellan närliggande kommuner tas upp i avsnitt 7.8 Interkommunal samverkan.

Skolverket har i sitt remissyttrande framfört att verket gärna ser en skärpning i kravet på att huvudmannen skall verka för att utbildningen

kombineras med andra verksamheter. Regeringen vill emellertid avvakta med ett ställningstagande vad gäller denna del. Det finns enligt regeringens mening anledning att kontrollera vad den nya lagbestämmelsen får för effekt i praktiken innan en skärpning av kravet kan övervägas.

Sedan år 2001 har en överenskommelse varje år träffats mellan AMS, Integrationsverket, Migrationsverket, Skolverket och nuvarande Sveriges Kommuner och Landsting. Överenskommelsen utgör en plattform för ett samordnat förändringsarbete och syftar till att stärka samarbetet mellan berörda myndigheter för att asylsökande och andra nyanlända invandrare skall kunna ta till vara och utveckla sina resurser, samtidigt som myndigheterna genom ett samordnat arbete blir mer effektiva. Regeringen konstaterar att det redan sker ett omfattande samarbete på lokal och regional nivå.

7.6 Rätt att delta i sfi

Regeringens bedömning: Åldersgränsen för rätt att delta i sfi bör för närvarande inte ändras. Ungdomar i gymnasieåldern bör dock liksom hittills normalt kunna få sin utbildning i svenska som andraspråk i gymnasieskolan.

Promemorians förslag (Ds 2005:33): Åldersgränsen för rätt att delta i sfi skall höjas från nuvarande 16 år till 18 år. Den som är under 18 år men uppfyller övriga villkor för rätt att delta i sfi, skall från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 16 år ha rätt att delta i sfi endast om det finns särskilda skäl för det.

Remissinstanserna: En klar majoritet av remissinstanserna är för en höjning av åldersgränsen. Bl.a. *Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO)*, *Myndigheten för skolutveckling*, *Lärarhögskolan i Stockholm*, *Riksförbundet för formell vuxenutbildning (Rvux)* och *Institutionen för svenska språket vid Göteborgs universitet* samt *Gnosjö*, *Uppsala* och *Örebro kommuner* tillstyrker förslaget och menar att gymnasieskolan blir den naturliga skolformen för de som är under 18 år. *Integrationsverket* välkomnar förslaget om höjd åldersgräns och anser att det är viktigt att skolbarn hamnar i rätt miljö tillsammans med sina jämnåriga i gymnasieskolan och på heltid. *Läraryrket* och *Lärarnas Riksförbund* tillstyrker förslaget men framhåller att gymnasieskolan bör tillföras resurser för detta.

Skälen för regeringens bedömning: I departementspromemorian föreslås att åldersgränsen för rätt att delta i sfi skall höjas till 18 år. Regeringen anser emellertid att det finns flera faktorer som talar för att den nuvarande åldersgränsen på 16 år bör bibehållas. Bedömningen av vilken skolform som är lämpligast bör utgå från individens behov och förutsättningar. Kommunen är i dag oförhindrad att låta en person som i och för sig har rätt att delta i sfi i stället påbörja utbildning i gymnasieskolan, förutsatt att personen i fråga önskar det och tillhör gymnasieskolans målgrupp. För vissa, främst ungdomar i 16-årsåldern, är det naturligt att gå till gymnasieskolan. För andra ligger det närmare till hands att få sin språkundervisning inom ramen för sfi.

En person har i dag rätt att delta i sfi från och med det andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 16 år. De allra flesta svenska ungdomar börjar i gymnasieskolan vid 16 års ålder och en gymnasieutbildning utgör i realiteten den utbildningsnivå som en person minst måste ha uppnått för att kunna få arbete. Att invandrade ungdomar har en möjlighet att studera tillsammans med jämnåriga i gymnasieskolan och att ungdomar undervisas tillsammans är ägnat att underlätta deras lärande, eftersom ungdomars och vuxnas förutsättningar för lärande skiljer sig åt. För att ungdomar som invandrat till Sverige skall få en så bra start som möjligt på sina liv i landet och för att förbättra förutsättningarna för att de skall integreras i samhället är det viktigt att unga möter jämnåriga på ett naturligt sätt. Det kan också bidra till att de invandrade ungdomarna etablerar sociala kontakter med jämnåriga. Vad gäller förutsättningarna för socialt samspel mellan elever skiljer sig gymnasieskolan, med dess hela utbildningsprogram och ofta sammanhållna klasser och grupper, markant från vuxenutbildningen. Vuxenutbildningen kännetecknas i stället av en uppdelning i kurser utifrån individuella behov. Det underlättar också för ungdomarna att språkinläringen kan kombineras med övrig skolgång och att de får en kontinuitet i studier som påbörjats i ett annat land. Detta innebär att ungdomarna kan kombinera sin undervisning i svenska med andra kurser inom gymnasieskolans ram, t.ex. yrkesförberedande kurser. Med denna vetskap placerar redan i dag de flesta kommuner nyanlända ungdomar över 16 år i gymnasieskolans individuella program och inte i sfi.

Sfi-utredningen föreslog i det tidigare nämnda betänkandet (SOU 2003:77) att åldersgränsen för sfi skulle anpassas till övrig vuxenutbildning, dvs. höjas till 20 år. Ungdomar under 20 år som kommer till Sverige tillsammans med en egen familj och som redan identifierar sig som vuxna kan emellertid finna sig bättre till rätta inom sfi än i gymnasieskolan. De bör därför även i fortsättningen ha rätt att från och med andra kalenderhalvåret det år de fyller 16 år få sin utbildning i svenska inom ramen för sfi. Kommunen bör också även i fortsättningen kunna göra individuella bedömningar med utgångspunkt i personens behov och förutsättningar.

Regeringen anser mot denna bakgrund att den formella åldersgränsen för rätt att delta i sfi för närvarande inte bör ändras. Ungdomar i gymnasieåldern bör dock liksom hittills normalt kunna få sin utbildning i svenska som andraspråk i gymnasieskolan, om kommunen utifrån en bedömning av deras behov och förutsättningar finner att detta skulle gynna deras lärande.

7.7 Kompetensutveckling för sfi-lärare

Regeringens bedömning: En effektiv och kvalitativ språkutbildning förutsätter välutbildade lärare. En fortsatt satsning på kompetensutveckling av lärare inom sfi bör göras.

Skälen för regeringens bedömning: Av 2 kap. 7 § skollagen (1985:1100) framgår att varje kommun och landsting skall se till att kompetensutveckling anordnas för den personal som har hand om utbild-

ningen. Kommuner och landsting skall vinnlägga sig om att planera kompetensutveckling för personalen. Enligt regeringens mening behöver sfi-lärare kompetensutveckling inom sitt ämnesområde, svenska som andraspråk, såväl som regelbundet återkommande uppdateringar i omvärldskunskap för att kunna möta en mycket heterogen grupp elever i olika åldrar och från olika kulturer samt med olika bakgrund och erfarenheter. I samband med att möjligheten till alfabetisering på modersmål tydliggörs blir det även aktuellt att erbjuda modersmåslärare kompetensutveckling för att de skall kunna arbeta med alfabetisering av vuxna.

Kompetens inom området vuxenpedagogik och ett ökat fokus på lärares kompetens då det gäller vuxnas lärande är vidare viktiga förutsättningar för en god måloppfyllelse. Det är därvid av stor betydelse att andelen behöriga lärare ökar även inom sfi. I skollagen finns ett antal bestämmelser som handlar om vem som är behörig att anställas som lärare. Lagförslag som bl.a. berör dessa bestämmelser bereds för närvarande. I detta sammanhang bör också betonas att verksamheten måste organiseras så att ömsesidigt lärande stimuleras, att olika lärarkategorier möts och samarbetar kring enskilda elever samt att sfi inte genomförs isolerat från övrig vuxenutbildning.

Av landets ca 1 600 sfi-lärare har knappt 75 procent pedagogisk utbildning. Av dessa hade enligt statistik för år 2003 endast 11 procent läst 40 poäng eller mer i svenska som andraspråk. Andelen sfi-lärare som saknar adekvat ämnesteoritisk utbildning är med andra ord fortfarande hög. För att kunna stärka utbildningen i svenska är det angeläget att stärka lärarnas kompetens.

År 2001 fick Statens skolverk i uppdrag att genomföra kompetensutveckling för sfi-lärare. Satsningen fortsatte i januari 2004 då Myndigheten för skolutveckling fick i uppdrag att i samråd med Nationellt centrum för svenska som andraspråk och sfi samt ett par universitet genomföra kompetensutveckling för sfi-lärare i form av distansutbildning i ämnet svenska som andraspråk. Satsningarna har resulterat i utbildning för sfi-lärare i form av dels poänggivande högskolekurser, vilka samtliga genomförts på distans, dels seminarier och nätverksträffar. I den första satsningen var antalet deltagare i högskolekurser och seminarier drygt 700. Deltagarna kom från drygt 100 kommuner. Den pågående satsningen kommer att slutredovisas den 1 december 2006.

Lärarnas möjligheter att delta på arbetstid och att få ersättning för litteratur och resor samt deras kunskaper om IT påverkar deras deltagande i kompetensutveckling.

Regeringens bedömning är att behovet av kompetensutveckling för dem som arbetar med sfi är stort, framför allt inom ämnet svenska som andraspråk men även avseende alfabetisering av vuxna. Välutbildade, motiverade och engagerade lärare är en av utbildningens viktigaste resurser. En fortsatt satsning på sådan kompetensutveckling är därför nödvändig.

7.8 Interkommunal samverkan

Regeringens bedömning: Samverkan mellan närliggande kommuner bör utvecklas.

Skälen för regeringens bedömning: De flesta kommuner i Sverige är små och har få invandrare. För en liten kommun kan det vara svårt att tillhandahålla en differentierad och individanpassad samt inte minst kostnadseffektiv utbildning. Genom samverkan skulle fler kommuner kunna erbjuda en likvärdig och kvalificerad utbildning i svenska.

Genom samverkan kan vidare ett större elevunderlag uppnås, vilket möjliggör differentiering och individualisering av undervisningen. Olika kommuner kan specialisera sig på olika inriktningar, som t.ex. ”vård-svenska” eller dylikt. Detta skulle kunna innebära ett ökat utbud och individen skulle kunna få en större möjlighet att välja en inriktning och nivå på sina studier som passar honom eller henne. Utbildningens kvalitet kan på så sätt stärkas. Samverkan ökar kommunernas möjligheter att erbjuda alfabetisering på elevens modersmål. Det större elevunderlaget ökar också möjligheterna att få till stånd utbildning i svenska i högskolemiljö för invandrade akademiker.

Det är enligt regeringens bedömning angeläget att kommuner inom en arbetsmarknads- eller pendlingsregion etablerar en praktisk samverkan som syftar till att ge varje enskild invandrare bästa möjliga förutsättningar för sin språkinläring. Lokala eller regionala överenskommelser om interkommunal ersättning för sfi skulle underlätta ett sådant arbete.

Regeringen har uppdragit åt Integrationsverket att samordna ett utvecklingsarbete för att stärka och utveckla samverkan på regional och lokal nivå. Syftet är att åstadkomma en snabbare och mer effektiv introduktion för nyanlända invandrare. Samtliga länsstyrelser skall i årsredovisningen redovisa den samverkan som finns i respektive region kring nyanländas etablering.

Regeringen har för avsikt att i 2006 års ekonomiska vårproposition behandla frågan om ett sammanhållande ansvar för nyanlända invandrare som står rimligt nära arbetsmarknaden.

7.9 Svenska för akademiker m.m.

Regeringens bedömning: Samarbetet mellan kommun och högskola avseende de invandrare som är akademiker bör utvidgas. Möjligheterna att ytterligare underlätta för invandrade akademiker att studera svenska bör undersökas.

Skälen för regeringens bedömning: Mycket talar för att individer som har en akademisk utbildning från sitt hemland finner det motiverande att studera svenska i högskolemiljö. Tidigare studieerfarenhet innebär ofta kunskaper i ett eller flera främmande språk, t.ex. engelska eller franska, vilket underlättar vidare språkstudier.

Hur sfi organiseras är ett kommunalt ansvar. Det är redan i dag möjligt för kommuner att anordna sfi i högskolors lokaler. Kommuner kan även välja att upphandla kurser i svenska från högskolan. Undervisning i svenska för akademiker kan vidare genomföras genom ett ökat samarbete och överenskommelser mellan kommuner och högskolor. Det finns exempel på att detta kan fungera väl, t.ex. i Göteborgsregionen.

Enligt tillgänglig statistik har i dag ca 7 000 deltagare i sfi minst 13 års skolgång, vilket kan motsvara en svensk gymnasieutbildning. Att

beräkna behovet av sfi för akademiker är emellertid svårt eftersom flyktingströmmar varierar över tid.

Det finns i dag högskolor som anordnar utbildningar i svenska för studenter med utländsk förutbildning. För att antas till sådana utbildningar krävs att den sökande utöver utländsk gymnasieutbildning uppfyller fastställda krav på kunskaper i svenska och engelska.

I den s.k. aspirantutbildningen, som regleras i förordningen (1995:889) om en särskild teoretisk och praktisk utbildning vid universitet och högskolor, kan språkstöd ingå. Aspirantutbildningen omfattar 40 poäng och består av dels teoretiska studier, dels praktik på en arbetsplats. Tanken är att utbildningen skall ge invandrare med utländsk högskoleutbildning möjlighet att komplettera sin utbildning, få bättre inblick i det svenska arbetslivet och därmed underlätta deras möjligheter att få arbete i Sverige.

Sedan några år tillbaka har vissa lärosäten utvecklat s.k. språkverkstäder, i många fall med stöd av de ca 100 miljoner kronor som under åren 2002–2004 fördelats av Rekryteringsdelegationen enligt förordningen (2001:935) om statligt stöd för att främja och bredda rekryteringen till universitet och högskolor. Genom språkverkstäderna kan studenter, både invandrare och andra, få stöd och råd när det gäller akademiskt skrivande, t.ex. skrivandet av uppsatser, examensarbeten och hemtentamina.

Enligt regeringens bedömning är det angeläget att samarbetet mellan kommun och högskola avseende invandrade akademiker med högskoleutbildning utvidgas. Genom en interkommunal samverkan mellan närliggande kommuner kan förutsättningarna för ett samarbete mellan grupper av kommuner och en närbelägen högskola förbättras.

Möjligheterna att ytterligare underlätta för invandrade akademiker att studera svenska bör undersökas.

Sfi och folkhögskolan

Det är enligt regeringens mening mycket positivt att folkbildningen tillhandahåller andra typer av kurser i svenska än dem som ges inom sfi. Folkbildningen skall vara en mötesplats för olika grupper och den har mycket att erbjuda nya och gamla invånare i Sverige. Många invandrare studerar redan i dag på folkhögskolor. En del deltar i reguljär, upphandlad sfi. Andra deltar i kurser som integrerats i folkhögskolornas allmänna kursutbud. Hösten 2005 deltog ca 2 750 invandrare med behov av särskilt stöd på grund av bristande kunskaper i det svenska språket i folkhögskolekurser. Regeringen avser att behandla folkbildningens roll för invandrarnas integration i det svenska samhället i den proposition om folkbildning som är planerad att lämnas till riksdagen under våren 2006.

Folkhögskolans kännetecken då det gäller metodik och pedagogik är en viktig förutsättning för att många individer, inte minst personer med invandrarbakgrund, skall få stöd för sitt lärande. Folkhögskolans pedagogik kan därför vara värdefull även inom sfi. Denna fråga är för närvarande föremål för riksdagsbehandling.

Sfi regleras i dag i skollagen (1985:1100). Kommunerna är skyldiga att inom tre månader tillhandahålla sfi för de individer som har rätt till utbildning. Den enskilde har i princip rätt att delta i sfi om han eller hon saknar grundläggande kunskaper i det svenska språket. Sfi styrs vidare av

en nationellt fastställd kursplan och eleverna kan erhålla betyg efter avslutad kurs.

Folkhögskolan kännetecknas av att varje enskild skola har stor frihet vad gäller kursernas innehåll och utformning. Det innebär att folkhögskolan, till skillnad från sfi, inte måste följa någon nationellt fastställd kursplan och att undervisningen är betygsfri.

En förändring av dagens system i riktning mot att folkhögskolorna skall ges rätt att anordna sfi kräver förändringar i gällande regelverk, främst vad avser ersättningsystemet. Folkhögskolan som huvudman skulle kräva en omdisponering av statsbidrag och en styrning av de medel som tilldelas folkhögskolan. Förändringen skulle dock även påverka förhållandet mellan stat och kommun i fråga om huvudmannaskap, liksom frågan om studiefinansiering för deltagaren.

Frågan om sfi på folkhögskola kräver således ytterligare belysning. Regeringen avser därför att återkomma till frågan.

8 Samverkan inom en infrastruktur för vuxnas lärande

8.1 Bakgrund

I mitten av 1990-talet ändrades förutsättningarna för vuxenutbildningen, och uppdraget vidgades. En reformering och förnyelse påbörjades, vars utgångspunkt var att den formella vuxenutbildningen skulle vara en del av det livslånga och livsvida lärandet. Den offentliga vuxenutbildningen skulle samspela med verksamheter inom andra politikområden. Uppsökande verksamhet, yrkesutbildning och nära samverkan med främst arbetsmarknadsmyndigheterna och det lokala arbetslivet betonades starkt (prop. 1995/96:222, bet. 1995/96:FiU15, rskr. 1995/96:307).

Att vuxenutbildningen skulle vara en del av det livslånga och livsvida lärandet markerades än tydligare i propositionen *Vuxnas lärande och utvecklingen av vuxenutbildningen* (prop. 2000/01:72, bet. 2000/01:UbU15, rskr. 2000/01:229). En av de bärande tankarna i propositionen som riksdagen också ställde sig bakom är att individens behov och önskemål i långt högre grad än tidigare skall prägla vuxenutbildningen. Denna utveckling bör ske i samspel med arbetslivets behov av kompetens. Därför är samverkan mellan kommunerna som huvudmän och det omgivande samhällets företrädare mycket viktig. Vuxenutbildningen skall omfatta och rikta sig till alla vuxna, även om det alltid kommer att finnas grupper som är prioriterade framför andra. Verksamhetens innehåll och utformning skall kunna möta såväl den enskildes livssituation som de behov av kunskaper och färdigheter som den enskilde har. Verksamheten skall även kunna planeras och genomföras i samverkan med arbetslivets företrädare.

Regeringens bedömning: Arbetet med vuxnas lärande på regional nivå bör utvecklas och stärkas. Arbetet bör främst vara inriktat på att genom samverkan skapa en infrastruktur för vuxnas lärande som kan spela en varaktig roll för den enskildes utveckling samt för lokal och regional hållbar utveckling och tillväxt.

Skälen för regeringens bedömning: Allt fler beslut fattas över politik- och sektorsgränserna. Regeringen anser att denna utveckling är positiv och att möjligheterna till en reell samordning vid genomförandet av politik bör stärkas.

Den nationella politikens sektorsuppdelning får konsekvenser på den regionala och lokala nivån. Genom att förbättra möjligheterna till samverkan ökar förutsättningarna för synergieffekter på alla nivåer. Detta gäller inte minst de uppdrag olika myndigheter får, eftersom uppdragen styr de insatser som myndigheterna gör. Exempelvis har i dag Statens skolverk, Myndigheten för skolutveckling och Nationellt centrum för flexibelt lärande gemensamma uppdrag inom områden som rör regional och lokal utveckling och tillväxt, vilket ökar förutsättningarna för en god resursanvändning och måluppfyllelse.

I syfte att skapa goda förutsättningar för samordning på nationell nivå inom området vuxnas lärande har en interdepartemental arbetsgrupp tillsatts (dnr U2003/1141/SV och U2006/215/SAM). Gruppen består av företrädare för Utbildnings- och kulturdepartementet, Justitiedepartementet, Socialdepartementet och Näringsdepartementet. Arbetsgruppens uppdrag är bl.a. att stärka samordningen mellan berörda politikområden i syfte att förbättra förutsättningarna för den enskildes lärande samt att främja en samverkande myndighetsstyrning. Gruppen bör också fungera som samtalspartner för de nationella och regionala samarbetsgrupper och nätverk av olika slag som bildats i anslutning till vuxnas lärande.

Samverkan över sektors- och myndighetsgränser måste även utvecklas och förstärkas på kommunal och regional nivå. En helhetssyn på utbildning och vuxnas lärande är nödvändig, dels för att nå det utbildningspolitiska målet att Sverige skall vara en ledande kunskapsnation, som präglas av utbildning av hög kvalitet och livslångt lärande för tillväxt och rättvisa, och dels för att nå målen inom ett antal andra politikområden. Inte minst ur tillväxtpunkt är utbildning på alla nivåer av stor betydelse. Vuxnas lärande är inte bara en angelägenhet för utbildningspolitiken utan även för arbetsmarknadspolitiken och näringslivspolitiken.

Behov av fortsatt utveckling

Det är viktigt att dagens positiva utveckling vad gäller en kommunal infrastruktur för alla vuxnas lärande fortskrider samt att den blir beständig och likvärdig över landet. Kommunerna har ett stort ansvar för att utveckla en kommunal infrastruktur för vuxnas lärande, men även för att en samverkan på regional nivå utvecklas. Ett ökat regionalt samarbete har utvecklats då det gäller kompetensförsörjningsfrågor, ofta med det regionala kompetensrådet som viktig aktör. Möjligheten till utbildning

och kompetensutveckling som utgår från såväl arbetsmarknadens som den enskildes behov kräver en väl utvecklad infrastruktur även på regional nivå. Detta förutsätter samverkan mellan politikområden, mellan myndigheter och organisationer samt mellan intressenter och aktörer. Det samarbete som bedrivs inom ramen för kommunala regionförbund eller motsvarande är ett gott exempel på en sådan samverkan. Ansvar för denna samverkan måste delas mellan den enskilde, samhället och arbetslivet. Inom gymnasieskolans område utvecklas samverkansformer av olika slag, bl.a. inom yrkesutbildningen. Motsvarande utveckling är viktig även då det gäller vuxnas lärande.

Inom ramen för överenskommelser om arbetet med integrationsfrågor har ett antal regionala aktörer påbörjat en samverkan som syftar till att skapa bättre förutsättningar för att nya svenskar skall vinna inträde i såväl arbetsliv som samhällsliv. Regeringens bedömning är att utvecklingen av ett sådant samarbete måste fortgå och intensifieras. Regeringen har berört denna fråga i avsnitt 7.5.

I dag återfinns lärcentra i de flesta av landets kommuner. Detta är en glädjande utveckling. En ökad samverkan är en förutsättning för lärcentra och en i övrigt fungerande infrastruktur. Resursanvändningen kan på så sätt bli optimal. Det handlar också om att beakta att lärande sker inom många olika verksamheter och att ansvaret därmed delas av flera aktörer och huvudmän. I rapporter som lämnats av intresseorganisationer och olika projekt framförs att en nära samverkan behövs mellan lokala lärcentra och näringsliv, branschorganisationer och arbetsmarknadsinsatser. Lärcentra betraktas som brobyggare mellan politikområden. Regeringens bedömning är att de totala resurserna för vuxnas lärande således är stora om olika aktörer på olika nivåer samverkar för att sörja för att vuxnas lärande tas till vara. Detta skulle bidra till en hållbar utveckling och tillväxt samt den enskildes personliga utveckling. En ökad samverkan utgör en av flera förutsättningar för en bestående utveckling av en infrastruktur för vuxnas lärande.

En fortsatt utveckling är särskilt viktig på den regionala nivån, inte minst med hänsyn till det arbete med tillväxt och kompetensförsörjning som pågår på den nivån. Rekryteringsbidraget till vuxenstuderande bör vara ett viktigt inslag i ett regionalt och lokalt samarbete, bl.a. vad gäller att rekrytera personer som står utanför arbetsmarknaden. Det blir på så sätt möjligt att skapa förutsättningar för omställning i arbetslivet och därmed bättre förutsättningar för kompetensförsörjning och tillväxt. Regeringen konstaterar också att för att en önskvärd utveckling av samverkan skall fortgå på den regionala nivån krävs en samordning på nationell nivå mellan berörda myndigheter, men även mellan Regeringskansliet och myndigheterna samt inom Regeringskansliet. Den översyn av myndighetsstrukturen för vuxnas lärande som regeringen har beslutat om (dir. 2005:70) är ett viktigt led i denna ambition.

En ny myndighet för vuxnas lärande

Regeringen har tillkallat en särskild utredare (U 2005:04) med uppdrag att utreda hur en myndighet för vuxnas lärande kan bildas. Utredaren har lämnat en första rapport den 1 februari 2006. Författningsförslag m.m. skall redovisas senast den 13 april 2006. En central myndighet för vux-

nas lärande skulle kunna tillgodose det behov av nationell samordning som finns inom området vuxnas lärande.

En mer rationell myndighetsstruktur borde kunna öka tydligheten och därmed främja kvalitet, samordning samt en god måluppfyllelse inom området vuxnas lärande. Regeringen räknar med att kunna ta ställning till utredarens förslag under 2006, efter remissbehandling.

8.3 Överlåtande av myndighetsutövning

8.3.1 Bakgrund

I dagens system kan alla utbildningar och kurser inom det offentliga skolväsendet för vuxna genomföras i entreprenadform. I departementspromemorian *Stöd till vuxnas lärande. Förslag till lag* (Ds 2002:66) föreslogs på samma sätt som i Skollagskommitténs betänkande, *Skollag för kvalitet och likvärdighet* (SOU 2002:121), att frågan om entreprenad skulle utredas vidare. Så har nu skett vad avser gymnasieskolan, se Gymnasieentreprenadutredningens betänkande *Skola & Samhälle* (SOU 2006:1). Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

I departementspromemorian *Validering m.m. – fortsatt utveckling av vuxnas lärande* (Ds 2003:23) aviserades en översyn av möjligheterna att vid vuxenutbildning på entreprenad överlåta myndighetsutövning. I promemorian behandlades frågan om certifiering av utbildningsanordnare och tanken var att certifieringen skulle utgöra en grund för möjligheten att till enskilda utbildningsanordnare överlämna rätten att utfärda betyg enligt gällande styrdokument.

De förslag som lämnas i promemorian *Vuxenutbildningslag* (Ds 2005:33) innebär bl.a. att förtydligande skall göras i lag avseende möjligheten att vid entreprenad överlämna lärares myndighetsutövning (dvs. främst betygssättning) och att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall få medge enskilda att förutom betyg även utfärda intyg.

En arbetsgrupp lämnar i departementspromemorian *Rätten att sätta och utfärda betyg* (Ds 2005:35) bl.a. ytterligare förslag på hur ett överlåtande av myndighetsutövning vid entreprenad inom vuxenutbildningen skulle kunna utformas. Förslaget innebär att förutom lärares myndighetsutövning även rektors myndighetsutövningssuppgifter skall kunna överlämnas vid entreprenad. Vidare föreslår arbetsgruppen att enskilda utbildningsanordnare skall kunna ges ett i tid och omfattning begränsat tillstånd att under vissa förutsättningar sätta betyg, anordna provning samt att utfärda betyg och intyg, s.k. betygsrätt.

8.3.2 Överlåtande av myndighetsutövning vid utbildning på entreprenad

Regeringens förslag: Bestämmelserna om kommunernas och landstingens möjlighet att lägga ut vuxenutbildning på entreprenad skall förtydligas vad gäller lärares myndighetsutövning.

Promemorians förslag (Ds 2005:33): Överensstämmer delvis med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal instanser har kommenterat förslaget. *Folkbildningsrådet* menar att promemorians förslag inte tillgodoser det behov som finns för utbildningsanordnare att utfärda betyg.

Skälen för regeringens förslag: Utbildning genomförd i form av s.k. entreprenad är en av flera viktiga faktorer för att de uppsatta målen för kommunernas vuxenutbildning skall nås. Statens skolverk och Myndigheten för skolutveckling har bedömt att utbildning på entreprenad bidragit till en önskvärd utveckling av vuxenutbildningen. Utbildning på entreprenad har också stor betydelse för genomförandet av yrkesinriktade utbildningar på gymnasial nivå, t.ex. i form av arbetsplatsförlagd eller lärlingsliknande utbildning.

I promemorian *Rätten att sätta och utfärda betyg* (Ds 2005:35) föreslås att en kommun eller ett landsting vid entreprenad förutom den myndighetsutövning som hör till lärares uppgift även skall få överlämna den myndighetsutövning som hör till rektors uppgift. En majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig över förslaget har tillstyrkt det. Myndigheten för skolutveckling har emellertid ställt sig tveksam till en delegering av rektorsfunktionen vid utbildning på entreprenad och flera andra instanser, däribland Skolverket, har avstyrkt förslaget om delegering av rektors myndighetsutövning vid entreprenad.

Regeringen anser inte att det för närvarande finns skäl att låta kommuner och landsting få möjlighet att till någon annan överlåta vissa av de myndighetsutövningsuppgifter som enligt skolförfattningarna åvilar rektor. Det är enligt regeringens mening bättre att tills vidare avvakta utvecklingen och se vad olika kvalitetshöjande åtgärder kan få för effekt vad gäller rektorernas myndighetsutövning innan ett så stort steg tas. I denna proposition föreslås därför endast justeringar av dagens bestämmelser i syfte att förtydliga regelverket avseende betygssättningen vid utbildning på entreprenad inom det offentliga skolväsendet för vuxna. Förtydligandet innebär att den myndighetsutövning som hör till lärares uppgifter, dvs. främst betygssättningen, får överlämnas vid entreprenad.

8.3.3 Tillståndsgivning avseende s.k. betygsrätt

Regeringens förslag: Regeringen skall få meddela föreskrifter om att enskilda får sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg och intyg enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet. Regeringen skall vidare få meddela föreskrifter om att en myndighet i enskilda fall får besluta i sådana frågor. Samtidigt skall det nuvarande bemyndigandet för regeringen att i enskilda fall själv besluta i sådana frågor upphöra.

Regeringen skall även få meddela föreskrifter om ytterligare villkor för att enskilda skall få sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg och intyg.

Regeringens bedömning: I syfte att vinna erfarenheter bör ett försök vad gäller statlig tillståndsgivning avseende s.k. betygsrätt genomföras. Tillstånd bör kunna ges till enskilda utbildningsanordnare som skall anordna utbildning efter upphandling av myndigheter.

Promemorians förslag (Ds 2005:33): Överensstämmer delvis med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Så gott som samtliga remissinstanser som har yttrat sig över förslaget tillstyrker eller lämnar det utan erinran.

Promemorians förslag (Ds 2005:35): Överensstämmer delvis med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissbilden är splittrad. *Högskoleverket, Verket för högskoleservice, Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) och Konkurrensverket* samt ett antal kommuner, bl.a. *Eskilstuna, Gislaveds, Malmö, Sollentuna, Stockholms* och *Östersunds kommuner*, tillstyrker förslaget. *Statskontoret* instämmer i arbetsgruppens slutsats att det finns behov av en bättre ordning vad gäller rätten att sätta och utfärda betyg. Det är särskilt angeläget att åstadkomma konkurrensneutralitet mellan kommunens anordnade utbildning och av kommunen upphandlade utbildningar. Även mot bakgrund av det livslånga lärandet som ett individuellt projekt är det enligt *Statskontoret* angeläget för den enskilde att frågan löses. *Sveriges Kommuner och Landsting* anser sig inte ha anledning att ta ställning till förslaget om statlig tillståndsgivning men förutsätter att eventuella krav på insatser och resurser för statlig uppföljning och tillsyn inte kommer att belasta den kommunala verksamheten. *Statens skolverk, Lärarförbundet, Riksförbundet för formell vuxenutbildning (Rvux)* och några ytterligare remissinstanser anser att förslaget är för omfattande och bygger på otillräcklig empiri och underlag. *Lärarförbundet* anser sig inte kunna tillstyrka förslaget med mindre än att konsekvenserna analyseras ordentligt. *Rvux* avstyrker förslaget i samtliga delar mot bakgrunden av att dessa är för osäkra ur ett rättssäkerhetsperspektiv.

Landsorganisationen i Sverige (LO) avstår från att ta ställning till förslaget, medan *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* tillstyrker det.

Skälen för regeringens förslag: Inom ramen för sitt huvudmannaskap för vuxenutbildningen bidrar kommuner och landsting till att utveckla en infrastruktur för vuxnas lärande som kännetecknas av flexibilitet och mångfald. Detta sker i samverkan med andra aktörer, t.ex. Arbetsmarknadsverket, Försäkringskassan, Kriminalvården och företrädare för den lokala arbetsmarknaden. Målen för denna samverkan är flera. Den enskilde skall kunna behålla sitt arbete, skaffa sig kompetens och kvalifikationer för ett nytt arbete eller bryta en period av arbetslöshet. Arbetsmarknaden skall emellertid också kunna få tillgång till den kompetens som efterfrågas. Regeringen anser att den enskilde måste kunna tillgodoräkna sig resultatet av allt sitt lärande.

Både offentliga och enskilda utbildningsanordnare genomför i dag vuxenutbildning på uppdrag av myndigheter, t.ex. Arbetsmarknadsverket, Försäkringskassan och Kriminalvården. Dessutom bedriver både offentliga och enskilda utbildningsanordnare personalutbildning på uppdrag av organisationer och företag. Den utbildning som efterfrågas av myndigheter, organisationer och företag motsvarar många gånger sådan utbildning som erbjuds och genomförs inom det offentliga skolväsendet för vuxna.

De utbildningsanordnare som i dag har möjlighet att utfärda betyg enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet är kommuner, landsting, Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL) och ett utbildningsföretag, nämligen Liber Hermods AB. Kommuner, lands-

ting och CFL kan genom att anordna uppdragsutbildning agera på den utbildningsmarknad som har beskrivits. Villkoren för uppdragsutbildning regleras i lagen (1991:1109) om uppdragsutbildning i vissa fall, förordningen (1992:395) om uppdragsutbildning inom det offentliga skolväsendet och förordningen (1986:64) om uppdragsutbildning vid Nationellt centrum för flexibelt lärande, där vissa krav ställs bl.a. för att betyg skall kunna ges. Liber Hermods AB har genom beslut av regeringen sedan årtionden tillbaka möjlighet att anordna prövning och utfärda betyg. Det finns emellertid andra enskilda utbildningsanordnare på utbildningsmarknaden. I samband med utvecklingen av denna marknad har olika avtalslösningar uppstått. Utbildningsanordnare med uppdrag att tillhandahålla utbildning men utan tillstånd att sätta och utfärda betyg har avtal såväl med uppdragsgivaren som med en utbildningsanordnare som har ett sådant tillstånd för att på så sätt kunna sätta och utfärda betyg i utbildningen. Dessa lösningar är tveksamma eftersom avtalen kan ha ett innehåll som strider mot gällande bestämmelser. Det finns även uppenbara risker för att de krav på likvärdig bedömning och betygssättning som måste ställas åsidosätts.

Regeringen anser att det krävs en uppstramning av rådande förhållanden och ett tydliggörande av förutsättningarna för att sätta och utfärda betyg utanför det offentliga skolväsendet. Utgångspunkten måste därvid vara att garantera likvärdigheten i systemet. Det är också viktigt att i detta sammanhang skapa tydliga gränssnitt mellan olika ansvars- och verksamhetsområden.

Ett tydligare bemyndigande

I dag finns ett bemyndigande i 15 kap. 8 § skollagen (1985:1100) som gör det möjligt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att medge enskilda att anordna prövning och utfärda betyg enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet. Detta bemyndigande bör enligt regeringens mening förändras något.

Regeringens förslag innebär att möjligheten för regeringen att fatta särskilda förvaltningsbeslut om att en viss enskild fysisk eller juridisk person skall få tillstånd att utfärda betyg m.m. tas bort.

Regeringen bör i möjligaste mån avlastas från denna typ av förvaltningsbeslut. Beslutsfattande av det aktuella slaget bör i stället ske på en generell nivå genom föreskrifter eller ligga på en förvaltningsmyndighet. Regeringen bör därför ges ett uttryckligt bemyndigande att i förordning reglera dels att vissa kategorier av enskilda rättssubjekt skall få utfärda betyg m.m. enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet, dels att en myndighet i enskilda fall skall få besluta i sådana frågor. Regeringen skall även kunna meddela föreskrifter om ytterligare villkor för att enskilda skall få utfärda betyg m.m. Det skall bl.a. vara möjligt för regeringen att i förordning föreskriva att myndigheten får återkalla eller tidsbegränsa ett tillstånd att utfärda betyg.

Regeringen föreslår vidare att lagtexten förtydligas på så sätt att betygssättning, som är en förutsättning för såväl anordnande av prövning som utfärdande av betyg, också nämns bland det som regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan överlåta på enskilda.

I vissa sammanhang kan intyg utfärdas inom det offentliga skolväsendet. Om en elev avgår från en kommuns grundskola utan att slutbetyg utfärdas, skall t.ex. intyg om avgången utfärdas. I kommunal vuxenutbildning skall ett intyg utfärdas för den som genomgått en individuell kurs eller en orienteringskurs eller som vill få sina kunskaper och färdigheter dokumenterade på annat sätt än genom betyg. Ett annat exempel finns inom svenskundervisningen för invandrare, där intyg skall utfärdas för en elev som inte når upp till nivån för betyget Godkänd. Intygen har ett nära samband med bedömning och betygssättning. Därför föreslår regeringen att det även skall vara möjligt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att låta enskilda utfärda sådana intyg som kan utfärdas enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet.

Skälen för regeringens bedömning

En försöksperiod

Som redan beskrivits ovan finns i dag ett bemyndigande i 15 kap. 8 § skollagen som gör det möjligt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att medge enskilda att anordna prövning och utfärda betyg enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet.

I departementspromemorian *Rätten att sätta och utfärda betyg* (Ds 2005:35) föreslog arbetsgruppen ett permanent system med tillståndsgivning avseende betygsrätt till enskilda utbildningsanordnare för att målen för vuxnas lärande skulle nås. Regeringen bedömer att det för närvarande saknas tillräckligt underlag för att införa ett sådant system. Det är emellertid som förut nämnts angeläget att en uppstramning av nuvarande förhållanden inom området vuxnas lärande sker. Eftersom en tillståndsgivning av det aktuella slaget inte tidigare har prövats i någon egentlig omfattning anser regeringen att ett försök med en sådan tillståndsgivning bör genomföras under en period av ungefär fem år. En utvärdering av försöket bör ge regeringen underlag för ett senare ställningstagande i frågan. Det blir på så sätt också tydligt om tillståndsgivningen kan få några ogynnsamma effekter som inte går att förutsäga i dagsläget.

Tillståndsgivningen bör under försöksperioden begränsas till att avse av myndigheter upphandlad utbildning. En enskild person, en s.k. privatist, bör således inte kunna vända sig till en enskild utbildningsanordnare för att mot en avgift delta i en utbildning eller genomgå prövning och på så sätt få betyg på en eller flera kurser.

Tillståndsgivningen bör också begränsas i omfattning och tid. De betygsdokument som bör kunna utfärdas under försöksperioden är samlat betygsdokument och för sammanhållna påbyggnadsutbildningar även slutbetyg. Slutbetyg eller bevis om gymnasieexamen från gymnasial vuxenutbildning bör således inte kunna utfärdas.

För att under försöksperioden få ett tillstånd och för att få behålla detta under fastställd tid bör vissa villkor vara uppfyllda. Regeringen har för avsikt att i förordning föreskriva att utöver de bestämmelser som avses i 15 kap. 8 § skollagen skall de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet i fråga om t.ex. lärarbehörighet och kvalitetsarbete tilläm-

pas. Vidare bör en enskild utbildningsanordnare som beviljats ett tillstånd underställas krav på att lämna sådan information som gör det möjligt för allmänheten att få insyn i uppgifter som gäller myndighetsutövningen. Den enskilde utbildningsanordnaren bör följa de nationella styrdokument som gäller för motsvarande utbildning inom det offentliga skolväsendet. Vid prövningen av en ansökan om tillstånd bör en bedömning göras av kvaliteten i verksamheten, pedagogik och värdegrundsarbete. Prövningen bör även omfatta ledningsfunktioner, personalens kompetens och utbildning samt fysiska och ekonomiska förutsättningar.

De kvalitetskriterier som bör utgöra utgångspunkten vid tillståndsgivning kan också komma att utgöra ett stöd för kommunerna vid deras upphandling av utbildning på entreprenad.

Ett beviljat tillstånd bör kunna återkallas innan tillståndsperioden har gått ut, bl.a. om det missbrukas eller annars används på ett felaktigt sätt.

9 Validering

Regeringens bedömning: Regeringen avser att i förordning införa vissa föreskrifter om validering. Valideringsdelegationen bör få i uppdrag att lämna författningsförslag rörande genomförande och dokumentation av validering.

Promemorians förslag (Ds 2005:33): Begreppet validering skall definieras i vuxenutbildningslagen. En vuxen som är bosatt i landet skall inom ramen för skolväsendet för vuxna kunna få sina kunskaper och sin kompetens validerade och skall ha möjlighet att få dem dokumenterade. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall få meddela ytterligare föreskrifter om validering.

Remissinstanserna: Den övervägande delen av de remissinstanser som specifikt kommenterat definitionen av bl.a. begreppet validering är positiva till att definiera validering i lag för att undvika missförstånd och missbruk av begreppet. Det finns emellertid olika uppfattningar om begreppets innebörd. *Riksdagens ombudsmän (JO)* ställer sig dock tveksam till att validering väljs som begrepp och menar att det inte bör användas i författningstexten. *Socialstyrelsen* menar att validering bör ske mot de krav som yrkeslivet ställer och att validering inte enbart bör ses som en utforskande process. *Stiftelsen Högskolan i Jönköping* framhåller processtänkandet i valideringen. Bl.a. *Valideringsdelegationen* och *Landsorganisationen i Sverige (LO)* anför att validering i dag används som samlingsbegrepp för olika åtgärder som t.ex. vägledning, prövning och yrkesbedömning samt att åtskillnad inte alltid görs mellan validering och utbildning. *Lernia AB* framhåller att syftet med validering kan skifta från utforskande i form av en enklare kartläggning till att vara såväl utforskande som prövande.

Skälen för regeringens bedömning: Validering av faktisk kompetens är en möjlighet för den enskilde att få sina faktiska kunskaper och sin kompetens erkända. Erfarenheterna har emellertid visat att validering är ett begrepp som uttolkats på flera olika sätt och aktörer har utformat valideringsverksamheter på ett sinsemellan helt olikartat sätt. I den prak-

tiska verksamheten har validering inbegripit moment som t.ex. prövning mot betyg och deltagande i olika utbildningsinsatser och yrkesprövning, ibland inom ramen för tidskrävande och omfattande processer. Denna splittrade bild uppmärksammades redan under de försöksverksamheter som har bedrivits i samband med tidigare utredningar inom området.

Mot denna bakgrund tillsatte regeringen år 2004 en valideringsdelegation (se prop. 2003/04:1, utg.omr. 16, s. 107 f.) med uppgift att främja utvecklingen av kvalitet, legitimitet och likvärdighet inom området validering av vuxnas kunskaper och kompetens. Valideringsdelegationen har regeringens uppdrag att under perioden 2004 till 2007 arbeta med denna uppgift.

Under tiden som Valideringsdelegationens arbete pågått har den ovan nämnda promemorian *Vuxenutbildningslag* (Ds 2005:33) utarbetats inom Utbildnings- och kulturdepartementet. I promemorian behandlas bl.a. frågor om hur validering kan regleras. Remissbehandlingen av promemorian visar att det ännu inte finns någon entydig uppfattning om hur en reglering av begreppet validering skall vara utformad och vad en sådan reglering borde få för konsekvenser.

Regeringen har för avsikt att i förordning införa vissa föreskrifter om validering för att tydliggöra hur genomförande och dokumentation av validering skall ske. Även begreppet validering bör regleras i förordning. Fördelningen av ansvaret för validering inom det offentliga utbildningsväsendet och i förhållande till arbetsmarknaden och dess behov av validering av yrkeskompetens är emellertid en komplex fråga. Ett flertal projekt som bl.a. syftar till att utveckla och pröva olika metoder och tillvägagångssätt för validering bedrivs med stöd av Valideringsdelegationen. Utfallet av dessa väntas ge underlag för ett ställningstagande om vilken roll staten skall ha i dessa sammanhang och vilka insatser som olika intressenter bör svara för. Mot denna bakgrund anser regeringen att delegationen bör ha tillfälle att fullgöra sitt uppdrag på det sätt som har beslutats innan någon författningsreglering sker.

Valideringsdelegationens uppgifter framgår av förordningen (2003:1096) med instruktion för Valideringsdelegationen. Det bör vara en uppgift för delegationen att med stöd av de erfarenheter som görs i verksamheten lämna förslag till utformningen av bestämmelser för validering. Regeringen avser därför att som komplettering till de i förordningen angivna uppgifterna uppdra åt delegationen att utforma författningsförslag rörande genomförande och dokumentation av validering.

10 Betygsbenämningar i det offentliga skolväsendet

Regeringens förslag: Benämningen godkänd i de olika betygsstegen i de skolformer inom det offentliga skolväsendet där betyg sätts skall ersättas med benämningen godkänt.

Promemorians förslag (Ds 2005:33): Överensstämmer delvis med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig över förslaget tillstyrker eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Beteckningarna på betygsstegen finns i dag i respektive skolformsförordning. För grundskolan och specialskolan gäller Godkänd, Väl godkänd och Mycket väl godkänd. För gymnasieskolan och gymnasial vuxenutbildning tillkommer Icke godkänd. För obligatoriska särskolan, gymnasiesärskolan, vuxenutbildningen för utvecklingsstörda och svenskundervisningen för invandrare gäller Godkänd och Väl godkänd. För grundläggande vuxenutbildning och påbyggnadsutbildning gäller Icke godkänd, Godkänd och Väl godkänd.

Gymnasiekommittén föreslog i sitt betänkande *Åtta vägar till kunskap – en ny struktur för gymnasieskolan* (SOU 2002:120) att betygen i gymnasieskolan och den gymnasiala vuxenutbildningen skall sluta på –t, dvs. Icke godkänt, Godkänt, Väl godkänt och Mycket väl godkänt. Kommittén anförde att det finns elever som uppfattar betygen som en bedömning av deras person, vilket är särskilt bekymmersamt då de får betyget Icke godkänd. Regeringen anslöt sig till kommitténs förslag i propositionen *Kunskap och kvalitet – elva steg för utvecklingen av gymnasieskolan* (prop. 2003/04:140 s. 37 f.) med motiveringen att det är elevens resultat som bedöms. Regeringen lämnade dock i förslaget till riksdagsbeslut (a. prop. s. 4) inget förslag till riksdagen i denna del. Skollagskommittén uttalade sig inte i frågan, men i det utkast till lagrådsremiss med förslag till en ny skollag m.m. som skickades ut på remiss den 20 juni 2005 (U2005/5584/S) förslås att betygsbenämningarna skall sluta på –t i samtliga skolformer.

Regeringen uppfattar förslaget närmast som en teknisk justering. Det är naturligt att beteckningarna på betygsstegen samordnas mellan skolformerna.

Regeringen har för avsikt att införa den nya benämningen så att den tillämpas på de betyg som sätts efter den 1 juli 2007.

11 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De nya bestämmelserna i skollagen (1985:1100) skall träda i kraft den 1 juli 2006, med undantag för vissa bestämmelser avseende vuxenutbildning för utvecklingsstörda (sär-vux) som skall träda i kraft den 1 januari 2007.

Bestämmelserna om syftet med svenskundervisning för invandrare (sfi) samt grundläggande läs- och skrivinlärning i sfi skall tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 januari 2007.

Medgivande i enskilda fall att anordna prövning och utfärda betyg som har lämnats med stöd av den tidigare lydelsen av aktuell bestämmelse och som gäller vid utgången av juni 2006 skall fortsätta att gälla. Regeringen skall få besluta att ett sådant medgivande som har lämnats i ett enskilt fall skall upphöra att gälla.

Promemorians förslag (Ds 2005:33): Överensstämmer med regeringens förslag vad gäller ikraftträdande för sfi.

Remissinstanserna: Ett fåtal remissinstanser har yttrat sig över förslaget att vissa bestämmelser som rör sfi skall träda i kraft den 1 juli 2006. *Lärarhögskolan i Stockholm* pekar på den snäva tidsplanen. *Malmö kommun* och *Föreningen för vuxnas lärande (LärVux)* avstyrker förslaget med tanke på den korta planeringstiden och förordar att ändringarna börjar gälla från och med den 1 januari 2007. *Skellefteå* och *Örebro kommuner* tillstyrker förslaget och menar att det är bra att det går snabbt.

Skälen för regeringens förslag

Ikraftträdandebestämmelser

Förändringarna avseende sfi aviserades redan i budgetpropositionen för 2006 (prop. 2005/06:1, utg.omr. 16) som ett led i regeringens satsning på ökad integration och ökad sysselsättning för invandrare. Vidare angavs i propositionen att vissa förändringar skulle träda i kraft den 1 juli 2006. Regeringen ser inte något skäl till att frångå det ställningstagande beträffande ikraftträdande som gjordes i budgetpropositionen.

Den föreslagna ändringen avseende syftet med sfi kräver en översyn av de kursplaner som gäller för utbildningen. Regeringen avser att ge Statens skolverk i uppdrag att omarbete kursplanerna med anledning av ändringen. En rimlig tidpunkt för att börja tillämpa de omarbetade kursplanerna är enligt regeringens bedömning den 1 januari 2007. Regeringen föreslår därför att de bestämmelser som beskriver syftet med sfi skall träda i kraft den 1 juli 2006 men tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 januari 2007.

I fråga om införandet av en rätt till grundläggande särsvux föreslår regeringen ett ikraftträdande den 1 januari 2007. Regeringen anser att det är angeläget att rätten till grundläggande särsvux införs så snart som möjligt. Ett ikraftträdande den 1 januari 2007 ger enligt regeringens bedömning kommunerna en rimlig möjlighet att förbereda sig inför införandet.

Övriga förändringar i skollagen avser huvudsakligen redaktionella ändringar eller sådana ändringar som i praktiken redan tillämpas. Regeringen ser därför inte någon anledning till att ha ett senare datum för ikraftträdande för dessa förändringar än den 1 juli 2006.

Övergångsbestämmelser

Regeringen har för vuxenutbildningens del medgett en enda enskild utbildningsanordnare, Liber Hermods AB, att anordna prövning och utfärda betyg enligt bestämmelserna för bl.a. den kommunala vuxenutbildningen. Medgivandet har funnits sedan flera årtionden tillbaka; regeringens senaste beslut är från år 1991 (dnr 1639/91) då företaget hette Hermods och ingick i Almqvist och Wiksell Förlag AB.

För tydlighetens skull föreslår regeringen att en övergångsbestämmelse införs så att det står klart att ett sådant medgivande som Liber Hermods har fått med stöd av 15 kap. 8 § skollagen fortsätter att gälla. Övergångsbestämmelsen innebär också att regeringen får besluta att ett sådant medgivande skall upphöra att gälla. Regeringens bedömning är för närvarande att medgivandet för Liber Hermods AB att anordna prövning och

utfärda betyg bör gälla till och med den 30 juni 2012. Regeringen har för avsikt att i god tid innan datumet för upphörandet fatta beslut om att medgivandet för Liber Hermods AB skall upphöra att gälla. Prop. 2005/06:148

12 Ekonomiska konsekvenser

Föreliggande förslag till ändringar i skollagen (1985:1100) innebär i första hand en justering av lagtexten och en anpassning av denna till det decentraliserade styrsystem som infördes under 1990-talets första hälft.

Ändringar rörande gymnasial vuxenutbildning

Genomförandeinsatser med anledning av ett nytt betygssystem i gymnasial vuxenutbildning inom kommunal vuxenutbildning (komvux) kommer att ske parallellt med införandet av det nya systemet i gymnasieskolan. Insatserna avseende kompetensutveckling av lärare och skolledare bör kunna ske i ett sammanhang för båda skolformerna. I budgetpropositionen för 2006 (prop. 2005/06:1) har regeringen inom ramen för anslaget 25:3 *Utveckling av skolväsende, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg* föreslagit att vissa ökade anslagsmedel skall ställas till Statens skolverks och Myndigheten för skolutvecklings förfogande för att möjliggöra olika stödinsatser i samband med införandet. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2005/06:UbU1, rskr. 2005/06:103).

Rätt att delta i vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särsvux)

Riksdagen beslöt med anledning av 1992 års kompletteringsproposition (prop. 1991/92:150) att bidragen till driften av särsvux skulle lyftas in i det nya statsbidragssystemet från och med den 1 januari 1993 (bet. 1991/92:FiU29, rskr. 1991/92:345).

En principiellt viktig förändring som nu föreslås är att vuxna som är utvecklingsstörda skall ha rätt att delta i grundläggande särsvux om vissa villkor är uppfyllda. De skall t.ex. sakna sådana kunskaper som utbildningen i den obligatoriska särskolan syftar till att ge och ha förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Nästan alla vuxna med utvecklingsstörning som är födda i Sverige har gått i särskolan och tillhör således inte den primära målgruppen. Rätten omfattar inte heller de personer som behöver kontinuerlig utbildning för att vidmakthålla eller återfå sina kunskaper.

Kommunerna åläggs en skyldighet att tillhandahålla grundläggande särsvux.

Av Carlbeck-kommitténs slutbetänkande *För oss tillsammans – Om utbildning och utvecklingsstörning* (SOU 2004:98) framgår att det inte finns någon stor latent efterfrågan på grundläggande särsvux. Många kommuner tar redan i dag emot alla sökande. Enligt statistik från Skolverket har volymen varit nästan konstant under många år. Enligt regeringens bedömning bör dock kommunerna kompenseras för att en rättig-

het till grundläggande särvtux införs. De som kommer att omfattas av rätten till utbildning beräknas utgöra ca 10 procent av deltagarna i särvtux, alltså drygt 400 personer. Flertalet av dessa är invandrare med kort eller ingen tidigare skolbakgrund samt personer som förvärvat hjärnskador i vuxen ålder. Kostnaden kan därmed beräknas uppgå till ca 14 miljoner kronor.

I 2005 års ekonomiska vårproposition (prop. 2004/05:100) bedömde regeringen att det riktade statsbidraget för vuxenutbildning bör finnas kvar till och med år 2008. I budgetpropositionen för 2006 (prop. 2005/06:1) föreslog regeringen att det riktade statsbidraget bibehålls till och med år 2008. Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget (bet. 2005/06:UbU1, rskr. 2005/06:103). Statsbidraget kan från och med år 2006 även användas för särvtux. Under åren 2002–2005 lämnades statsbidrag till kommunerna för utveckling av särvtux. Dessa medel, som för år 2005 uppgick till 8 393 000 kronor, har överförts till det riktade statsbidraget för vuxenutbildning. I och med att en rättighet till utbildning inom grundläggande särvtux införs från och med den 1 januari 2007 bör vid denna tidpunkt 14 miljoner kronor föras från det riktade statsbidraget, det under utgiftsområde 16 upptagna anslaget 25:16 *Statligt stöd för utbildning av vuxna*, till det generella bidraget till kommunkollektivet. Det är dock viktigt att verksamheten inom gymnasial särvtux även i fortsättningen kan ta del av det riktade statsbidraget. Regeringen har den 16 februari 2006 gett en särskild utredare i uppdrag att belysa hur det kommunala ansvaret för vuxenutbildningen kan ges bäst förutsättningar efter år 2008, då det riktade statsbidraget kommer att upphöra (dir. 2006:20).

Svenskundervisning för invandrare (sfi)

En skyldighet införs för kommunerna att erbjuda alla som deltar i sfi en genomsnittlig miniminivå vad gäller lärarledd undervisning per vecka under en fyraveckorsperiod. Det skapar en trygghet för den enskilde individen och lika förutsättningar för lärande oavsett kommuntillhörighet.

Införandet av en miniminivå vad gäller lärarledd undervisning per vecka inom sfi bedöms inte påverka den totala kostnaden eftersom antalet timmar ligger inom ramen för de 525 timmar som redan i dag utgör riktvärdet för undervisningens omfattning i tid. Det handlar i stället om att säkra en viss studietakt. I de kommuner som i dag erbjuder mindre undervisningstid innebär förslaget främst en omfördelning av tid. För de kommuner som erbjuder minst 15 timmar i genomsnitt per vecka blir det ingen skillnad eftersom någon restriktion vad gäller högsta antal timmar inte är aktuell.

All erfarenhet visar att en större satsning på tidiga åtgärder lönar sig både för individ och för samhälle.

Läs- och skrivinläring (alfabetisering) inom sfi skall ske utöver riktvärdets 525 timmar. Resurser som individen skulle ha tagit i anspråk i form av t.ex. lärare, material och tid inom grundläggande vuxenutbildning i komvux kan föras över till sfi. Ändringen innebär således ingen extra kostnad för kommunerna. Förslaget rörande alfabetisering på modersmål eller annat språk bedöms inte vara kostnadsdrivande eftersom

det inte är utformat som en skyldighet för kommunerna, utan endast som en möjlighet för de kommuner som så önskar.

Ändringen av syftet med sfi innebär även att viss grundläggande samhällsinformation inte längre skall ges inom sfi. Den skall dock fortfarande lämnas av kommunen, eventuellt i samverkan med Integrationsverket. Kommunkollektivet bör kompenseras för den merkostnad som därvid uppstår. Denna beräknas uppgå till 3,5 miljoner kronor per år.

Regeringen avser att fortsätta satsningen på kompetensutveckling av lärare inom sfi. Kostnaden för kompetensutveckling av ca 2 000 lärare i sfi, modersmål, svenska som andraspråk eller alfabetisering av vuxna beräknas uppgå till 15 miljoner kronor fördelat på tre år.

13 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

11 kap.

6 §

Ändringen i *första stycket* är av redaktionell karaktär. Avsikten är att paragrafens lydelse bättre skall överensstämma med lydelsen av 12 kap. 9 §.

Bestämmelsen i paragrafens *andra stycke* är ny. För att överlämna myndighetsutövning till en enskild krävs lagstöd. I stycket regleras den myndighetsutövning som får överlämnas vid entreprenad. Den myndighetsutövning som kan komma att överlämnas är främst lärarens betygssättning. I praktiken har lärarens betygssättning, med stöd av bemyndigandet i paragrafens första stycke, redan ansetts ingå i de uppgifter som får lämnas över till någon annan vid entreprenad inom vuxenutbildningen. Här tydliggörs detta. Bestämmelsen innebär att ingen annan myndighetsutövning än den som hör till lärares uppgifter får lämnas över. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.3.2.

20 §

Kommuner och landsting kan numera tillhandahålla utbildningar på påbyggnadsnivå som finansieras med statliga medel enligt beslut av Statens skolverk (se prop. 2003/04:1, utg.omr. 16 s. 109 f. och prop. 2004/05:1, utg.omr. 16 s. 110 f.). Av den nya *tredje punkten* följer att kommuner och landsting är skyldiga ta emot en behörig sökande från en annan kommun om den sökta utbildningen är en sådan påbyggnadsutbildning. Behöriga sökande från andra kommuner konkurrerar således om utbildningsplatserna på samma villkor som behöriga sökande från den anordnande kommunen. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 4.2.

21 §

Ändringen i *första stycket* innebär att en ansökan avseende en påbyggnadsutbildning som finansieras med statliga medel enligt beslut av Statens skolverk inte skall skickas till den sökandes hemkommun, utan till

den kommun eller det landsting som anordnar eller låter anordna utbildningen.

Om ansökan avser en utbildning som en annan kommun eller ett landsting anordnar eller låter anordna, och det inte är fråga om en sådan påbyggnadsutbildning som omnämns i första stycket, skall dock ansökan fortfarande skickas till hemkommunen. Detta tydliggörs i *andra stycket*. Hemkommunen skall ju i sådant fall yttra sig över huruvida den åtar sig att svara för kostnaderna för den sökandes utbildning.

Bestämmelserna behandlas i avsnitt 4.3.

24 §

Ändringen innebär att en hemkommun är skyldig att lämna ekonomiskt stöd till inackordering under viss tid till ungdomar som går en påbyggnadsutbildning som finansieras med statliga medel enligt beslut av Statens skolverk. En förutsättning är naturligtvis att ungdomarna behöver inackordering till följd av sitt deltagande i utbildningen. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 4.4.

12 kap.

1 §

I paragrafens *första stycke* anges att särsvux består av grundläggande särsvux och gymnasial särsvux. Ändringen föranleds av att en rätt att delta i grundläggande särsvux införs. Beteckningen gymnasial särsvux har inte tidigare förekommit i lagstiftningen, men används dock redan i dag i förordningen (1992:736) om vuxenutbildning för utvecklingsstörda. Paragrafen är nu i sin helhet utformad på ett likartat sätt som 11 kap. 1 §. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.2.

1 a §

Paragrafen är ny och är föranledd av att en rätt att delta i grundläggande särsvux införs för vuxna som är utvecklingsstörda. Den motsvarar i huvudsak 1 § första stycket i dess nuvarande lydelse. En uttrycklig uppdelning görs vad gäller syftet med grundläggande respektive gymnasial särsvux. I 1 § första stycket anges i dag bl.a. att särsvux syftar till att ge vuxna som är utvecklingsstörda kunskaper och färdigheter motsvarande de som ungdomar kan få i den obligatoriska särskolan. Det tillägg som har gjorts i förevarande paragraf att grundläggande särsvux syftar till att ge kunskaper och färdigheter motsvarande dem som barn kan få i den obligatoriska särskolan är av närmast redaktionell karaktär. Eleverna i den obligatoriska särskolan kan ju vara såväl barn som ungdomar.

Vad som i lagen menas med utvecklingsstörda framgår av 1 kap. 16 §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.2.

2 a §

Paragrafen är ny och är utformad på i princip samma sätt som 11 kap. 8 §. Paragrafen är föranledd av att en rätt att delta i grundläggande särsvux införs för vuxna som är utvecklingsstörda. Liksom i kommunal vuxenutbildning (komvux) kan kommunens ansvar enligt paragra-

fen fullgöras genom att kommunen träffar ett samarbetsavtal med en annan kommun (jfr prop. 1990/91:85 s. 196). Prop. 2005/06:148

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.4.

2 b §

Paragrafen är ny och är utformad på i princip samma sätt som 11 kap. 9 §. Paragrafen är föranledd av att en rätt att delta i grundläggande särsvux införs för vuxna som är utvecklingsstörda. Bestämmelsen anger kommunernas skyldighet att söka upp och motivera dem som behöver utbildningen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.4.

2 c §

Paragrafen är ny och är utformad på delvis samma sätt som 11 kap. 10 §. Den innebär att en rätt att delta i grundläggande särsvux för vuxna som är utvecklingsstörda införs.

I *första stycket* anges de villkor som måste vara uppfyllda för att rätt att delta i grundläggande särsvux skall föreligga. Rätten att delta i utbildningen gäller från och med andra kalenderhalvåret det år kommuninvånaren fyller 20 år. Utbildningen i gymnasiesärskolan är avsedd att påbörjas fram till och med det första kalenderhalvåret det år man fyller 20 år. Den som fram till och med det kalenderhalvåret är i behov av grundläggande särsvux skall således hänvisas till gymnasiesärskolan.

Av *första punkten* framgår att den sökande måste vara bosatt i Sverige för att ha rätt att delta i utbildning.

Enligt *andra punkten* skall den sökande sakna sådana kunskaper som utbildningen i den obligatoriska särskolan syftar till att ge. En sökande som genomgått obligatorisk särskola eller motsvarande utbildning kan ändå sakna kunskaper inom vissa ämnen och följaktligen ha rätt att delta i grundläggande särsvux.

Av *tredje punkten* framgår att den sökande skall ha förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Rätten att delta i grundläggande särsvux innebär att den sökande skall kunna utveckla kunskaper som han eller hon tidigare saknat. Denna rätt kan dock inte ges den innebörden att en vuxen som är utvecklingsstörd skall kunna gå en kurs upprepade gånger för att vidmakthålla kunskaperna eller för att återfå kunskaper som han eller hon glömmer på grund av sitt funktionshinder. I bestämmelsen angivna förutsättningar saknas ju då. Den sökande har däremot rätt att delta i utbildning om det har gått en längre tid sedan den sökande senast genomgick utbildningen. Det kan ju då vara naturligt att den sökande har tappat de kunskaper som han eller hon en gång förvärvat. Den sökande kan även ha rätt att delta i utbildning även om det inte har gått någon längre tid sedan han eller hon senast genomgick utbildningen, om den sökandes personliga förhållanden har ändrats på ett sådant sätt att det finns anledning att anta att han eller hon numera har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Avgörande vid tillämpningen av bestämmelsen är således om sådana förutsättningar föreligger i det enskilda fallet.

Andra stycket innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om att också den som inte är bosatt i Sverige skall ha rätt att delta i grundläggande särsvux.

I *tredje stycket* anges att bestämmelserna i paragrafen inte gäller den som är intagen i kriminalvårdsanstalt. Vissa bestämmelser om möjligheter till utbildning för en sådan person finns i stället i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.3.

2 d §

Paragrafen är ny och är utformad på i princip samma sätt som 11 kap. 12 §. Paragrafen är föranledd av att en rätt att delta i grundläggande särsvux införs för vuxna som är utvecklingsstörda. Eleven har enligt bestämmelsen inte någon absolut rätt att få undervisning på sitt eget språk.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.5.

3, 5 och 6 §§

Ändringarna i paragraferna är huvudsakligen föranledda av att en rätt att delta i grundläggande särsvux införs för vuxna som är utvecklingsstörda. Genom ändringarna klargörs att dessa paragrafer, till skillnad från övriga paragrafer i kapitlet, endast rör gymnasial särsvux. I 6 § tydliggörs dessutom att endast utvecklingsstörda är behöriga att delta i gymnasial särsvux. Övriga ändringar är av redaktionell karaktär.

9 §

Det nya *andra stycket* motsvarar i sak det nya andra stycket i 11 kap. 6 § och har kommenterats under den paragrafen.

13 kap.

1 §

I *första stycket* anges att sfi syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket. Den tidigare bestämmelsen att utbildningen syftar till att ge kunskaper om det svenska samhället har tagits bort. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.2.

Bestämmelsen i *andra stycket* är ny. Läs- och skrivinläringen, dvs. alfabetiseringen, sker för närvarande inom svenska som andraspråk i grundläggande vuxenutbildning i komvux. Av kursplanen för svenska som andraspråk framgår att alfabetiseringen kan ske på svenska eller på modersmålet (SKOLFS 2004:25). Innebörden av förevarande bestämmelse är att alfabetiseringen, för dem som behöver den, i stället sker i skolformen svenskundervisning för invandrare (sfi). Alfabetiseringen får ske på elevens modersmål eller annat språk som eleven behärskar. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.3.

4 a §

Paragrafen är ny. I paragrafen anges den minsta omfattning som den erbjudna undervisningstiden skall ha. Med undervisningstid avses det samma som i grundskolan och gymnasieskolan, dvs. tid för arbete som planerats av lärare och elever tillsammans och som eleverna genomför under en lärares ledning, jfr 1 kap. 2 § grundskoleförordningen (1994:1194) och 1 kap. 2 § gymnasieförordningen (1992:394). Utöver

undervisning förekommer normalt även andra inslag i utbildningen, t.ex. självstudier och språkpraktik.

I undantagsfall måste det dock finnas en möjlighet att frånga kravet på minimiomfattning. Kommunen får därför under vissa förutsättningar besluta om en minskning av undervisningstiden. Det första villkoret är att eleven begär det. Kommunen kan således inte på eget initiativ besluta om minskad undervisningstid för en elev. Vidare måste en sådan minskning av undervisningstidens omfattning vara förenlig med utbildningens syfte. Ett fall då det kan vara motiverat att medge avsteg från huvudregeln är när en elev på grund av sin situation – t.ex. sjukdom, funktionshinder eller sociala förhållanden – inte bedöms ha förutsättningar att klara den föreskrivna genomsnittliga undervisningstiden. Det är väsentligt att beslut att frånga huvudregeln inte fattas slentrianmässigt utan efter en noggrann prövning i det enskilda fallet och att ett beslut om minskad undervisningstid omprövas så snart skäl föreligger.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.4.

4 b §

Paragrafen är ny, men har viss motsvarighet i 9 § förordningen (1994:895) om svenskundervisning för invandrare. I paragrafen tydliggörs kommunernas ansvar för att främja parallella insatser för att underlätta invandrarens etablering i Sverige. Vidare tydliggörs att kommunen skall verka för att sfi kan bedrivas samtidigt som eleven uppbär någon form av ersättning från sjukförsäkringen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. De situationer som närmast avses är att eleven har en partiell sjukförsäkringsförmån och kan bedriva sina studier i den omfattning arbetsförmågan inte anses nedsatt. Det kan naturligtvis också förekomma att Försäkringskassan i ett enskilt fall bedömer att sfi utgör ett lämpligt inslag i en rehabilitering. Det är dock inte avsikten att regleringen skall ha någon inverkan på Försäkringskassans tillämpning av gällande försäkringsbestämmelser. Slutligen tydliggörs att kommunen skall verka för att sfi kan kombineras med sådana aktiviteter som erbjuds inom hälso- och sjukvården, t.ex. habilitering och rehabilitering. Avsikten är emellertid inte att kommunen skall verka för undervisning på sjukhus eller motsvarande.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.5.

4 c §

Bestämmelsen är ny, men har viss motsvarighet i 9 § förordningen (1994:895) om svenskundervisning för invandrare. Den har nära samband med bestämmelsen i 4 b §, vars syfte är att underlätta invandrarens etablering i Sverige. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.5.

9 §

Ändringarna motsvarar i sak de som gjorts i 11 kap. 6 § och har kommenterats under den paragrafen.

8 §

Ändringarna innebär bl.a. att regeringen inte längre har möjlighet att genom särskilda förvaltningsbeslut medge enskilda att anordna prövning och utfärda betyg. Regeringen får i stället i förordning föreskriva att enskilda får sätta betyg, anordna prövning samt utfärda betyg och intyg enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet. Då gäller naturligtvis att regeringen inte får meddela föreskrifter som träffar endast en eller flera enskilda utbildningsanordnare, utan föreskrifterna måste vara generella och träffa exempelvis vissa typer av skolor eller skolformer. Regeringen har dock fortfarande möjlighet att i förordning föreskriva att en myndighet får fatta särskilda beslut för enskilda utbildningsanordnare att t.ex. anordna prövning.

Att möjligheten att sätta betyg och utfärda intyg kan överlåtas till enskild är nytt. Betygssättning är en förutsättning för anordnande av prövning och utfärdande av betyg. Paragrafen har därför förtydligats så att också möjligheten att överlåta betygssättning till enskild finns reglerad i lag. Även utfärdandet av sådana intyg som regleras i skolförfattningarna kan överlåtas till enskild. De intygen har ju ett nära samband med bedömning och betygssättning. Se vidare kommentaren till punkt 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna.

Paragrafen har också kompletterats med ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om ytterligare villkor som skall gälla för att enskilda skall få sätta betyg, anordna prövning samt utfärda betyg och intyg. Regeringen har således möjlighet att i förordning närmare reglera vad enskilda som vill ha eller behålla ett sådant tillstånd skall ha att iaktta. Det kan vara fråga om föreskrifter om vissa behörighetskrav vad gäller de lärare som t.ex. skall sätta betygen, om tillsyn eller om skyldighet att lämna sådan information som gör det möjligt för allmänheten att få insyn i uppgifter om betyg och intyg etc.

Bestämmelserna behandlas i avsnitt 8.3.3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser**1.**

Av punkten framgår att ändringarna i skollagen träder i kraft den 1 juli 2006, med vissa undantag.

2.

Ändringarna i 13 kap. 1 § skall enligt bestämmelsen tillämpas först på utbildning som påbörjas efter den 1 januari 2007.

3.

I bestämmelsen regleras vad som händer med regeringens eller en myndighets medgivande som lämnats med stöd av den tidigare lydelsen av 15 kap. 8 §. Om ett sådant medgivande fortfarande gäller när ändringen träder i kraft skall det fortsätta att gälla. Regeringen får dock besluta att ett sådant medgivande som har lämnats i ett enskilt fall skall upphöra att gälla. Övergångsbestämmelsen innebär inte att den som tidigare har fått ett medgivande i fortsättningen även kan utfärda intyg. Däremot kan den

som tidigare fått ett medgivande sätta betyg, eftersom det är en förutsättning för anordnande av prövning och utfärdande av betyg. Prop. 2005/06:148

Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (1985:1100)

dels att 6 kap. och 12 kap. skall upphöra att gälla,

dels att det i lagen införs tre nya kap., 6 a kap., 6 b kap. och 12 a kap. med följande lydelse,

dels tillägg i [20 kap. 2, 5 och 7 §§]¹ av följande lydelse,

dels att 1 kap. 1, 3, 7–11 §§ samt 3 kap. 5 § skall upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 4, 5, 6 och 16 §§ och 3 kap. 3, 4 och 6 §§ samt 5 kap. 13 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 1 kap. 1 a och 6 a §§ samt 3 kap. 10 a §,

dels att i 3 kap. 2, 13 och 14 §§ ordet ”särskola” skall bytas ut mot ”grundskola”,

dels att det skall införas bilaga 1 a av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 a kap. Utbildning för vuxna med utvecklingsstörning

Inledande bestämmelser

1 §

Kommunerna skall stödja lärande för vuxna med utvecklingsstörning. Vuxna med utvecklingsstörning skall härvid ges möjligheter att utvidga sina kunskaper och utveckla sin kompetens i syfte att främja personlig utveckling, demokrati, jämställdhet, ekonomisk tillväxt och sysselsättning samt en rättvis fördelning. Kommunens stöd kan ha form av undervisning, handledning, vägledning, bedömning av måluppfyllelse och kunskaper samt tillhandahållande av lärmiljöer.

Stödet skall utformas med utgångspunkt i den enskildes behov och förutsättningar. Det skall i första hand riktas till dem med lägst utbildningsnivå.

¹ Se författningsförslag i Skollagskommitténs betänkande (SOU 2002:121).

Det kommunala stödet kan tillhandahållas på grundläggande nivå, gymnasial nivå eller påbyggnadsnivå.

2 §

Stöd till lärande för vuxna med utvecklingsstörning på grundläggande nivå syftar till att ge vuxna med utvecklingsstörning sådana kunskaper och färdigheter som de behöver för att delta i samhälls- och arbetsliv. Stödet skall också syfta till att möjliggöra fortsatta studier.

Stöd till lärande för vuxna med utvecklingsstörning på gymnasial nivå syftar till att ge vuxna med utvecklingsstörning kunskaper och färdigheter på en nivå som motsvarar den som utbildningen i gymnasiesärskolan skall ge.

Stöd till lärande för vuxna med utvecklingsstörning på påbyggnadsnivå syftar till att ge vuxna med utvecklingsstörning kunskaper och färdigheter som hjälper dem att utvecklas i sitt yrke eller leder till ett nytt yrke.

3 §

Bestämmelserna i detta kapitel gäller inte den som är intagen i kriminalvårdsanstalt.

Individuell studieplan

3 a §

En deltagare i utbildning för vuxna med utvecklingsstörning skall ha en individuell studieplan för utbildningen. Denna skall utarbetas tillsammans med deltagaren och i förekommande fall god man och beslutas av rektorn. Av planen skall framgå utbildningens omfattning och närmare innehåll. Vidare skall framgå deltagarens kunskapsutveckling

och sociala utveckling i relation till de nationella målen i läroplan och kursplaner. Planen skall omprövas minst en gång per läsår.

Prop. 2005/06:148
Bilaga 1

4 §

Vad som sägs i [13 kap. 4–12 och 14–22 §§]⁶ skollagen skall också gälla deltagare i utbildning för vuxna med utvecklingsstörning.

Rätt att delta

5 §

Varje kommuninnevånare med utvecklingsstörning har rätt till stöd för sitt lärande på grundläggande nivå från och med andra kalenderhalvåret det år hon eller han fyller 20 år, om hon eller han saknar sådana kunskaper och färdigheter som hon eller han utifrån sina förutsättningar bedöms kunna uppnå i grundsärskolan. Detta gäller även dem som har behov av att vidmakthålla eller återfå sådana kunskaper och är bosatta i landet. När det gäller att vidmakthålla eller återfå kunskaper på grundläggande nivå gäller denna rätt dock endast vid ett tillfälle.

Bestämmelserna i första stycket gäller endast den som är bosatt i landet. Regeringen får föreskriva att också den som inte är bosatt i landet skall ha rätt att få sådan behörighet att delta.

Den som enligt denna bestämmelse har rätt till stöd för sitt lärande har rätt att få detta stöd i en annan kommun om stödet tillhandahålls där.

⁶ Se författningsförslag i Ds 2002:66.

Förteckning över remissinstanser avseende betänkandet För oss tillsammans – Om utbildning och utvecklingsstörning (SOU 2004:98)

Prop. 2005/06:148
Bilaga 2

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av Riksdagens ombudsmän (JO), Göta hovrätt, Kammarrätten i Sundsvall, Länsrätten i Stockholms län, Länsrätten i Kronobergs län, Länsrätten i Västernorrlands län, Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), Barnombudsmannen, Göteborgs universitet, Handikappombudsmannen, Högskoleverket, Jämställdhetsombudsmannen (JämO), Karlstads universitet, Lärarhögskolan i Stockholm, Malmö högskola, Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning, Myndigheten för skolutveckling, Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL), Sameskolstyrelsen, Skolväsendets överklagandenämnd, Socialstyrelsen, Specialpedagogiska institutet, Specialskolemyndigheten, Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus), Statens institutionsstyrelse (SiS), Statens skolverk, Statskontoret, Umeå universitet, Växjö universitet, Nacka kommun, Stockholms kommun, Sundbybergs kommun, Vaxholms kommun, Värmdö kommun, Uppsala kommun, Nyköpings kommun, Strängnäs kommun, Linköpings kommun, Norrköpings kommun, Valdemarsviks kommun, Eksjö kommun, Gislaveds kommun, Gnosjö kommun, Jönköpings kommun, Tranås kommun, Kalmar kommun, Västerviks kommun, Karlskrona kommun, Burlövs kommun, Hässleholms kommun, Höörs kommun, Malmö kommun, Sjöbo kommun, Ystads kommun, Ängelholms kommun, Falkenbergs kommun, Halmstads kommun, Alingsås kommun, Bengtsfors kommun, Borås kommun, Göteborgs kommun, Götene kommun, Lidköpings kommun, Tanums kommun, Uddevalla kommun, Åmåls kommun, Arvika kommun, Karlstads kommun, Örebro kommun, Västerås kommun, Avesta kommun, Borlänge kommun, Orsa kommun, Sundsvalls kommun, Bollnäs kommun, Ovanåkers kommun, Timrå kommun, Åre kommun, Östersunds kommun, Umeå kommun, Vilhelmina kommun, Gällivare kommun, Folkbildningsrådet, Friskolornas Riksförbund, Handikappförbundens samarbetsorgan, Landstingsförbundet (Sveriges Kommuner och Landsting), Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Nämnden för Rh-anpassad utbildning, Riksföreningen Autism (RFA), Riksförbundet för Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna (FUB), Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn, Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar (RBU), Riksförbundet Hem och Skola, Riksföreningen för skolsköterskor, Svenskt Näringsliv, Svenska Förbundet för Specialpedagogik (SFSP), Svenska Kommunförbundet (Sveriges Kommuner och Landsting), Svenska skolläkarföreningen, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Sveriges Psykologförbund, Sveriges Skolledarförbund, Synskadades Riksförbund, Riksföreningen SYVI, Waldorfskolefederationen och Föreningen Furuboda folkhögskola.

Utanför remisslistan har dessutom personalen på träningskolan i Ystad, Sven Kvist, Sigys Skolledare i gymnasiesärskolan, Häggviks Gymnasium i Sollentuna, Hjälpmedelsinstitutet, Föreningen för vuxnas lärande (LärVux), Riksförbundet för formell vuxenutbildning (Rvux), Kungsmadskolan, Gymnasiesärskolan i Växjö, Gotlands kommun,

Kalmarsunds Gymnasieförbund, Holavedsgymnasiet, Tranås kommun, Komvux Södervärn, Särvox Malmö kommun, SHPF – Sveriges Handikapppsykologers Förening och Svenska Logopedförbundet inkommit med yttrande.

Prop. 2005/06:148
Bilaga 2

Länsrätten i Uppsala län, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO), Riksrevisionen, Landstinget i Stockholms län, Höganäs kommun, Arjeplogs kommun, Kalix kommun, De Handikappades Riksförbund, Elevorganisationen i Sverige, Framnäs Folkhögskola, Hörselskadades Riksförbund, Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer, Landsorganisationen i Sverige (LO), Riksförbundet Attention, BRIS – Barnens Rätt i Samhället, Rörelsefolk högskolornas intresseorganisation, Sjöviks Folkhögskola, Svenska Montessoriförbundet, Sveriges Dövas Riksförbund, Sveriges elevråd (SVEA), Sveriges skolkuratorers förening, Särvoxpedagogerna och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) har beretts tillfälle att avge yttrande men har avstått från att yttra sig.

Sammanfattning av promemorian Rätten att sätta och utfärda betyg (Ds 2005:35)

Prop. 2005/06:148
Bilaga 3

I denna skrivelse lämnas förslag till utformning av en modell som ger enskilda utbildningsanordnare möjlighet att sätta betyg och utfärda betyg och intyg enligt de regler som gäller för det offentliga skolväsendet för vuxna. Förslag lämnas också till nödvändiga författningsändringar.

Problem med brister i regelverk, likvärdighet och kvalitet

Arbetsgruppen redovisar i kapitel 2 några av de problem som växt fram inom området vuxnas lärande och det offentliga skolväsendet för vuxna. Problemen hänger både samman med att allt fler enskilda utbildningsanordnare engagerats inom kommunernas vuxenutbildning och att inte enbart kommunerna utan även andra offentliga aktörer, främst länsarbetsnämnd, kriminalvård och försäkringskassa, genomför eller låter genomföra utbildning där betyg borde kunna sättas enligt de regler som gäller för det offentliga skolväsendet för vuxna.

Kommunerna och landstingen är, tillsammans med Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL) och Liber Hermods AB, de enda aktörerna som har rätt att sätta betyg och att utfärda betyg och intyg. För närvarande finns inget regelverk som reglerar den situation som uppkommit där andra än en kommun eller ett landsting upphandlar utbildning, som motsvarar den som ges inom det offentliga skolväsendet, av en enskild utbildningsanordnare. Detta har resulterat i en framväxt av en oreglerad marknad för betygssatt utbildning.

Det har inte ingått i arbetsgruppens uppdrag att göra en heltäckande beskrivning och analys av problemområdet. Uppdraget har avsett behovet av att undanröja formella hinder för den enskilde och åstadkomma likvärdiga möjligheter att få ett formellt betyg eller intyg oavsett ingång till studier som motsvarar det offentliga skolväsendet för vuxna.

Det finns också behov av att säkerställa utbildningens kvalitet och likvärdighet. Statens skolverk har iakttagit bristande kunskap om betygssättning, kursplaner och nationella mål hos enskilda utbildningsanordnare som anlitas av kommunerna samt brister i kommunernas rutiner för att säkerställa utbildningens kvalitet i samband med upphandling.

Utbildningsmarknad och betyg

För närvarande saknas en överblick över efterfrågan och utbud av betygssatt utbildning, dvs. utbildning där betyg sätts enligt de regler som gäller för det offentliga skolväsendet för vuxna. I kapitel 3 gör dock arbetsgruppen ett försök att utifrån tillgänglig statistik och kontakter med berörda myndigheter beskriva nuvarande omfattning.

Kommunerna står för den ojämförligt största volymen av utbildning inom ramen för det offentliga skolväsendet för vuxna. Antalet kursdeltagare var läsåret 2004/05 ca 975 000. För närvarande studerar en femtedel av dessa hos enskilda utbildningsanordnare. Variationen mellan olika

kommuner är stor. Var tredje kursdeltagare hos enskild utbildningsanordnare finns i storstadskommunerna.

Hur stor efterfrågan är i samband med länsarbetsnämndernas utbildningar inom ramen för arbetsmarknadspolitiska program, kriminalvårdens klientutbildningar och försäkringskassans insatser för rehabilitering har inte varit möjligt att fastställa.

Uppskattningsvis följde ca 25 procent av de arbetsmarknadsutbildningar som upphandlades av enskilda utbildningsanordnare helt eller delvis kursplaner inom det offentliga skolväsendet för vuxna.

Kriminalvårdens s.k. klientutbildning omfattade 750 personer under år 2004, varav merparten studerade enligt kursplaner som återfinns inom det offentliga skolväsendet för vuxna. Ett bekymmer för kriminalvården har varit att många av de utbildningsanordnare man anlitat inte haft rätt att utfärda betyg.

Försäkringskassan saknar statistik över volym och inriktning på den utbildning som upphandlas i samband med rehabiliteringsinsatser. Ibland efterfrågar Försäkringskassan dock kursintyg och betyg vid upphandling av utbildning.

Eftersom kommunerna inte kan erbjuda alla slag av vuxenutbildning men i princip är de enda som har betygsrätt finns det för närvarande ett efterfrågeöverskott på betygssatt utbildning.

Oreglerade avtal och överenskommelser

För att kunna erbjuda och sälja betygssatt utbildning till exempelvis länsarbetsnämnd och kriminalvård, har enskilda utbildningsanordnare etablerat kontakter med en kommun som tillsammans med utbildningsanordnaren konstruerar olika lösningar i form av avtal och överenskommelser. Avtalen gör det möjligt för den enskilde studerande att få betyg efter avslutad kurs. Avtalens innehåll och praktiska utformning varierar från fall till fall och det har inte varit möjligt för arbetsgruppen att göra en fullständig genomgång och beskrivning av dem. Lösningarna är enligt arbetsgruppens bedömning, många gånger inte förenliga med gällande regelverk. Dessa innebär att det i princip enbart är kommuner och landsting som i egenskap av huvudman kan utfärda betyg för den utbildning som man har huvudmannaansvaret för.

De praktiska lösningar som växt fram tillgodoser, enligt arbetsgruppens bedömning, inte på ett tillfredsställande sätt utbildningens kvalitet och likvärdighet och de studerandes rättssäkerhet.

Betyg och myndighetsutövning

Att sätta betyg och utfärda betyg och intyg skall betraktas som myndighetsutövning. Om detta ansvar skall överlämnas till enskild bör det regleras i lag och här är nu gällande regelverk otydligt. Rektors och lärares ansvar behöver av det skälet klargöras och regleras. Kraven på lärares behörighet och kompetens avser för närvarande lärare anställda av kommun, landsting och gäller också vid utbildning på entreprenad. Arbetsgruppen lämnar författningsförslag i denna fråga och föreslår att betygssättning hos en enskild utbildningsanordnare enbart får göras av, eller

tillsammans med en lärare som uppfyller de behörighetskrav som gäller för en tillsvidareanställning inom det offentliga skolväsendet. Detta är en skärpning av kraven jämfört med nuvarande ordning.

Prop. 2005/06:148
Bilaga 3

Behov av stärkt tillsyn

Arbetsgruppen konstaterar att det finns behov av stärkt tillsyn och behov av att säkerställa likvärdighet och kvalitet oberoende av var i landet utbildningen äger rum och vem som anordnar utbildningen.

För närvarande finns kvalitetsbrister i många kommuners upphandling, uppföljning och utvärdering. Dessutom saknas extern tillsyn och kvalitetskontroll av vuxenutbildning som genomförs av enskilda utbildningsanordnare på uppdrag av t.ex. en länsarbetsnämnd.

Både kommunal delegering och statlig tillståndsgivning

Arbetsgruppen har valt att föreslå en modell som både omfattar kommunal delegering och statlig tillståndsgivning. Förslaget innebär att det blir möjligt för utbildningsföretag att utfärda betyg och intyg i syfte att tillgodose behovet av utbildning och betyg som motsvarar den verksamhet som återfinns inom det offentliga skolväsendet för vuxna. På så sätt undanröjs formella hinder i syfte att göra det lättare för den enskilde att konkurrera på arbetsmarknaden och att söka sig vidare i utbildningssystemet. Förslaget innebär också att upphandling av utbildning där betyg kan sättas och utfärdas alltid följs av ett klarlagt ansvar för betygssättning och för utfärdande av betyg och intyg.

Arbetsgruppen anser att de båda alternativen kan fungera parallellt. Både kommunal delegering och statlig tillståndsgivning behövs för att lösa befintliga problem på lokal, regional och nationell nivå. Både vid delegering och tillståndsgivning skall anordnaren prövas utifrån ett antal kriterier huruvida denne uppfyller de krav som bör ställas för att kvalitet, likvärdighet och rättssäkerhet skall kunna garanteras.

Den kommunala delegeringen kan omfatta två nivåer. Den ena avser enbart myndighetsutövningen lärares betygssättning och den andra även de delar av rektorsfunktionen som berör bedömning, betygssättning och utfärdande av betyg och intyg.

Kommunen väljer när den vill använda möjligheten till och även graden av omfattningen av en delegering. Avgörande blir behovet av närhet mellan rektorsfunktion och utbildningsverksamhet samt en bedömning av utbildningsanordnarens möjlighet att garantera verksamhetens kvalitet och likvärdighet. Vid upphandling av större volymer kan det finnas behov av att rektorsfunktionen befinner sig nära utbildningsverksamheten och kommunen kan därmed koncentrera sina resurser på uppföljning och kvalitetssäkring.

Den statliga tillståndsgivningen innebär att ett tidsbegränsat tillstånd skall kunna ges en enskild utbildningsanordnare att sätta betyg och utfärda betyg och intyg avseende en utbildning med en viss inriktning. Tillståndsprövning och beslut bör ligga hos ansvarig tillsynsmyndighet, för närvarande Statens skolverk. Tillståndsgivningen föreslås vara avgiftsfinansierad.

Arbetsgruppen beskriver även ett antal utgångspunkter som bör ligga till grund för tillståndsgivningen.

En utbildningsanordnare med tillstånd kan anlitas av myndigheter, organisationer och företag. Beställning eller upphandling från en enskild fysisk person skall däremot inte kunna göras.

Arbetsgruppen har ingående diskuterat vilka av de myndighetsuppgifter som ingår i lärares och rektors ansvar som skall kunna överlämnas till enskild utbildningsanordnare. Arbetsgruppen har funnit att delegering och tillståndsgivning av betygsrätt bör omfatta betygssättning, prövning, utfärdande av samlat betygsdokument, utfärdande av slutbetyg vid påbyggnadsutbildningar, utfärdande av intyg samt disciplinära åtgärder i samband med kommunal delegering.

Övriga frågor som tillkommer kommunen genom bestämmelser i lagen, exempelvis behörighetsbedömning, mottagande, antagning och urval skall inte kunna överlämnas.

Förslag till lagändring beträffande möjligheten att bedriva utbildning på entreprenad samt att delegera viss myndighetsutövning

<i>Nuvarande lydelse skollagen (1985:1100)</i>	<i>enligt till vuxenutbildningslag (Ds 2005:33)</i>	<i>Arbetsgruppens förslag till lydelse</i>
--	---	--

11 kap.
6 § Kommuner och landsting får uppdra åt andra att anordna komvux. Regeringen får meddela föreskrifter om vem som får ges ett sådant uppdrag och om villkor för det.

2 kap.
3 § Huvudmannen får med bibehållet huvudmannaskap uppdra åt någon annan att anordna verksamhet i skolväsendet för vuxna (entreprenad). Regeringen får meddela föreskrifter om vem som får ges ett sådant uppdrag och om villkor för det.

Om huvudmannen uppdrar åt enskild fysisk eller juridisk person att anordna verksamhet på entreprenad, får huvudmannen till denna överlämna endast den myndighetsutövning som hör till lärares uppgift.

2 kap.
3 § Huvudmannen får med bibehållet huvudmannaskap uppdra åt någon annan att anordna verksamhet i skolväsendet för vuxna (entreprenad). Regeringen får meddela föreskrifter om vem som får ges ett sådant uppdrag och om villkor för det.

Om huvudmannen uppdrar åt enskild fysisk eller juridisk person att anordna verksamhet på entreprenad, får huvudmannen till denna överlämna endast den myndighetsutövning som hör till *rektors och lärares uppgifter*.

11 kap.
7 § För sådan komvux som anordnas av någon annan än en kommun eller ett landsting gäller inte bestämmelserna i 2 kap. 4–

2 kap.
4 § För sådan verksamhet som på huvudmannens uppdrag anordnas av en enskild fysisk eller juridisk person gäller inte bestämmelserna i 12–14,

2 kap.
4 § För sådan verksamhet som på huvudmannens uppdrag anordnas av en enskild fysisk eller juridisk person gäller inte bestämmelserna i 12–14,

Förslag till lagändring beträffande tillstånd till enskilda utbildningsanordnare att sätta och utfärda betyg samt utfärda intyg

Nuvarande lydelse enligt skollagen (1985:1100)

Lydelse i förslag till vuxenutbildningslag (Ds 2005:33)

Arbetsgruppens förslag till lydelse

15 kap.
8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får medge enskilda att anordna provning och utfärda betyg enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet.

10 kap.
15 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får medge enskilda att anordna provning samt att utfärda betyg och intyg enligt de bestämmelser som gäller för skolväsendet för vuxna. Ett sådant medgivande kan tidsbegränsas och återkallas.

10 kap.
15 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får medge enskilda att *sätta betyg*, anordna provning samt att utfärda betyg och intyg enligt de bestämmelser som gäller för skolväsendet för vuxna. Ett sådant medgivande kan tidsbegränsas och återkallas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för en enskild, som fått ett medgivande enligt första stycket, att lämna sådan in-

¹ 2 kap. 12–14, 18 och 19 §§ i förslag till vuxenutbildningslag reglerar liksom 2 kap. 4–7 §§ skollagen (1985:1100) anställningsförhållandena hos huvudmannen.

² 4 kap. 6 § i förslag till vuxenutbildningslag reglerar vem som är behörig att sätta betyg. Av förslaget följer att bara den som har föreskriven lärarutbildning får ensam sätta betyg. En lärare som inte har föreskriven lärarutbildning skall sätta betyg tillsammans med en lärare som har sådan.

*formation som gör
det möjligt för
allmänheten att få
insyn i uppgifter
om betyg och in-
tyg.*

Prop. 2005/06:148
Bilaga 4

Förslag till förordning om enskilda utbildningsanordnares möjlighet att sätta och utfärda betyg samt utfärda intyg i vissa fall

Inledande bestämmelser

1 § Statens skolverk får medge enskilda utbildningsanordnare att sätta betyg, anordna prövning samt att utfärda betyg och intyg enligt de bestämmelser som gäller för [det offentliga] skolväsendet för vuxna. Sådant medgivande får ges enligt de villkor som anges i denna förordning.

2 § Med enskild utbildningsanordnare avses i denna förordning bolag, förening, samfällighet, stiftelse, registrerat trossamfund eller enskild individ som bedriver utbildning.

Tillstånd

3 § Med tillstånd avses i denna förordning medgivande enligt 1 §.

4 § Ett tillstånd till en enskild utbildningsanordnare kan innefatta medgivande att sätta betyg, anordna prövning, utfärda betyg eller intyg. Tillståndet kan också innefatta flera av dessa uppgifter.

Tillståndet skall tidsbegränsas.

5 § Tillstånd enligt 4 § får ges endast till en enskild utbildningsanordnare som anses ha förutsättningar att följa de föreskrifter som anges i 6–15 §§.

Utbildningen

6 § En utbildningsanordnare som har ett tillstånd enligt denna förordning får sälja sådan utbildning som avses i tillståndet till myndigheter, kommuner och organisationer där uppdragsgivaren utser deltagarna i utbildningen. Utbildningen får också säljas till företag för utbildning av dess personal.

Utbildningen får inte säljas direkt till fysiska personer.

Utbildningsanordnaren skall följa de föreskrifter om kursplaner och betygskriterier som gäller för motsvarande utbildning i [det offentliga] skolväsendet för vuxna.

Betyg och intyg

7 § Betygssättning, anordnande av provning samt utfärdande av betyg och intyg skall ske i enlighet med de författningar som gäller för motsvarande utbildning i [det offentliga] skolväsendet för vuxna.

8 § Betyg får utfärdas i samlat betygsdokument enligt de författningar som gäller för motsvarande utbildning i [det offentliga] skolväsendet för vuxna.

Betyg får utfärdas endast till den som uppfyller de behörighetskrav som gäller enligt de författningar som anges i första stycket.

9 § Slutbetyg får utfärdas endast för en *påbyggnadsutbildning*/utbildning på påbyggnadsnivå som anordnas sammanhållet av en utbildningsanordnare. I övrigt får slutbetyg inte utfärdas.

Slutbetyg enligt första stycket får utfärdas endast till den som uppfyller de behörighetskrav som gäller för motsvarande utbildning i [det offentliga] skolväsendet för vuxna.

Prövning

10 § Prövning får anordnas endast för personer som redan deltar i sådan utbildning hos utbildningsanordnaren som tillståndet avser.

Rektor

11 § Hos en utbildningsanordnare som har tillstånd enligt denna förordning skall det finnas en rektor. Som rektor får bara den verka som genom utbildning och erfarenhet har insikt i pedagogiska frågor.

12 § Rektorn ansvarar för att betygssättning, anordnande av provning samt utfärdande av betyg och intyg sker i enlighet med vad som anges i 7–10 §§.

13 § Rektorn utfärdar betyg, slutbetyg och intyg.

Lärare

14 § Hos en utbildningsanordnare som har tillstånd enligt denna förordning skall det finnas lärare. Lärarna skall ansvara för undervisning och bedömning av måluppfyllelse.

Betyg skall *sättas*/beslutas av den lärare som ansvarar för undervisningen under förutsättning att han eller hon uppfyller de krav som gäller för att en lärare skall få anställas utan tidsbegränsning inom [det offentliga] skolväsendet för vuxna. I andra fall skall betyg *sättas*/beslutas av den lärare som ansvarar för undervisningen tillsammans med en lärare som uppfyller sådana krav för anställning.

Skyldighet att lämna uppgifter om betyg och intyg

Prop. 2005/06:148

Bilaga 4

15 § En utbildningsanordnare som har ett tillstånd enligt denna förordning skall lämna uppgifter om betyg och intyg till den som begär det.

Ansökningsavgift

16 § Statens skolverk får ta ut en avgift för ansökan om tillstånd. Avgiften skall med hänsyn till kostnader för handläggning av ansökan om tillstånd, tillsyn och eventuellt återkallande av tillstånd vara skälig.

Bemyndiganden

17 § Statens skolverk får meddela föreskrifter om de övriga villkor som skall gälla för tillstånd enligt denna förordning.

Statens skolverk får meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av denna förordning.

Tillsyn

18 § Statens skolverk skall ha tillsyn över att de utbildningsanordnare som har beviljats tillstånd enligt denna förordning följer de bestämmelser som gäller för att få tillstånd.

Statens skolverk har för sin tillsyn rätt att inspektera, inhämta upplysningar och ta del av de handlingar och annat material som behövs för tillsynen.

Återkallande

19 § Statens skolverk får återkalla ett tillstånd om utbildningsanordnaren inte följer de bestämmelser som gäller för tillståndet.

Överklagande

20 § Beslut i fråga om tillstånd och beslut om återkallelse av tillstånd får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Förteckning över remissinstanser avseende promemorian Rätten att sätta och utfärda betyg (Ds 2005:35)

Prop. 2005/06:148
Bilaga 5

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av Riksdagens ombudsmän (JO), Riksrevisionen, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Kriminalvårdsstyrelsen, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO), Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO), Integrationsverket, Migrationsverket, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Handikappombudsmannen, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Statens skolverk, Myndigheten för skolutveckling, Specialpedagogiska institutet, Skolväsendets överklagandenämnd, Folkbildningsrådet, Högskoleverket, Verket för högskole-service, Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning, Internationella programkontoret för utbildningsområdet, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Överklagandenämnden för studiestöd, Stockholms universitet, Lärarhögskolan i Stockholm, Södertörns högskola, Högskolan Dalarna, Karlstads universitet, Luleå tekniska universitet, Stiftelsen Högskolan i Jönköping, Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL), Valideringsdelegationen, Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), Arbetslivsinstitutet, Jämställdhetsombudsmannen (JämO), Vägverket, Konkurrensverket, Verket för näringslivsutveckling (NUTEK), Arboga kommun, Eskilstuna kommun, Gislaveds kommun, Göteborgs kommun, Helsingborgs kommun, Karlstads kommun, Lycksele kommun, Malmö kommun, Sollentuna kommun, Stockholms kommun, Trollhättans kommun, Umeå kommun, Vetlanda kommun, Ängelholms kommun, Östersunds kommun, Landstinget i Västra Götalands län (Västra Götalandsregionen), Lernia AB, Sveriges universitets- och högskoleförbund, Handikappförbundens samarbetsorgan, Sveriges Kommuner och Landsting, Svenskt Näringsliv, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Landsorganisationen i Sverige (LO), Elevkårernas Centralorganisation, Folkbildningsförbundet, Folkuniversitetet, Friskolornas Riksförbund, Föreningen för vuxnas lärande (LärVux), Företagarnas Riksorganisation, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund (LR), Regionalt kompetensforum i Örebro län (REKO), Riksförbundet för formell vuxenutbildning (Rvux), Samernas utbildningscentrum, Svenska Folkhögskolans Lärarförbund, Sveriges Skolledarförbund, Sydnärkes Utbildningsförbund (SUF) och Utbildningsföretagens Förening.

Utanför remisslistan har dessutom Almega inkommit med yttrande.

Högskolan i Halmstad, Länsarbetsnämnden i Värmlands län, Glesbygdverket, Borlänge kommun, Kalix kommun, Kalmar kommun, Nyköpings kommun, Sollefteå kommun, Söderhamns kommun, Tanums kommun, Landstinget i Blekinge län, Landstinget i Dalarnas län, Elevorganisationen i Sverige, Göteborgsregionens kommunalförbund, Hörsel-skadades Riksförbund, Liber Hermods AB, Regionförbundet Östsam, Riksförbundet för Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna (FUB), Samarbetsorganet för etniska organisationer i Sverige (SIOS), Svenska Kommunalarbetareförbundet, Sveriges elevråd (SVEA), Sveriges förenade studentkårer, Sveriges vägledarförening och Synskadades Riks-

förbund har beretts tillfälle att avge yttrande men har avstått från att yttra sig.

Prop. 2005/06:148
Bilaga 5

Sammanfattning av promemorian Vuxenutbildningslag (Ds 2005:33)

Prop. 2005/06:148
Bilaga 6

I promemorian presenteras förslag till utformning av en vuxenutbildningslag.

Utvecklingen på vuxenutbildningsområdet ställer krav på en lagstiftning som kan möta kraven från en vuxenutbildning som i allt högre grad betonar och tar sin utgångspunkt i individens behov av stöd för sitt lärande. En aspekt på detta är det vidgade uppdraget, dvs. lärande som ligger på en gymnasial nivå men som inte nödvändigtvis återfinns i gymnasieskolan, liksom lärande som sker på eller i anslutning till en arbetsplats. Vidare är validering ett område som behöver ses över och i viss mån regleras. Kvalitet, likvärdighet samt rättsäkerhet är de genomgående principerna i förslaget.

Utgångspunkten är en tydlig och enkel struktur, som i så stor utsträckning som möjligt är gemensam för de tre utbildningsformerna på området.

Centrala begrepp såsom prövning, studerande, undervisning, utbildningsenhet, validering samt verksamhet definieras. De aktuella utbildningsformerna föreslås byta namn. Kommunal vuxenutbildning (komvux) byter namn till kommunal utbildning för vuxna, vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvox) byter namn till utbildning för vuxna med utvecklingsstörning och svenskundervisning för invandrare (sfi) byter namn till utbildning i svenska för invandrare. Samtliga namnförkortningar utmönstras.

Ett antal grundläggande förslag och principer är desamma som i ett förslag till ny skollag (U2005/5584/S), som för närvarande remissbehandlas. Dessa innebär att ansvarsfördelningen mellan stat och kommun ligger fast och att rektorns pedagogiska ledningsansvar förstärks. Lärarens ansvar för undervisningen och kravet på att lärare skall ha förskrivna utbildning förtydligas. Huvudmannens ansvar för ett systematiskt kvalitetsarbete slås fast. De studerandes inflytande skall öka. En lärare utan förskrivna utbildning som inte uppfyller kraven för tillsvidareanställning skall sätta betyg tillsammans med en lärare som uppfyller dessa krav.

Inom utbildningsformerna kommunal utbildning för vuxna samt utbildning för vuxna med utvecklingsstörning föreslås att begreppet nivåer införs. Tydligare behörighetsregler föreslås, både för utbildning på grundläggande och på gymnasial nivå.

Inom utbildning för vuxna med utvecklingsstörning föreslås en rättighet att delta i utbildning på grundläggande nivå i likhet med vad som i dag finns för grundläggande vuxenutbildning inom komvux.

Inom utbildning i svenska för invandrare föreslås en höjning av åldersgränsen från nuvarande 16 till 18 år, en minimigräns för antalet undervisningstimmar per vecka under en fyraveckorsperiod samt bestämmelser om att utbildningen skall kunna kombineras med vissa aktiviteter samt med förvärvsarbete. Vidare skall de som saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter ha möjlighet att förvärva sådana färdigheter inom ramen för utbildningen. Läs- och skrivinläringen kan ske på den studerandes modersmål.

Dagens regler för entreprenad ligger fast för samtliga utbildningsformer.

Prop. 2005/06:148

Bilaga 6

Bestämmelser om överklagande samlas i ett särskilt kapitel. I ett avslutande kapitel samlas övriga bestämmelser, bl.a. om disciplinära åtgärder.

Vuxenutbildningslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2007.

Vissa ändringar rörande sfi i dagens skollag föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

Förslag till vuxenutbildningslag

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om skolväsendet för vuxna.

Skolväsendet för vuxna omfattar följande utbildningsformer

- kommunal utbildning för vuxna,
 - utbildning för vuxna med utvecklingsstörning,
 - utbildning i svenska för invandrare,
- samt därtill hörande verksamhet och annat som är knutet till denna.

2 § Lagen är uppdelad i 10 kapitel som innehåller

- inledande bestämmelser (1 kap.) och bestämmelser om
- huvudmän och ansvarsfördelning, m.m. (2 kap.),
- kvalitet och inflytande (3 kap.),
- bedömning och betyg (4 kap.),
- kommunal utbildning för vuxna (5 kap.),
- utbildning för vuxna med utvecklingsstörning (6 kap.),
- utbildning i svenska för invandrare (7 kap.),
- tillsyn m.m. (8 kap.), och
- överklagande (9 kap.), samt
- övriga bestämmelser (10 kap.).

Definitioner

3 § I denna lag avses med

– *prövning*: bedömning av kunskaper i förhållande till såväl uppställda kunskapsmål i kursplaner som till betygskriterier,

– *studerande*: den som deltar i utbildning enligt denna lag,

– *undervisning*: sådana målstyrda processer som under ledning av lärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden,

– *utbildningsenhet*: verksamhet i en eller flera utbildningsformer som står under ledning av en rektor,

– *validering*: utforskande process som innebär en strukturerad bedömning, dokumentation och erkännande av kunskaper och kompetens som en person besitter oberoende av hur de förvärvats, och

– *verksamhet*: de aktiviteter, i form av undervisning, vägledning, bedömning av måluppfyllelse, kunskaper och kompetens samt tillhandahållande av lärmiljöer, som huvudmannen ansvarar för.

Övergripande mål m.m.

4 § Huvudmannen skall inom ramen för skolväsendet för vuxna stödja och stimulera vuxnas lärande. Vuxna skall ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet och främja den personliga utvecklingen. De som har erhållit minst utbildning skall prioriteras.

Utbildningen syftar också till att stärka demokrati, jämställdhet och en socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar utveckling, öka ekonomisk tillväxt och sysselsättning samt gynna en rättvis fördelning.

Utbildningen skall bedrivas i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet.

5 § Verksamheten skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar såsom människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Var och en som verkar inom skolväsendet för vuxna skall främja aktning för varje människas egenvärde och aktivt motverka diskriminering och annan kränkande behandling.

6 § Utgångspunkten för verksamheten skall vara den enskildes behov och förutsättningar.

7 § Verksamheten skall vara icke-konfessionell.

Likvärdighet

8 § Utbildningen skall vara likvärdig inom varje utbildningsform varhelst den anordnas i landet.

Läroplan

9 § För kommunal utbildning för vuxna och för utbildning för vuxna med utvecklingsstörning gäller en läroplan som utgår från bestämmelserna i denna lag. Läroplanen skall ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Läroplanen skall också ange mål och riktlinjer för utbildningen.

Utbildning i svenska för invandrare skall vila på de grundläggande värden som anges i den läroplan som avses i första stycket.

Regeringen får meddela föreskrifter om läroplan.

Avgifter

10 § Verksamheten skall vara avgiftsfri, om inte annat följer av denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 kap. 11 § andra stycket. Det får dock förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för de studerande.

I kommunal utbildning för vuxna och i utbildning för vuxna med utvecklingsstörning får huvudmannen bestämma att litteratur och andra lärverktyg, som varje studerande har för eget bruk och får behålla som

sin egendom skall anskaffas av de studerande själva på egen bekostnad eller erbjudas mot avgifter som högst motsvarar huvudmannens anskaffningskostnader. Lärverktyg som används i utbildningen skall i övrigt tillhandahållas utan kostnad för de studerande, om inte något annat följer av föreskrifter som får meddelas av regeringen.

I utbildning i svenska för invandrare skall de studerande utan kostnad ha tillgång till litteratur och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. Huvudmannen får dock besluta att de studerande skall hålla sig med enstaka egna hjälpmedel.

2 kap. Huvudmän och ansvarsfördelning, m.m.

Huvudmän

Kommuner

1 § Kommuner är huvudmän för kommunal utbildning för vuxna, utbildning för vuxna med utvecklingsstörning och utbildning i svenska för invandrare.

I varje kommun skall det finnas en eller flera nämnder som skall fullgöra kommunens uppgifter enligt denna lag.

För en sådan nämnd gäller vad som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (1991:900). Föreskrifterna om självförvaltningsorgan i 7 kap. 18–22 §§ kommunallagen skall dock inte tillämpas i fråga om uppgifter för vilka ansvaret enligt denna lag eller andra bestämmelser ankommer på nämnden eller någon annan.

Landsting

2 § Ett landsting får vara huvudman för kommunal utbildning för vuxna och utbildning för vuxna med utvecklingsstörning i den utsträckning som anges i denna lag.

I ett landsting som är huvudman för sådan utbildning som avses i första stycket skall det finnas en eller flera nämnder som skall fullgöra landstingets uppgifter enligt denna lag.

För en sådan nämnd gäller vad som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (1991:900). Föreskrifterna om självförvaltningsorgan i 7 kap. 18–22 §§ kommunallagen skall dock inte tillämpas i fråga om uppgifter för vilka ansvaret enligt denna lag eller andra bestämmelser ankommer på nämnden eller någon annan.

Verksamhet på entreprenad

3 § Huvudmannen får med bibehållet huvudmannaskap uppdra åt någon annan att anordna verksamhet i skolväsendet för vuxna (entreprenad). Regeringen får meddela föreskrifter om vem som får ges ett sådant uppdrag och om villkor för det.

Om huvudmannen uppdrar åt enskild fysisk eller juridisk person att anordna verksamhet på entreprenad, får huvudmannen till denna överlämna endast den myndighetsutövning som hör till lärares uppgift.

4 § För sådan verksamhet som på huvudmannens uppdrag anordnas av en enskild fysisk eller juridisk person gäller inte bestämmelserna i 12–14, 18 och 19 §§. Bestämmelserna om betygssättning i 4 kap. 6 § gäller dock även vid entreprenad.

Samverkan

5 § Skyldighet för kommunen enligt denna lag att tillhandahålla verksamhet inom skolväsendet för vuxna kan, om inte särskilda skäl talar mot det, fullgöras genom att kommunen sluter avtal med annan kommun eller landsting om att samverka kring tillhandahållandet.

Huvudmannens ansvar för verksamheten

6 § Huvudmannen ansvarar för att verksamheten genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för verksamheten som kan finnas i annan författning.

Ledning och ansvar vid utbildningsenheterna

Rektor

7 § Vid varje utbildningsenhet skall det finnas en rektor.

Rektorn skall leda och samordna det pedagogiska arbetet inom sin utbildningsenhet. Det åligger rektorn att särskilt verka för att verksamheten utvecklas.

8 § Rektorn beslutar om utbildningsenhetens inre organisation och fattar i övrigt de beslut som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller annan författning.

Rektorn får uppdra åt en sådan befattningshavare vid utbildningsenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket. Rektorns beslutanderätt enligt särskilda föreskrifter får dock överlåtas till annan endast om det anges särskilt i föreskrifterna.

9 § Som rektor får bara den anställas som genom utbildning och erfarenhet har pedagogisk insikt.

Lärare

10 § Vid varje utbildningsenhet skall det finnas lärare. Dessa skall ha ansvaret för undervisning samt bedömning av måluppfyllelse och kunskaper.

11 § Huvudmannen är skyldig att använda lärare som har en utbildning avsedd för den verksamhet de i huvudsak skall bedriva.

Undantag får göras endast om lärare med sådan utbildning inte finns att tillgå eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till de som deltar i verksamheten.

Prop. 2005/06:148
Bilaga 7

Anställningsform m.m.

12 § Behörig att anställas som lärare utan tidsbegränsning är

1. den som har svensk lärarexamen som regeringen med stöd av 1 kap. 11 § högskolelagen (1992:1434) har meddelat föreskrifter om, eller motsvarande äldre utbildning, med huvudsaklig inriktning på den verksamhet anställningen avser, eller

2. den som har fått ett behörighetsbevis enligt bestämmelserna i 16 §.

13 § Den som inte är behörig enligt 12 § får ändå anställas som lärare utan tidsbegränsning om

1. det saknas sökande som uppfyller kraven på behörighet,

2. den sökande har motsvarande kompetens för den verksamhet som anställningen avser, och

3. det finns skäl att anta att den sökande är lämpad för verksamheten.

14 § Den som inte uppfyller kraven enligt 12 eller 13 § får anställas som lärare för högst ett år i sänder. Anställning får dock ske endast om det finns skäl att anta att den sökande är lämpad för verksamheten.

15 § Huvudmannen skall sträva efter att anställa lärare som har forskarutbildning.

Om en behörig sökande till en anställning som lärare har forskarutbildning och de sökande i övrigt har likvärdiga meriter skall huvudmannen ge den sökande med forskarutbildning företräde till anställningen, om detta även med hänsyn till organisatoriska och ekonomiska överväganden är motiverat.

Behörighetsbevis

16 § Den som har en utländsk lärarutbildning skall få ett behörighetsbevis av Högskoleverket om den utbildningen ensam eller tillsammans med yrkeslivserfarenhet motsvarar sådan lärarutbildning som avses i 12 § 1.

Den som har ett annat modersmål än svenska, danska, färöiska, isländska eller norska kan få ett behörighetsbevis endast om hon eller han har de kunskaper i svenska som behövs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om villkoren för ett behörighetsbevis.

Studie- och yrkesvägledning

17 § Huvudmannen ansvarar för att det finns tillgång till sådan kompetens inom studie- och yrkesvägledning att vuxnas behov av vägledning och information inför framtida utbildnings- och yrkesval tillgodoses.

18 § För att av huvudmannen få anställas utan tidsbegränsning för studie- och yrkesvägledning i skolväsendet för vuxna skall den sökande ha en utbildning avsedd för sådan verksamhet.

Den som inte uppfyller dessa krav får anställas för studie- och yrkesvägledning för högst ett år i sänder.

Prop. 2005/06:148
Bilaga 7

Kompetensutveckling

19 § Huvudmannen skall se till att personalen ges möjligheter till kompetensutveckling.

Arbetsmiljö

20 § I arbetsmiljölagen (1977:1160) finns bestämmelser om kraven på en god arbetsmiljö.

I vissa frågor som rör arbetsmiljön finns dessutom särskilda bestämmelser i denna lag.

3 kap. Allmänna bestämmelser om kvalitet och inflytande

Systematiskt kvalitetsarbete

Kvalitetsarbete på huvudmannanivå

1 § Varje huvudman inom skolväsendet för vuxna skall på huvudmannanivå systematiskt planera, följa upp och utvärdera sin verksamhet och annat som huvudmannen ansvarar för enligt denna lag. Med utgångspunkt i detta underlag skall huvudmannen årligen upprätta en sådan kvalitetsredovisning som avses i 3 §.

Kvalitetsarbete på utbildningsenhetsnivå

2 § Verksamheten och annat som huvudmannen ansvarar för enligt denna lag vid varje utbildningsenhet inom skolväsendet för vuxna skall på utbildningsenhetsnivå systematiskt planeras, följas upp och utvärderas. Med utgångspunkt i detta underlag skall årligen upprättas en sådan kvalitetsredovisning för utbildningsenheten som avses i 3 §.

Planeringen och kvalitetsredovisningen på utbildningsenhetsnivå skall genomföras under medverkan av lärare och övrig personal. Dessutom skall de studerande ges möjlighet att medverka.

Rektorn ansvarar för att planering, uppföljning, utvärdering och kvalitetsredovisning genomförs enligt första och andra styckena.

Kvalitetsredovisningens innehåll

3 § En kvalitetsredovisning skall vara skriftlig och innehålla dels en bedömning av i vilken utsträckning de mål för verksamheten som finns i denna lag och andra föreskrifter (nationella mål) har förverkligats, dels en redogörelse för vilka åtgärder som kommer att vidtas för ökad måluppfyllelse.

4 § Huvudmannen skall ha rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot verksamheten och annat som huvudmannen ansvarar för enligt denna lag. Information om rutinerna skall lämnas på lämpligt sätt.

Åtgärder

5 § Om det vid uppföljning och utvärdering, genom klagomål eller på annat sätt framkommer brister i verksamheten eller annat som huvudmannen ansvarar för enligt denna lag skall huvudmannen se till att erforderliga åtgärder vidtas.

Inflytande för de studerande

Allmänt om de studerandes inflytande

6 § Varje studerande skall ha inflytande över sin egen utbildning. De studerande skall också ha inflytande över verksamheten. De skall fortlöpande hållas informerade i frågor som rör dem och stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla verksamheten.

I 6 kap. 17 och 18 §§ arbetsmiljölagen (1977:1160) finns bestämmelser om elevskyddsombud.

Systematiskt arbete med inflytandefrågor

7 § Vid varje utbildningsenhet och inom varje utbildningsform skall bedrivas ett systematiskt arbete med inflytande för de studerande. Det skall finnas ett eller flera forum för de studerandes inflytande.

De studerande skall ges tillfälle att lämna synpunkter innan beslut fattas i sådana frågor som är viktiga för verksamheten och som kan ha betydelse för de studerande.

Rektorn ansvarar för att det vid varje utbildningsenhet bedrivs ett systematiskt arbete med de studerandes inflytande.

De studerandes arbete med inflytandefrågor

8 § Av 6 kap. 18 § arbetsmiljölagen (1977:1160) följer att en studerande som har utsetts till elevskyddsombud skall ges förutsättningar att kombinera uppdraget med sin utbildning. Även den studerande som har i uppdrag att företräda andra studerande i frågor om verksamheten skall ges förutsättningar att kombinera uppdraget med sin utbildning.

Planering och information

9 § Den närmare utformningen av inflytandet skall anges i samband med den planering av verksamheten som föreskrivs i 2 §.

De studerande skall informeras om vad som gäller i fråga om inflytande och om huvuddragen i de bestämmelser som reglerar verksamheten. Rektorn ansvarar för att sådan information lämnas.

Kapitlets innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om bedömning och betyg som gäller för alla utbildningsformer som regleras i denna lag. Ytterligare bestämmelser om betyg finns i de kapitel som handlar om de olika utbildningsformerna.

Information om kunskapsutveckling

2 § Den studerande skall fortlöpande informeras om sin kunskapsutveckling i förhållande till de mål som gäller för utbildningen.

Betyg

Betygssättning

3 § Betyg skall sättas i den utsträckning och form som följer av denna lag eller annan författning.

4 § Rektorn skall verka för att betygssättningen sker i enlighet med lag och andra författningar.

5 § De studerande skall informeras om på vilka grunder betygen sätts.

6 § Betyg skall beslutas av den lärare som ansvarar för verksamheten vid den tidpunkt betyg skall sättas, under förutsättning att den läraren uppfyller kraven för anställning utan tidsbegränsning enligt 2 kap. 12 eller 13 §.

I andra fall skall betyg beslutas av en lärare som avses i första stycket tillsammans med den lärare som ansvarar för verksamheten vid den tidpunkt betyg skall sättas.

Den lärare som enligt andra stycket skall besluta betyg tillsammans med den lärare som ansvarar för verksamheten skall utses av rektorn.

7 § Om ett betyg beror av två eller flera lärares bedömning och dessa inte kan enas, skall betyget beslutas av rektorn.

8 § Betyg skall utfärdas skriftligt. Den som har beslutat betyget skall på begäran upplysa den studerande om skälen för betyget.

Rättelse av betyg

9 § Ett betyg som är uppenbart felaktigt till följd av skrivfel eller liknande förbiseende får rättas av rektorn. Innan rättelse sker skall rektorn ge den studerande tillfälle att yttra sig om detta inte är obehövligt.

10 § Finner den eller de som har meddelat ett betygsbeslut att beslutet är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, skall denna eller dessa ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt. En sådan ändring får inte innebära att betyget sänks.

Vad som föreskrivs i första stycket skall gälla rektorn

1. om den som har meddelat det ursprungliga beslutet inte längre är anställd av huvudmannen eller är förhindrad på grund av något annat liknande skäl,

2. om det ursprungliga beslutet har fattats av flera personer och någon eller några av dem inte längre är anställda av huvudmannen eller är förhindrade på grund av något annat liknande skäl, eller

3. om det ursprungliga beslutet har fattats av flera personer och dessa inte kan enas.

Prövning

11 § Den som är bosatt i landet och vill ha betyg från kommunal utbildning för vuxna eller utbildning i svenska för invandrare skall ha möjlighet att genomgå prövning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om prövning.

Regeringen får utan hinder av bestämmelser i denna lag om avgiftsfrihet meddela föreskrifter om skyldighet för den som vill genomgå prövning för betyg att betala en avgift som tillfaller huvudmannen.

Validering

12 § En vuxen som är bosatt i landet kan inom ramen för skolväsendet för vuxna få sina kunskaper och sin kompetens validerade. Rektorn skall verka för att valideringen sker i enlighet med lag och andra författningar.

13 § Den som får sina kunskaper och sin kompetens erkända vid en validering skall ha möjlighet att få dessa dokumenterade skriftligt. Vad som sägs i 9 och 10 §§ om rättelse och ändring av betyg gäller även en slutförd validering.

14 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om validering.

Intyg

15 § Den som vill få sina kunskaper och sin kompetens dokumenterade på annat sätt än genom betyg skall få ett intyg. Huvudmannen ansvarar för att den studerande informeras om möjligheten att få ett intyg.

Vad som sägs i 9 och 10 §§ om rättelse och ändring av betyg gäller även när kunskaper och kompetens har dokumenterats i ett intyg.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om intyg.

Inledande bestämmelser

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om kommunal utbildning för vuxna. Övergripande mål för utbildningen anges i 1 kap. 4–6 §§.

2 § Kommunerna skall tillhandahålla kommunal utbildning för vuxna. Utbildningen skall tillhandahållas på grundläggande nivå, gymnasial nivå och påbyggnadsnivå.

3 § Utbildningen på grundläggande nivå syftar till att ge vuxna sådana kunskaper som de behöver för att delta i samhälls- och arbetsliv. Utbildningen syftar också till att möjliggöra fortsatta studier.

4 § Utbildningen på gymnasial nivå syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen i gymnasieskolan skall ge. Utbildningen kan också syfta till att möjliggöra fortsatta studier.

5 § Utbildningen på påbyggnadsnivå syftar till att ge vuxna kunskaper som leder till en ny nivå inom deras yrke eller till ett nytt yrke.

6 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller inte för vuxna som behöver utbildning motsvarande utbildningen i obligatoriska särskolan eller gymnasiesärskolan. Beträffande sådana vuxna personer gäller i stället lagens bestämmelser om utbildning för vuxna med utvecklingsstörning.

Grundläggande nivå

Kommunens ansvar

7 § Varje kommun ansvarar för att de kommuninvånare som enligt 8 § har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå och önskar det, också får delta i sådan utbildning.

Varje kommun skall aktivt verka för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå och för att motivera dem att delta i sådan utbildning.

Rätt att delta

8 § Varje kommuninvånare har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå från och med andra kalenderhalvåret det år hon eller han fyller 20 år, om hon eller han

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som normalt uppnås i grundskolan, och
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Den som enligt första stycket har rätt att delta i utbildning har sådan rätt i en annan kommun om utbildningen tillhandahålls där.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte den som är intagen i kriminalvårdsanstalt. För utbildning för den som är intagen i kriminalvårdsanstalt ansvarar kriminalvården.

9 § Om en studerande på grundläggande nivå har bristfälliga kunskaper i svenska språket, får utbildningen tillhandahållas på den studerandes modersmål.

Mottagande och antagning

10 § En ansökan om att delta i utbildning på grundläggande nivå skall ges in till den sökandes hemkommun. Hemkommunen avgör om den sökande skall tas emot till utbildningen. En sökande skall tas emot till utbildningen om de villkor som anges i 8 § är uppfyllda. Om hemkommunen tillhandahåller denna avgör hemkommunen också om den sökande skall antas till utbildningen.

Antagning i annan kommun

11 § Om ansökan avser utbildning på grundläggande nivå som en annan kommun tillhandahåller, skall hemkommunen efter beslut i fråga om mottagande omedelbart sända ansökan och besked om beslutet vidare till den kommunen. Den andra kommunen avgör om den sökande skall antas till utbildningen. Den andra kommunen får anta den sökande även om hemkommunen har bedömt att den sökande inte har rätt att delta i utbildningen.

Interkommunal ersättning

12 § En kommun, som i sin utbildning på grundläggande nivå har en studerande som kommer från en annan kommun, skall få ersättning för sina kostnader för den studerandes utbildning från den studerandes hemkommun. Detta gäller dock inte om hemkommunen har bedömt att den studerande inte har rätt att delta i utbildningen.

Ersättning enligt första stycket lämnas av den kommun som har beslutat i fråga om mottagande enligt 10 §, även om den studerande efter beslutet har bytt hemkommun.

Gymnasial nivå och påbyggnadsnivå

Huvudmannens ansvar

13 § Kommunerna skall tillhandahålla utbildning på gymnasial nivå. Kommunerna skall erbjuda sådan utbildning som svarar mot efterfrågan och behov.

14 § Kommunerna skall tillhandahålla utbildning på påbyggnadsnivå. Kommunerna skall sträva efter att erbjuda sådan utbildning som svarar mot efterfrågan och behov.

15 § Landstingen får tillhandahålla utbildning på gymnasial nivå och påbyggnadsnivå inom områdena naturbruk och omvårdnad. Efter över-

enskommelse med en kommun får ett landsting tillhandahålla utbildning på dessa nivåer även inom andra områden.

Prop. 2005/06:148
Bilaga 7

16 § Varje kommun skall informera om möjligheterna till utbildning på gymnasial nivå och påbyggnadsnivå samt aktivt verka för att vuxna i kommunen deltar i sådan utbildning.

Behörighet

17 § Varje kommuninvånare är behörig att delta i utbildning på gymnasial nivå och påbyggnadsnivå från och med andra kalenderhalvåret det år hon eller han fyller 20 år, om hon eller han

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen syftar till att ge,
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, och
4. i övrigt uppfyller föreskrivna villkor.

Behörig är också den som är yngre än vad som anges i första stycket men har slutfört utbildning på ett nationellt program i gymnasieskolan eller likvärdig utbildning och uppfyller övriga behörighetsvillkor.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte den som är intagen i kriminalvårdsanstalt. För utbildning för den som är intagen i kriminalvårdsanstalt ansvarar kriminalvården.

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om behörighetsvillkor.

Ansökan

19 § En ansökan om att delta i utbildning på gymnasial nivå eller påbyggnadsnivå skall ges in till den sökandes hemkommun. Detta gäller dock inte en ansökan om att delta i utbildning på påbyggnadsnivå som finansieras med statliga medel. En sådan ansökan skall lämnas till den huvudman som tillhandahåller utbildningen.

Om ansökan avser utbildning som en annan huvudman tillhandahåller, skall hemkommunen skyndsamt sända ansökan vidare till den huvudmannen. Till ansökan skall fogas ett yttrande av vilket det framgår om hemkommunen åtar sig att svara för kostnaderna för den sökandes utbildning. Ett sådant yttrande behöver inte lämnas om det är onödigt med hänsyn till tidigare överenskommelse.

Åtagande att svara för kostnaderna skall alltid lämnas om den sökande med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få delta i utbildning hos en annan huvudman. Ett lämnat åtagande gäller även om den sökande därefter byter hemkommun.

Mottagande

20 § Den huvudman som tillhandahåller utbildning på gymnasial nivå eller påbyggnadsnivå avgör om en sökande skall tas emot till utbildningen.

Hemkommunen skall ta emot en sökande om de behörighetsvillkor som anges i 17 § eller som har meddelats med stöd av 18 § är uppfyllda.

En kommun skall ta emot en behörig sökande från en annan kommun och ett landsting skall ta emot en behörig sökande, om

1. hemkommunen har åtagit sig att svara för kostnaderna för den sökandes utbildning, eller

2. det är fråga om en utbildning på påbyggnadsnivå som finansieras med statliga medel.

Antagning

21 § Den huvudman som tillhandahåller utbildning på gymnasial nivå eller påbyggnadsnivå avgör om en sökande skall antas till utbildningen.

Regeringen meddelar föreskrifter om urval mellan mottagna sökande.

Inackordering

22 § Hemkommunen skall lämna ekonomiskt stöd till en studerande som behöver inackordering till följd av deltagande i utbildning på påbyggnadsnivå som finansieras med statliga medel. Skyldigheten gäller dock bara till och med första kalenderhalvåret det år då den studerande fyller 20 år och då den studerande får utbildning hos en annan huvudman än hemkommunen. Stödet skall avse boende, fördyrat uppehälle och resor till och från hemmet. Stödet skall ges kontant eller på annat lämpligt sätt som kommunen bestämmer. Om stödet ges kontant, skall det utgå med lägst 1/30 av prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för varje hel kalendermånad under vilken den studerande bor inackorderad. Beloppet får avjämnas till närmast lägre hela tiotal kronor.

Första stycket gäller inte i fråga om en studerande som får inackorderingstillägg enligt studiestödslagen (1999:1395).

Rätt att fullfölja utbildning

23 § En studerande har rätt att fullfölja alla de kurser som hon eller han har antagits till.

Huvudmannen får dock avbryta hela eller delar av en studerandes utbildning, om den studerande saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen eller annars inte gör tillfredsställande framsteg.

Den för vilken utbildning på grundläggande nivå har avbrutits enligt andra stycket skall på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det. Den för vilken utbildning på gymnasial nivå eller påbyggnadsnivå har avbrutits enligt andra stycket kan på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det.

Utbildningen kan även avbrytas enligt 10 kap. 3–6 §§.

Kurser

24 § Utbildningen bedrivs i form av kurser. På gymnasial nivå kan ett gymnasiearbete förekomma.

På gymnasial nivå betecknas kursernas och gymnasiearbetets omfattning med gymnasiepoäng.

Prop. 2005/06:148
Bilaga 7

25 § För kurser och gymnasiearbete skall det finnas kursplaner.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att kursplaner inte skall finnas eller att gymnasiepoäng inte skall beräknas för vissa kurser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om kursplaner för kurser och gymnasiearbete.

Betyg

Betygssättning

26 § På grundläggande nivå och påbyggnadsnivå skall betyg sättas på varje avslutad kurs.

På gymnasial nivå skall betyg sättas i ämnen och på gymnasiearbetet. Betyg i ämnet skall sättas efter varje avslutad kurs.

27 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att vissa kurser inte skall betygssättas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om betygssättning.

28 § Som betyg skall någon av följande beteckningar användas

Icke godkänt (IG)

Godkänt (G)

Väl godkänt (VG)

Mycket väl godkänt (MVG).

29 § Betyg skall grundas på en bedömning av den studerandes kunskaper i förhållande såväl till uppställda kunskapsmål i kursplaner som till betygskriterier.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om betygskriterier för betygen Godkänt, Väl godkänt och Mycket väl godkänt.

Betygskriterierna skall precisera vilka kunskaper enligt kursplanen som krävs för att den studerande skall få något av betygen.

Slutbetyg

30 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om slutbetyg.

Gymnasieexamen

31 § Bevis om gymnasieexamen skall utfärdas i utbildning på gymnasial nivå för den som har fullföljt utbildning omfattande minst 2 350 gymnasiepoäng och därvid fått minst betyget Godkänt på

– kurser omfattande minst 2 150 gymnasiepoäng, och

– gymnasiearbetet.

Bevis om gymnasieexamen får inte utfärdas för den som redan har ett sådant.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om gymnasieexamen i utbildning på gymnasial nivå.

6 kap. Utbildning för vuxna med utvecklingsstörning

Inledande bestämmelser

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om utbildning för vuxna med utvecklingsstörning. Övergripande mål för utbildningen anges i 1 kap. 4–6 §§.

2 § Det som i detta kapitel sägs om vuxna med utvecklingsstörning gäller även vuxna som har fått ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder på grund av hjärnskada, föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, samt vuxna med autism eller autismliknande tillstånd.

3 § Kommunerna skall tillhandahålla utbildning för vuxna med utvecklingsstörning.

Utbildningen skall tillhandahållas på grundläggande nivå och gymnasial nivå.

4 § Utbildningen på grundläggande nivå syftar till att ge vuxna med utvecklingsstörning kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen i obligatoriska särskolan kan ge.

Utbildningen på gymnasial nivå syftar till att ge vuxna med utvecklingsstörning kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen på nationella eller specialutformade program i gymnasiesärskolan kan ge.

Grundläggande nivå

Kommunens ansvar

5 § Varje kommun ansvarar för att de kommuninvånare som enligt 6 § har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå och önskar det, också får delta i sådan utbildning.

Varje kommun skall aktivt verka för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå och för att motivera dem att delta i sådan utbildning.

Rätt att delta

6 § Varje kommuninvånare med utvecklingsstörning har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå från och med andra kalenderhalvåret det år hon eller han fyller 20 år, om hon eller han

1. är bosatt i landet,

2. saknar sådana kunskaper som utbildningen i obligatoriska särskolan syftar till att ge, och

3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Den som enligt första stycket har rätt att delta i utbildning har sådan rätt i en annan kommun om utbildningen tillhandahålls där.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte den som är intagen i kriminalvårdsanstalt. För utbildning för den som är intagen i kriminalvårdsanstalt ansvarar kriminalvården.

Tillhandahållande av utbildning på annat språk än svenska

7 § Om en studerande på grundläggande nivå har bristfälliga kunskaper i svenska språket, får utbildningen tillhandahållas på den studerandes modersmål.

Mottagande och antagning

8 § En ansökan om att delta i utbildning på grundläggande nivå skall ges in till den sökandes hemkommun. Hemkommunen avgör om den sökande skall tas emot till utbildningen. En sökande skall tas emot till utbildningen om de villkor som anges i 6 § är uppfyllda. Om hemkommunen tillhandahåller denna avgör hemkommunen också om den sökande skall antas till utbildningen.

Antagning i annan kommun

9 § Om ansökan avser utbildning på grundläggande nivå som en annan kommun tillhandahåller, skall hemkommunen efter beslut i fråga om mottagande omedelbart sända ansökan och besked om beslutet vidare till den kommunen. Den andra kommunen avgör om den sökande skall antas till utbildningen. Den andra kommunen får anta den sökande även om hemkommunen har bedömt att den sökande inte har rätt att delta i utbildningen.

Interkommunal ersättning

10 § En kommun, som i sin utbildning på grundläggande nivå har en studerande som kommer från en annan kommun, skall få ersättning för sina kostnader för den studerandes utbildning från den studerandes hemkommun. Detta gäller dock inte om hemkommunen har bedömt att den studerande inte har rätt att delta i utbildningen.

Ersättning enligt första stycket lämnas av den kommun som har beslutat i fråga om mottagande enligt 8 §, även om den studerande efter beslutet har bytt hemkommun.

Huvudmannens ansvar

11 § Kommunerna skall tillhandahålla utbildning för vuxna med utvecklingsstörning på gymnasial nivå. Kommunerna skall sträva efter att erbjuda sådan utbildning som svarar mot efterfrågan och behov.

12 § Efter överenskommelse med en kommun får ett landsting tillhandahålla utbildning för vuxna med utvecklingsstörning på gymnasial nivå.

13 § Varje kommun skall informera om möjligheterna till utbildning på gymnasial nivå samt aktivt verka för att vuxna med utvecklingsstörning i kommunen deltar i sådan utbildning.

Behörighet

14 § Varje kommuninvånare med utvecklingsstörning är behörig att delta i utbildning på gymnasial nivå från och med andra kalenderhalvåret det år hon eller han fyller 20 år, om hon eller han

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen syftar till att ge,
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, och
4. i övrigt uppfyller föreskrivna villkor.

Behörig är också den som är yngre än vad som anges i första stycket men har slutfört utbildning i gymnasiesärskolan eller likvärdig utbildning och uppfyller övriga behörighetsvillkor.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte den som är intagen i kriminalvårdsanstalt. För utbildning för den som är intagen i kriminalvårdsanstalt ansvarar kriminalvården.

15 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om behörighetsvillkor.

Ansökan

16 § En ansökan om att delta i utbildning på gymnasial nivå skall ges in till den sökandes hemkommun.

Om ansökan avser utbildning som en annan huvudman tillhandahåller, skall hemkommunen skyndsamt sända ansökan vidare till den huvudmannen. Till ansökan skall fogas ett yttrande av vilket det framgår om hemkommunen åtar sig att svara för kostnaderna för den sökandes utbildning. Ett sådant yttrande behöver inte lämnas om det är onödigt med hänsyn till tidigare överenskommelse.

Ett lämnat åtagande att svara för kostnaderna gäller även om den sökande därefter byter hemkommun.

Mottagande

17 § Den huvudman som tillhandahåller utbildning på gymnasial nivå avgör om den sökande skall tas emot till utbildningen.

Hemkommunen skall ta emot en sökande om de behörighetsvillkor som anges i 14 § eller som meddelats med stöd av 15 § är uppfyllda.

En kommun skall ta emot en behörig sökande från en annan kommun och ett landsting skall ta emot en behörig sökande, om hemkommunen har åtagit sig att svara för kostnaderna för den sökandes utbildning.

Antagning

18 § Den huvudman som tillhandahåller utbildning på gymnasial nivå avgör om en sökande skall antas till utbildningen.

Regeringen meddelar föreskrifter om urval mellan mottagna sökande.

Rätt att fullfölja utbildning

19 § En studerande har rätt att fullfölja alla de kurser som hon eller han har antagits till.

Huvudmannen får dock avbryta hela eller delar av en studerandes utbildning, om den studerande saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen eller annars inte gör tillfredställande framsteg.

Den för vilken utbildning på grundläggande nivå har avbrutits enligt andra stycket skall på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det. Den för vilken utbildning på gymnasial nivå har avbrutits enligt andra stycket kan på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det.

Utbildningen kan även avbrytas enligt 10 kap. 3–6 §§.

Kurser

20 § Utbildningen bedrivs i form av kurser.

21 § För kurser skall det finnas kursplaner.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att kursplaner inte skall finnas för vissa kurser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om kursplaner.

Betyg

22 § Betyg skall sättas på varje avslutad kurs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att vissa kurser inte skall betygssättas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om betygssättning.

23 § Som betyg skall någon av följande beteckningar användas

Godkänt (G)

Väl godkänt (VG).

För den studerande som inte uppnår betyget Godkänt utfärdas ett intyg att den studerande har deltagit i kursen.

24 § Betyg skall grundas på en bedömning av den studerandes kunskaper i förhållande såväl till uppställda kunskapsmål i kursplaner som till betygskriterier.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om betygskriterier för betygen Godkänt och Väl godkänt.

Betygskriterierna skall precisera vilka kunskaper enligt kursplanen som krävs för att den studerande skall få något av betygen.

7 kap. Utbildning i svenska för invandrare

Inledande bestämmelser

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om utbildning i svenska för invandrare. Övergripande mål för utbildningen anges i 1 kap. 4–6 §§.

2 § Kommunerna skall tillhandahålla utbildning i svenska för invandrare.

3 § Utbildning i svenska för invandrare syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket.

Utbildning i svenska för invandrare syftar också till att ge vuxna som saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter möjlighet att förvärva sådana färdigheter. Läs- och skrivinläringen kan ske på den studerandes modersmål.

Kommunens ansvar

4 § Varje kommun ansvarar för att de kommuninvånare som enligt 10 § har rätt att delta i utbildning i svenska för invandrare och önskar det, också får delta i sådan utbildning.

Utbildningen skall tillhandahållas så snart som möjligt efter det att rätt att delta i utbildningen har inträtt. Om inte särskilda skäl finns, skall utbildningen kunna påbörjas inom tre månader.

5 § Varje kommun skall aktivt verka för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning i svenska för invandrare och för att motivera dem att delta i sådan utbildning.

6 § Utbildning i svenska för invandrare skall i genomsnitt under en fyraveckorsperiod omfatta minst 15 timmar undervisning i veckan. Undervisningens omfattning får dock minskas om den studerande begär det och kommunen finner det förenligt med utbildningens syfte.

7 § Kommunen skall i samarbete med arbetsförmedlingen verka för att utbildning i svenska för invandrare kan kombineras med andra aktiviteter såsom

- arbetslivsorientering,
- validering,
- praktik, eller
- annan utbildning,

samt att den studerande ges möjligheter att öva det svenska språket i arbetslivet.

Prop. 2005/06:148
Bilaga 7

8 § Utbildning i svenska för invandrare skall kunna kombineras med förvärvsarbete.

9 § Kommunen skall samråda med den berörda arbetsgivaren och den lokala arbetstagarorganisationen i förhållande till vilken arbetsgivaren är bunden av kollektivavtal om en arbetstagares deltagande i utbildningen och utbildningens förläggning.

Rätt att delta

10 § Varje kommuninvånare har rätt att delta i utbildning i svenska för invandrare från och med andra kalenderhalvåret det år hon eller han fyller 18 år, om hon eller han

1. är bosatt i landet, och
2. saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska språket som utbildningen syftar till att ge.

Finländska medborgare som stadigvarande arbetar i kommunen men är bosatta i Finland nära gränsen till Sverige och saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska språket som utbildningen syftar till att ge, har från och med andra kalenderhalvåret det år de fyller 18 år också rätt att delta i utbildning i svenska för invandrare.

Undantag från vad som gäller enligt första och andra styckena finns i 11 och 12 §§.

11 § Den som är yngre än vad som anges i 10 § men uppfyller övriga villkor för rätt att delta i utbildning i svenska för invandrare, har från och med andra kalenderhalvåret det år hon eller han fyller 16 år rätt att delta i sådan utbildning om det finns särskilda skäl.

12 § Den som har sådana kunskaper i det danska eller norska språket att grundläggande utbildning i svenska språket inte kan anses nödvändig, har inte rätt att delta i utbildning i svenska för invandrare.

Mottagande och antagning

13 § Den kommun som tillhandahåller utbildning i svenska för invandrare avgör om en sökande skall tas emot och antas till utbildningen. En sökande skall tas emot och antas till utbildningen om de villkor som anges i 10 eller 11 § är uppfyllda.

Rätt att fullfölja utbildning

14 § En studerande har rätt att fullfölja alla de kurser som hon eller han har antagits till.

Kommunen får dock avbryta hela eller delar av en studerandes utbildning, om den studerande saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen eller annars inte gör tillfredsställande framsteg.

Den för vilken utbildning har avbrutits enligt andra stycket skall på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det. Utbildningen kan även avbrytas enligt 10 kap. 3–6 §§.

Prop. 2005/06:148
Bilaga 7

Kurser

15 § Utbildningen bedrivs i form av kurser.

För kurser skall det finnas kursplaner.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om kursplaner.

Betyg

16 § Betyg skall sättas på varje avslutad kurs.

17 § Som betyg skall någon av följande beteckningar användas

Icke godkänt (IG)

Godkänt (G)

Väl godkänt (VG)

Mycket väl godkänt (MVG).

18 § Betyg skall grundas på en bedömning av den studerandes kunskaper i förhållande såväl till uppställda kunskapsmål i kursplaner som till betygskriterier.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om betygskriterier för betygen Godkänt, Väl godkänt och Mycket väl godkänt.

Betygskriterierna skall precisera vilka kunskaper enligt kursplanen som krävs för att den studerande skall få något av betygen.

8 kap. Tillsyn m.m.

Uppföljning och utvärdering

1 § Statens skolverk svarar för uppföljning och utvärdering av skolväsendet för vuxna.

Tillsyn

2 § Statens skolverk skall ha tillsyn över skolväsendet för vuxna. Detta gäller dock inte i den mån tillsynen faller inom någon annan myndighets särskilda tillsynsområde.

Inspektion

3 § Statens skolverk har för sin tillsyn enligt detta kapitel rätt att inspektera en huvudmans verksamhet och annat som huvudmannen ansvarar för enligt denna lag. Skolverket får inhämta upplysningar och ta del av de handlingar och annat material som behövs för tillsynen.

Den vars verksamhet inspekteras är skyldig att lämna den hjälp som behövs vid inspektionen.

Prop. 2005/06:148
Bilaga 7

Sanktioner

4 § Har en kommun grovt eller under längre tid åsidosatt sina skyldigheter enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, får regeringen ålägga kommunen att vidta de åtgärder som behövs för att avhjälpa bristen eller på kommunens bekostnad vidta sådana åtgärder.

Har staten haft kostnader för en åtgärd som vidtagits med stöd av första stycket, får denna kostnad kvittas mot belopp som staten annars skulle ha betalt ut till kommunen.

9 kap. Överklagande

Överklagande hos allmän förvaltningsdomstol

1 § Ett beslut av Statens skolverk i fråga om vitesföreläggande enligt 10 kap. 16 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Beslut i fråga om vitesföreläggande gäller omedelbart om inte annat beslutas.

2 § Ett beslut av Högskoleverket i fråga om utfärdande av behörighetsbevis enligt 2 kap. 16 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

3 § Ett beslut av kommunen eller landstinget får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol om kommunen eller landstinget har meddelat beslut i fråga om

1. ekonomiskt stöd till inackordering enligt 5 kap. 22 §,
2. avstängning enligt 10 kap. 3 eller 4 §, eller
3. att åter få tillgång till utbildning enligt 10 kap. 3 § tredje stycket.

4 § Ett beslut av rektorn i fråga om att med omedelbar verkan stänga av en studerande enligt 10 kap. 6 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

5 § Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Överklagande hos Skolväsendets överklagandenämnd

6 § Bestämmelser om Skolväsendets överklagandenämnd finns i 20 kap. skollagen (2006:000).

7 § Ett beslut av kommunen eller landstinget får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd om kommunen eller landstinget har meddelat beslut i fråga om

1. mottagande till kommunal utbildning för vuxna enligt 5 kap. 10 eller 20 §,
2. åtagande att svara för kostnader enligt 5 kap. 19 §,

3. avbrytande av kommunal utbildning för vuxna enligt 5 kap. 23 § andra stycket,
4. att på nytt bereda kommunal utbildning för vuxna enligt 5 kap. 23 § tredje stycket,
5. mottagande till utbildning för vuxna med utvecklingsstörning enligt 6 kap. 8 eller 17 §,
6. avbrytande av utbildning för vuxna med utvecklingsstörning enligt 6 kap. 19 § andra stycket,
7. att på nytt bereda utbildning för vuxna med utvecklingsstörning enligt 6 kap. 19 § tredje stycket,
8. mottagande till utbildning i svenska för invandrare enligt 7 kap. 13 §,
9. avbrytande av utbildning i svenska för invandrare enligt 7 kap. 14 § andra stycket, eller
10. att på nytt bereda utbildning i svenska för invandrare enligt 7 kap. 14 § tredje stycket.

Beslut som avses i första stycket får överklagas endast av den sökande eller den studerande.

Överklagandeförbud

8 § Andra beslut enligt denna lag än som anges i detta kapitel får överklagas endast om överklagande får ske enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900). Ett beslut i fråga om antagning får dock inte överklagas.

Beslut av Skolväsendets överklagandenämnd med anledning av ett överklagande dit får inte heller överklagas.

10 kap. Övriga bestämmelser

Bosättning och hemkommun

1 § Med bosatt i landet avses i denna lag den som skall vara folkbokförd här enligt folkbokföringslagen (1991:481).

Som bosatta i landet anses vid tillämpningen av denna lag även de som inte är folkbokförda här men som har rätt till verksamhet enligt denna lag till följd av EG-rätten, avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Schweiz, å andra sidan, om fri rörlighet för personer.

2 § Med en persons hemkommun avses i denna lag den kommun i vilken personen är folkbokförd.

För den som är bosatt i landet utan att vara folkbokförd här avses med hemkommun den kommun i vilken han eller hon stadigvarande vistas eller, om han eller hon saknar stadigvarande vistelseort, den kommun i vilken han eller hon för tillfället uppehåller sig. Detsamma gäller den som är kvarskriften i en kommun enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481).

Disciplinära åtgärder

3 § Huvudmannen får besluta att stänga av en studerande från all utbildning hos huvudmannen eller delar av utbildningen under högst ett år, om

1. den studerande med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömning av den studerandes måluppfyllelse, kunskaper och kompetens,
2. den studerande stör eller hindrar verksamheten,
3. den studerande utsätter någon annan studerande eller av verksamheten berörd person för kränkande behandling, eller
4. den studerandes uppförande på annat sätt kan antas inverka skadligt på andra studerande eller av verksamheten berörda personer.

Om en studerande står under åtal för en gärning, får den studerande stängas av på grund av den endast om den studerande har erkänt denna eller om en domstol har funnit utrett att den studerande har begått gärningen.

I fall som avses i första stycket har den studerande rätt att efter det att avstängningen har upphört åter få tillgång till utbildningen, om inte särskilda skäl talar emot det.

4 § Huvudmannen får besluta att stänga av en studerande från all utbildning hos huvudmannen eller delar av utbildningen där arbetsplatsförlagd utbildning eller praktik ingår, om den studerande har visat sig uppenbart olämplig för praktisk tjänstgöring. I sådana fall får den studerande stängas av utan tidsbegränsning.

5 § Huvudmannen får förordna att beslut om avstängning skall gälla med omedelbar verkan.

6 § Om det bedöms nödvändigt med hänsyn till andra människors säkerhet får rektorn, i avvaktan på att huvudmannen skall avgöra ett ärende om avstängning, besluta att med omedelbar verkan stänga av en studerande från hela eller delar av utbildningen.

Ett beslut enligt första stycket gäller till dess att ärendet har avgjorts av huvudmannen, dock längst under två veckor.

7 § Huvudmannen skall se till att det i ett ärende om avstängning finns en utredning som allsidigt klarlägger de omständigheter som är av betydelse för ärendets bedömning. Utredningen skall inledas omgående och genomföras så skyndsamt som möjligt. Den studerande skall få tillfälle att lämna uppgifter muntligt i ärendet. Var och en som antas kunna lämna upplysningar av betydelse skall höras under utredningen.

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om disciplinära åtgärder.

Talerätt

9 § Även den som är under 18 år men som har fyllt 15 år har rätt att själv föra sin talan i mål och ärenden enligt denna lag.

Övriga bemyndiganden

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om organisationen av skolväsendet för vuxna samt om kommuners och landstings befattning i övrigt med verksamhet som avses i denna lag.

I fråga om organ för samverkan eller liknande inom skolväsendet för vuxna får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om att ledamöter i organet eller andra företrädare utses och entledigas av enskilda.

11 § Regeringen får meddela föreskrifter om möjlighet att låta enskilda och andra utomstående svara för enstaka inslag i verksamhet inom skolväsendet för vuxna.

För annan än huvudman inom skolväsendet för vuxna får regeringens föreskrifter enligt första stycket avvika från bestämmelserna i 2 kap. 11–16 och 19 §§.

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om möjligheter att inom skolväsendet för vuxna bedriva verksamhet, som bygger på samverkan mellan olika utbildningsformer inom skolväsendet för vuxna eller mellan en sådan utbildningsform och någon annan form av utbildning. I sådana föreskrifter får göras undantag från organisatoriska bestämmelser i denna lag.

13 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om försöksverksamhet inom skolväsendet för vuxna. I sådana föreskrifter får göras undantag från organisatoriska bestämmelser i denna lag.

14 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att också den som inte anses som bosatt i landet skall kunna delta i verksamhet enligt denna lag.

15 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får medge enskilda att anordna prövning samt att utfärda betyg och intyg enligt de bestämmelser som gäller för skolväsendet för vuxna. Ett sådant medgivande kan tidsbegränsas och återkallas.

16 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för huvudman för verksamhet enligt denna lag att lämna sådana sakuppgifter om verksamheten och annat som huvudmannen ansvarar för enligt denna lag samt sådan verksamhetsredovisning som behövs för uppföljning och utvärdering av verksamheten.

Om en huvudman inte fullgör sina skyldigheter enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av första stycket får Statens skolverk vid vite förelägga huvudmannen att fullgöra sina skyldigheter.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007. Lagen skall tillämpas från och med den 1 juli 2007, om inte annat anges i dessa bestämmelser.

2. Bestämmelser om upphävande av äldre föreskrifter finns i lagen (2006:000) om införande av skollagen (2006:000).

3. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om utbildning i kurser samt i fråga om projektarbete i kommunal vuxenutbildning (komvux), vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvux) och svenskundervisning för invandrare (sfi) enligt skollagen (1985:1100) som påbörjats före den 1 juli 2007. Äldre föreskrifter gäller också fortfarande i fråga om påbyggnadsutbildning som påbörjats före den 1 juli 2007.

4. Frågor som rör erbjudande om utbildning och annan verksamhet som avser tid efter utgången av juni 2007 skall, med undantag för utbildning som avses i 3, behandlas enligt bestämmelserna i denna lag, även om handläggningen sker före den 1 juli 2007. Detsamma skall gälla frågor som rör mottagande och antagning.

5. Utan hinder av bestämmelserna om huvudmän i denna lag får landsting vara huvudman för kommunal utbildning för vuxna inom andra områden än som kan hänföras till naturbruk eller omvårdnad. Denna möjlighet föreligger dock endast om

– utbildningen bedrevs före den 1 juli 1991 och har bedrivits sedan dess, och

– utbildningen under hela tiden har stått öppen för sökande från hela landet och förblir det.

6. Bevis om gymnasieexamen enligt 5 kap. 31 § får inte utfärdas till den som har ett slutbetyg från gymnasieskolan eller gymnasial vuxenutbildning som har utfärdats enligt bestämmelserna som gäller före den 1 juli 2007. Bevis om gymnasieexamen får inte heller utfärdas till den som enligt äldre bestämmelser har ett avgångsbetyg från en fullständig tre- eller fyraårig gymnasial utbildning.

7. Ärenden om tillsyn avseende komvux, särvux eller sfi som inte har avslutats vid utgången av juni 2007 skall prövas enligt bestämmelserna i denna lag.

8. Överklaganden av beslut som har meddelats enligt bestämmelser om komvux, särvux eller sfi i skollagen (1985:1100) skall behandlas enligt äldre bestämmelser, även om beslutet har meddelats den 1 juli 2007 eller senare.

9. Överklaganden av beslut som har meddelats enligt bestämmelser i denna lag skall behandlas enligt denna lag, även om beslutet har meddelats före den 1 juli 2007.

10. Beslut om medgivande att anordna prövning och utfärda betyg som har fattats med stöd av 15 kap. 8 § skollagen (1985:1100) skall, i fråga om komvux, särvux eller sfi samt om beslutet gäller vid utgången av juni 2007, anses som ett beslut fattat med stöd av 10 kap. 15 § i denna lag. Medgivandet gäller dock endast anordnande av prövning och utfärdande av betyg samt längst till och med den 30 juni 2012. Vad som sägs i ett medgivande meddelat enligt 15 kap. 8 § skollagen (1985:1100) om komvux, särvux eller sfi skall i stället gälla kommunal utbildning för vuxna, utbildning för vuxna med utvecklingsstörning respektive utbildning i svenska för invandrare.

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (1985:1100)¹
dels att 13 kap. 1 och 6 §§ skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 13 kap. 4 a–
4 c och 6 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.

1 §²

Sfi syftar till att ge vuxna
invandrare grundläggande kunskaper
i svenska språket *och om det
svenska samhället.*

Sfi syftar till att ge vuxna
invandrare grundläggande kunskaper
i svenska språket.

*Sfi syftar också till att ge vuxna
som saknar grundläggande läs-
och skrivfärdigheter möjlighet att
förvärva sådana färdigheter. Läs-
och skrivinläringen kan ske på
elevens modersmål.*

Utbildningen anordnas som kurser.

4 a §

*Sfi skall i genomsnitt under en
fyrveckorsperiod omfatta minst
15 timmar undervisning i veckan.
Undervisningens omfattning får
dock minskas om eleven begär det
och kommunen finner det förenligt
med utbildningens syfte.*

*Med undervisning avses i första
stycket sådana målstyrda proces-
ser som under ledning av lärare
syftar till utveckling och lärande
genom inhämtande och utveck-
lande av kunskaper och värden.*

4 b §

*Kommunen skall i samarbete
med arbetsförmedlingen verka för
att sfi kan kombineras med andra
aktiviteter såsom*

- arbetslivsorientering,*
 - validering,*
 - praktik, eller*
 - annan utbildning,*
- samt att eleven ges möjligheter*

¹ Lagen omtryckt 1997:1212.

² Senaste lydelse 2001:293.

4 c §

Sfi skall kunna kombineras med förvärvsarbete.

6 §³

Rätt att delta i en kommuns sfi har, *med det undantag som följer av 7 §*, följande personer från och med det andra kalenderhalvåret det år de fyller 16 år:

Rätt att delta i en kommuns sfi har följande personer från och med det andra kalenderhalvåret det år de fyller 18 år:

1. Den som är bosatt i kommunen och som saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska språket som utbildningen syftar till att ge. Regeringen får föreskriva att också den som inte är bosatt i landet skall ha rätt att delta i sfi.

2. Finländska medborgare som stadigvarande arbetar i kommunen, men som är bosatta i Finland nära gränsen till Sverige och som saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska språket som utbildningen syftar till att ge.

Undantag från vad som gäller enligt första stycket finns i 6 a och 7 §§.

6 a §

Den som är yngre än vad som anges i 6 § men uppfyller övriga villkor för rätt att delta i sfi, har från och med det andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 16 år rätt att delta i sfi om särskilda skäl talar för detta.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2. Elever som har påbörjat utbildning i sfi före utgången av juni 2006 får, även om dessa den 1 juli 2006 är yngre än vad som anges i 13 kap. 6 §, fortsätta som elever i sfi.

³ Senaste lydelse 1994:517.

Förslag till lag om ändring i lagen (2006:000) om införande av skollagen (2006:000)

Prop. 2005/06:148
Bilaga 7

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (2006:000) om införande av skollagen (2006:000) skall utgå.

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1991:1110) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor i stället för dess lydelse enligt lagen (2006:000) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt utkast till lagrådsremiss med förslag till en ny skollag m.m. *Föreslagen lydelse*

2 §⁴

För en elev som har rätt till studiehjälp enligt studiestödslagen (1999:1395), skall den kommun som enligt 22 kap. 4 § skollagen (2006:000) är elevens hemkommun, ansvara för elevens kostnader för dagliga resor mellan bostaden och skolan. Ansvaret gäller för sådana resor där färdvägen är minst sex kilometer. Stödet skall ges kontant eller på annat lämpligt sätt enligt kommunens bestämmande. Om stödet ges kontant är kommunen inte skyldig att utge högre ersättning än vad som motsvarar 1/30 av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för varje hel kalendermånad som eleven har kostnader för resor mellan bostaden och skolan.

För en elev som har rätt till studiehjälp enligt studiestödslagen (1999:1395), skall den kommun som enligt 22 kap. 4 § skollagen (2006:000) och 10 kap. 2 § vuxenutbildningslagen (2006:000) är elevens hemkommun, ansvara för elevens kostnader för dagliga resor mellan bostaden och skolan. Ansvaret gäller för sådana resor där färdvägen är minst sex kilometer. Stödet skall ges kontant eller på annat lämpligt sätt enligt kommunens bestämmande. Om stödet ges kontant är kommunen inte skyldig att utge högre ersättning än vad som motsvarar 1/30 av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för varje hel kalendermånad som eleven har kostnader för resor mellan bostaden och skolan.

⁴ Senaste lydelse 1991:1403

Förteckning över remissinstanser avseende promemorian Vuxenutbildningslag (Ds 2005:33)

Prop. 2005/06:148
Bilaga 8

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av Riksdagens ombudsmän (JO), Kammarrätten i Stockholm, Kammarrätten i Sundsvall, Länsrätten i Stockholms län, Domstolsverket, Kriminalvårdsstyrelsen, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO), Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO), Integrationsverket, Migrationsverket, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Handikappombudsmannen, Ekonomistyrningsverket (ESV), Statskontoret, Statens skolverk, Myndigheten för skolutveckling, Specialpedagogiska institutet, Skolväsendets överklagandenämnd, Folkbildningsrådet, Högskoleverket, Verket för högskoleservice (VHS), Internationella programkontoret för utbildningsområdet, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Överklagandenämnden för studiestöd, Ungdomsstyrelsen, Lärarhögskolan i Stockholm, Högskolan i Gävle, Malmö högskola, Umeå universitet, Stiftelsen Högskolan i Jönköping, Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL), Valideringsdelegationen, Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), Arbetslivsinstitutet, Arbetsmiljöverket, Jämställdhetsombudsmannen (JämO), Botkyrka kommun, Falu kommun, Gnosjö kommun, Gotlands kommun, Göteborgs kommun, Habo kommun, Kalmar kommun, Kiruna kommun, Lerums kommun, Lycksele kommun, Malmö kommun, Mönsterås kommun, Sjöbo kommun, Skellefteå kommun, Sollentuna kommun, Stockholms kommun, Svenljunga kommun, Uppsala kommun, Ystads kommun, Åmåls kommun, Örebro kommun, Östersunds kommun, Landstinget i Uppsala län, Landstinget i Västra Götalands län (Västra Götalandsregionen), Lernia AB, Sveriges universitets- och högskoleförbund, Handikappförbundens samarbetsorgan, Sveriges Kommuner och Landsting, Svenskt Näringsliv, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Landsorganisationen i Sverige (LO), Elevkårernas Centralorganisation, Folkbildningsförbundet, Föreningen för vuxnas lärande, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Riksförbundet för formell vuxenutbildning, Riksförbundet för Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna (FUB), Sveriges Skolledarförbund, Sveriges vägledarförening, Synskadades Riksförbund och Utbildningsföretagens Förening.

Utanför remisslistan har dessutom Institutionen för svenska språket vid Göteborgs universitet, Helsingborgs kommun, Särvux i Sigtuna kommun, Komvux i Östersund, Riksföreningen Autism, Almega och Almega Utbildningsföretagen, Sydnärkes Utbildningsförbund (SUF) och Britt-Louise Kilbo inkommit med yttrande.

Riksrevisionen, Södertörns högskola, Uppsala universitet, Linköpings universitet, Degerfors kommun, Härnösands kommun, Munkedals kommun, Norrköpings kommun, Ödeshögs kommun, Landstinget i Blekinge län, Landstinget i Jämtlands län, Landstinget i Stockholms län, Landstinget i Västerbottens län, Företagarna, Hörselskadades Riksförbund, Liber Hermods AB, Samarbetsorganet för etniska organisationer i Sverige (SIOS) och Sveriges Psykologförbund har beretts tillfälle att avge yttrande men har avstått från att yttra sig.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 mars 2006

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Freivalds, Sahlin, Pagrotsky, Messing, Y. Johansson, Bodström, Sommestad, Karlsson, Nykvist, Andnor, Nuder, M. Johansson, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin, Österberg, Orback, Baylan

Föredragande: statsrådet Hallengren

Regeringen beslutar proposition 2005/06:148 Vissa frågor om vuxnas lärande, m.m.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Lag om ändring i skollagen (1985:1100)	11 kap. 6 § första stycket, andra meningen 11 kap. 21 § andra stycket, tredje meningen 11 kap. 24 § första stycket 12 kap. 2 c § andra stycket 12 kap. 6 § andra stycket 12 kap. 9 § första stycket, andra meningen 13 kap. 9 § första stycket, andra meningen 15 kap. 8 §	
